



**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

Mayıs - Haziran 2002 - Sayı: 74

haber bülteni



KUTLU DOĞUM HAFTASI

Kutlu Doğum Haftası

**Muhteşem bir programla
kutlandı**

- Açılış
- Gül Günü
- Türk Tasavvuf Musikisi Konseri
- Mehter Konseri
- Sema Gösterisi
- Kutlu Doğum Aşı

Sempozyum

Çağımızda Sosyal Değişme ve İslâm





TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ

Mayıs - Haziran 2002

SAYI : 74

Sahibi

Türkiye Diyanet Vakfı Adına

A.İhsan SARIMERT

Genel Müdür Vekili

Yayın Koordinatörü

Recep YILDIRIM

Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU

Basın - Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU

Yüksel SEZGİN

Grafik & Tasarım

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B

06640 Kocatepe - Ankara

Tel: (0312) 417 12 35 • Fax: 417 12 45

İnternet Adresi

www.diyagnetvakfi.org.tr

E-Posta

tdv@diyanetvakfi.org.tr

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

YAYIN MATBAACILIK ve TİC. İŞL.

MİTHATPAŞA CAD. 62/B • KIZILAY / ANKARA

TEL: (0312) 425 27 75 • Fax: 417 00 09

Renk Ayrımı

Çağdaş - 230 65 59 - Ankara

İÇİNDEKİLER

Başyazı 1

Not Defterinden... 2

KUTLU DOĞUM HAFTASI

Muhteşem Bir Programla Kutlandı 3

Açılış Programı 3

Gül Günü Kampanyası 12

Türk Tasavvuf Musikisi Konseri 13

Mehter Konseri 14

Sema Gösterisi 16

Kutlu Doğum Aşı 17

SEMPOZYUM

Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam 18

V. Avrasya İslam Şûrası Teşkilatı

Toplantısı SONUÇ BİLDİRGESİ 39

Türkiye Diyanet Vakfı

NEVRUZ Programı Düzenledi 42

Güncel Dini Meseleler İstişare

Toplantısı - 1 SONUÇ BİLDİRGESİ 46

Altındağ Kız Öğrenci Yurdu

Spor Tesisine Kavuştu 50

Türkiye Diyanet Vakfı **İslam Ansiklopedisi'nin**

Üretim, Dağıtım ve Pazarlama İşleri

Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nde 51

ŞUBE FAALİYETLERİ 52

MAKALE - Mehmet Erdoğan

Konfüçyüs ve Öğretisi 63

Başyazı

Değerli okuyucular,

Alemlere rahmet olarak gönderilen eşsiz insan, sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV)'in doğum yıldönümü münasebetiyle, Diyanet İşleri Başkanlığımız ve Vakfımız tarafından tertiplenen Kutlu Doğum Haftası'nı ülkemizin her köşesinde huzur ve mutluluk içinde büyük bir sevinçle kutladık.

Hafta münasebetiyle, toplumumuzda sevginin, saygının, hoşgörünün ve kaynaşmanın kökleşmesine yönelik icra edilen faaliyetlere vatandaşlarımızın gösterdiği yoğun ilgi memnuniyet vericiydi.

Bu seneki Kutlu Doğum Haftası'nda ağırlıklı olarak "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam" konusu işlendi. İslamın gelişyle birlikte önce Arabistan Yarımadası'nda, kısa bir süre sonra da Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarında büyük değişimler yaşandı. İslam Peygamberi, tebliğ ve örnek hayatı ile cehalet içindeki toplumları aydınlığa, dünyaya ışık veren bir medeniyetin zirvesine çıkardı.

Müslüman topluluklarında önemli büyük değişimler, İslamın gelişyle başlamıştır. İslam Peygamberi, bulunduğu toplumu, bir cehalet devrinden, bir medeniyet zirvesine çıkarmıştır.

Günümüzde insanlık büyük değişimler yaşamakta ve olayların istikameti bizlere gelecekte insan odaklı anlayışların hakim olacağını göstermektedir.

Kur'an'ı Kerim, Müslümanların veya insanların kendi nefislerindeki değiştirmedikçe, Cenab-ı Hakk'ın onları değiştirmeyeceğini; yani, insanın kendi nefsinin değiştirmedikçe, toplumda insana karşı çıkan veya onu zorlayan şartları Yüce Allah'ın değiştirmeyeceğini ifade etmektedir.

İslamiyetten önce insanlık; sosyal yapının çözüldüğü, bölünmüşlüğü hakim olduğu, kabilecilik duyguları sebebiyle kan ve gözyaşının bol miktarda aktığı bir ortamda yaşıyordu. Kabileler ve milletler birbirlerine karşı nefretleriyle, düşmanlıklarıyla övünüyorlardı. Bir tarafta yönetimi ve ticareti ele geçirerek lüks ve depdebe içerisinde yaşayan, her türlü ahlaksızlığı kendilerine şiar edinen zenginler; diğer tarafta, işçiler, köleler, kimsesizler, fakirler, yetimler, kadınlar ve diri diri toprağa gömülen kız çocukları...

Bu olumsuzluklar içerisinde, yaşanan hayatı Kur'an-ı Kerim'in gösterdiği istikamette, ciddî anlamda



Mehmet Nuri Yılmaz • Diyanet İşleri Başkanı
Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

yorumlayan bir kişi vardı ki, O da Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (SAV)'di.

O, toplum düzeninin bozulduğu bu devirde, insan iradesinin önündeki engelleri kaldırmak, insanların baskiret körlüğünü tedavi etmek için, Mekke yakınlarındaki bir mağarada sık sık uzlete çekiliyordu. Asıl değişimin, insanların insanî özelliklerinin önüne konulan engellerin izale edilmesiyle olacağına inanıyordu.

Çocukluğu, gençliği ve olgunluk dönemindeki ahlak ve erdemli yaşantısıyla, insanların güvenini kazanan Abdullah oğlu Mustafa, peygamberlik döneminde; bu çözülmüş ve parçalanmış toplumdan kısa zamanda, tek Allah'a kulluk eden, barış içinde yaşamayı kendisine şiar edinmiş bir toplum meydana getirdi. İktisadî ve sosyal adalet sağlandı. İnsanın insana tahakkümünü, sömürsünü yok etmek için, kuvvetin değil hakkın öne geçtiği; insanın eşref-i mahlukat telakki edildiği, bencilik yerine divergâmlığın benimsendiği; can, mal, akıl, şeref ve haysiyetin korunduğu; takva, güzel ahlak ve salih amelin değer ölçüsü olduğu; insanın, Allah'tan başka kimseye kulluk etmediği bir ortam oluşturdu.

O dönemden bugüne büyük değişimler ve gelişmeler oldu. Müslüman toplumlar maalesef bu gelişimin temposuna ayak uyduramadıklarından, hepimizce bilinen bugünkü duruma düştüler.

Bugün artık geri kalmışlığın zincirlerini kırmak, arzu edilen yere gelmek, Peygamber Efendimizin misyonunun mirasçıları olarak, her alanda çağı iyi yorumlayarak insanlığa önder ve rehber olmak hepimiz için kaçınılmaz bir görevdir.

Müslümanlar olarak, gelecek için kendi benliğimizi koruyarak değişim ve gelişme sürecinin ön saflarında yer almayı ümit ediyoruz. Sosyal hayattaki değişimlerden, İslamiyetin belirlediği birtakım temel prensiplerden taviz vermeden, bugünkü muasır ve çağdaş hayat içerisinde yerlerimizi almalıyız.

Sevginin, saygının toplumumuza hakim olması, öz benliğimizi koruyarak değişim ve gelişim sürecinde hak ettiğimiz yere gelme arzusuyla hepimize esenlik diliyorum.

not defterinden...

Kainattaki her şey, belli bir nizam, belli bir denge üzerine kurulmuştur. Kainattaki her cisim, yeryüzünde yaşayan milyarlarca canlı, müthiş bir ahenk içinde varlıklarını sürdürürler. Bu muhteşem kainat da en güzel surette yaratılmış olan insanın emrine verilmiştir.

Yaratılanlar içinde kabiliyetlerle en çok donatılmış insan; bedeni, aklı ve ruhu itibarıyla çok boyutlu bir varlık, öte yandan, zaman, mekan ve ömür bağları ile sınırlandırılmış, diğer canlılar gibi ölümlü bir varlıktır.

Bunlara bağlı olarak insanın bir yaratılış gayesi olduğu bildirilmiş, sıradan yaratılmış ve başıboş bırakılmış bir varlık olmadığı da defaatle vurgulanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de "O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır..." buyrulurken, insanın güzel davranışlarda bulunması istenmiş, bu sebeple de, insana kendi davranışları içinde bağımsız hareket etme özelliği; yani insana, iyi ve kötüyü seçme hürriyeti verilmiştir.

Kendisine verilen irade sayesinde iman ve inkar yeteneğine sahip olan insana; nefsinin kötülüklerden arındırılmanın kurtuluşa ereceği müjdesi verilmiş; "Kim hidayet yolunu seçerse, bunu ancak kendi iyiliği için seçmiş olur. Kim de doğruluktan saparsa, kendi zararına sapmış olur. Hiç bir günahkar başkasının günah yükünü üstlenmez." fermanı hatırlatılmıştır.

Bu itibarla insanlar geçici dünya hayatını en güzel ve faydalı bir şekilde nasıl geçireceğinin muhasebesini yapmak durumundadır. Kendini düzeltme ve yükseltme niyetinde olan insana, olumsuz eğilimleri olumlu yönler çeviren harika bir mekanizma da bahsedilmiştir.

Hayat, insanın tutumuna göre anlam ve değer kazanır. Dolayısıyla insanın yapacağı hatalar ve



A.İhsan SARIMERT • Genel Müdür Vekili

doğrular, onun hayatını direkt etkileyecektir.. Bu sebeple insanın ilk düzeltereği, kendisi olmalıdır. Bir düşünür, "Dünyada düzelterebileceğimiz, daha iyi yapmayı başarabileceğimiz ilk ve en önemli kimse, kendimizdir!" sözüyle bu düsturu çok veciz olarak açıklamıştır.

Kendimizi düzeltmenin yolu da, aynen kainatta olduğu gibi, bir ahenk içinde insanı insan yapan değerleri bütünleyebilmek, insanın şahsiyetini oluşturan ahlâk, inanç, ibadet, millî vesaire kimliklerimizi ahenk içinde bir bütünün parçaları haline getirebilmektir.

İnsanın bunları yapabilmesi için de, bir rehber, bir yol göstericiye ihtiyacı bulunmaktadır. İnsanlığın kurtuluşa ermesi ve mutlu olması için Allah tarafından insanlığa lutfedilen Kur'an, bizden Hz.Peygamberi örnek almamızı istemiş ve "Ey Peygamber Biz seni doğru yolu gösteren ve gözetleyen bir şahit, bir müjdeleyici, bir korkutucu, Allah'ın izniyle O'nun yoluna davet edici ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik." şeklinde beyan etmiştir.

Hız.Peygamber'de bütün güzellikler ahenk içinde cem olmuştur ve insan bu örneğe benzemeye çalıştığı oranda kemale erecek ve hayatın hakkını vererek, tadına vararak yaşayacaktır.

O eşsiz insan'ın önderliğinde güzel gelecekler kurmak, onur ve haysiyet içinde yaşamak, bu dünyada huzur, mutluluk ve güzellikleri hakim kılmak dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum.

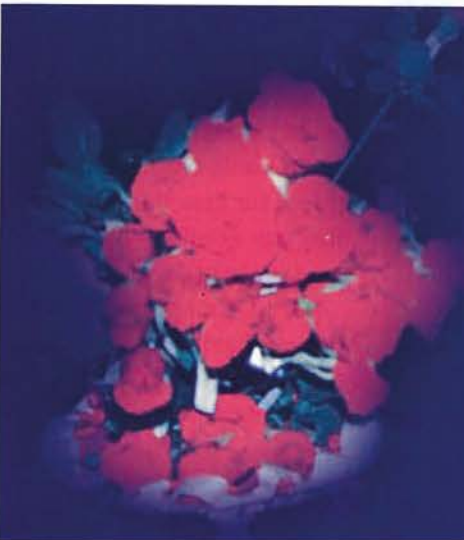
KUTLU DOĞUM HAFTASI

2 0 0 2



Kutlu Doğum Haftası

Muhteşem Bir Programla Kutlandı



Ayrılığın bağrımnda büyüyen bir yaradır
Seni hissetmeyen kalp, kapısız zindan olur
Sensiz doğrular eğri; beyaz bile karadır
Sesini duymayanlar, girdabında boğulur
Ana rahminde ölür sensizlikten bir cenin
Şaşkınlığa açılır gözleri, görmeyenin.

İnsanlığa bir rahmet güneşi olarak doğan Hz. Muhammed (SAV)'in doğumu büyük bir sevinç ve heyecanla kutlandı.

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Peygamberimiz Hz. Muhammed'in doğum günü münasebetiyle ihdas edilen Kutlu Doğum Haftası 24 Mayıs 2002 Cuma günü Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda üst düzey devlet erkanı ve kalabalık bir topluluğun katılımıyla kutlandı.

Saygı duruşu, İstiklâl Marşı, Kur'an-ı Kerim okunması ile başlayan programda; protokol konuşmaları, gül günü kampanyasının başlatılması, Ankara Büyük Şehir Belediyesi Mehter Ekibi'nin konseri, Kültür Bakanlığı Konya Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu'nun sema gösterisi ve Ahmet Özhan tarafından sunulan Türk tasavvuf musikisi konseri yer aldı.

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından 1989 yılından bu yana Peygamber Efendimizin doğum yıldönümleri, her yıl "Kutlu Doğum Haftası" adıyla ilmi ve kültürel etkinliklerle kutlanmaktadır. Kutlamaların 14. s. bu yıl 24-31 Mayıs tarihleri arasında Türkiye genelinde konferans, panel ve diğer sosyal-kültürel faaliyetlerle icra edildi. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı bu etkinliklerle Peygamber Efendimizin insanın mutluluğuna yönelik mesajlarını günümüz şartlarını da dikkate alarak geniş halk kesimlerine ulaştırmanın faydalı olacağı inancındadır. Bu anlayış içinde 2002 yılı "Kutlu Doğum Haftası" çerçevesinde Türkiye genelinde düzenlenen programlarda ağırlıklı olarak "İsraf Ekonomisi ve İslâm", "Etkili Bir Din Hizmeti Açısından Hz. Peygamberin Örnekliliği" ve "İslâm'da Sosyal Dayanışmanın Önemi ve Sosyal Dayanışma Müesseseleri" konuları üzerinde duruldu.

Ayrıca, hafta münasebetiyle 24-26 Mayıs 2002 tarihleri arasında "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslâm" konulu bir de sempozyum düzenlendi. Çok sayıda ilim adamının katılımıyla 24 Mayıs 2002 Cuma günü Kocatepe Camii Konferans Salonu'nda başlayan sempozyum üç gün sürdü.

Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda gerçekleştirilen Kutlu Doğum Haftası açılış programında Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz ile Vakfımız Genel Müdür Vekili A.İhsan Sarımert birer konuşma yaptılar.



Mehmet Nuri YILMAZ
Diyanet İşleri Başkanı
Türkiye Diyanet Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

Peygamber Efendimiz (SAV)'in doğumu münasebetiyle Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından düzenlenen Kutlu Doğum Haftası programında sizlerle birlikte olmaktan büyük mutluluk duyduğumu ifade eder, hepinizin Mevlid Kandili'ni kutlarım.

Bugün alemlere rahmet olarak gönderilen, sevgi, şefkat, merhamet ve hoşgörü timsali olan Hz. Muhammed (SAV)'in dünyaya teşriflerinin 1431. yıldönümüdür. Müslümanlar arasında müstesna bir yere sahip olan bu gece, Hz. Peygamberin evrensel risaletini, yüce ve örnek ahlakını anmak amacıyla asırlardan beri "Mevlid Kandili" olarak kutlanmaktadır.

Mevlid, Türkler ve bütün müslümanlar arasında köklü bir gelenektir. Her mevlidde okunan Kur'an-ı Kerim, sanki orada bulunan cemaat için bir kere daha nâzil oluyor muş gibi gönülleri aydınlatır, ruhları serinletir.

Mevlid, dinî ve millî bir terbiye müessesesidir. Sessiz sedasız kendi halinde işleyip duran bir millî birlik mertebesi, zarif ve samimi

Türk dindarlığının estetik bir formudur.

Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından tertiplenen "Kutlu Doğum Haftası" da tarihi gelenekten yola çıkan ve elbette bir manevî ziyafet ve o ziyafetten nasiplenme esasına dayanan, ama sadece mevlid merasiminden de ibaret olmayan bir organizasyondur.

Kutlu Doğum Haftası'nda Hz. Peygamberin insanlığa sunduğu ve Kur'an-ı Kerim'de en yalın ifadesiyle "Güzel Ahlâk" olarak tarif edilen İslam'ın bütün insanlığa sevgi, hoşgörü ve barış getiren evrensel mesajı, yeni bir anlayışla ele alınmakta, değerli ilim ve fikir adamlarımızın yorumlarıyla halkımıza aktarılmaktadır.

Alemlere rahmet olarak gönderilen eşsiz insan Hz. Muhammed (SAV), bütün müslümanlar için ayrı bir bahtiyarlık, ayrı bir kurtuluş menbaıdır. O'nun hayatı ve sünneti tatbik-i Kur'an'dır. Dini anlayışı da, yaşamayı da kolaylaştıran eksiksiz bir nübüvvet örneğidir.

Peygamber'imizi ve O'nun mucizevî hayatını tanımaya ve anlamaya her devirde müslümanların büyük ihtiyacı vardır. İşte bu Kutlu Doğum Haftaları da 21. yüzyıl insanının Hz. Peygamberi anlama ve anlatma gayretinin bir ürünüdür.

Değerli davetliler;

İnsanın dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamayı hedefleyen, onun mantık ve vicdanını aydınlatan, manevî varlığımızı karartan her türlü kötülük ve olumsuzluktan arındıp, ahlaki değerlere yönelterek bizi mutedil ve huzurlu bir ruh yapısına ulaştıran; Kur'an'dır ve O'nu hayatına uygulayarak bu yolda bizlere örnek ve klavuz olan da Hz. Muhammed (SAV)'dir.

Her türlü manevî, ahlaki, vicdani ve medenî değerlerin ayaklar altına alındığı, bireysel menfaatlerin

ön plana çıktığı, insanlığın zararına olan her davranışın adeta itibar gördüğü bir zamanda Hz. Muhammed (SAV), insanlığın ufkunu aydınlatan bir rahmet olarak doğmuştur.

O'nun gelişi kaybolan tevhid akidesini yeniden canlandırmış ve insanlık için aydınlık bir devir açmıştır. Peygamberler zincirinin son halkası olarak gönderilen bu büyük ve eşsiz insan; cehaletin her türlü süne karşı savaş açmış, getirdiği ilim ve tefekkür anlayışıyla karanlıkları aydınlatmış; hak, eşitlik, merhamet, sevgi, hoşgörü gibi ilahi ve evrensel prensiplerle insanı insana kul eden zincirleri ortadan kaldırmış; güçsüzün, yetimin, yoksulun ve kimsesizlerin koruyucusu olmuş, sevgi ve saygıyı yaygınlaştırarak, kin, nefret ve haset gibi kötü duyguları da ortadan kaldırmak suretiyle kardeşliği pekiştirmiş, böylece kan ve gözyaşını sona erdirmiştir.

Bizler O eşsiz insanın önümüzü aydınlatan ışığı ile yüzyıllardır mutlu ve huzurlu bir yaşantı sürdürdük ve bütün işlerimizde hep O'nu örnek aldık. Ne zaman ki Ondand ve Onun getirdiği mesajdan uzaklaşmaya, şahsi hırs ve ihtiraslarımızın peşinden koşmaya başladık, işte o

zaman çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya kaldık.

İnsanları hüsrana sürükleyen olayların temelinde, inançsızlık ve ahlaksızlığın olduğu bir vakiadır. Dinimizin iman, amel ve ahlaki faziletlerini öğreten prensiplerinden uzaklaşmanın, bizleri ne gibi korkunç uçurumlara sürüklediğini bütün dehşetiyle görmekteyiz. Vicdanlarda bütün insanlığı kucaklayacak, umumi merhamet duygularının yokluğu, insanların hukuka saygılı olmalarını sağlayacak, hak ve adalet duygularının sarsılmış olması da inançsızlık ve ahlaksızlık anlayışının yaygınlaşmasının bir sonucudur. İnsanlığı huzursuz eden bu ızdıraplardan kurtulmanın çaresi de, bütün beşeriyeti kucaklayacak, onların hepsine şamil olan hak, adalet ve merhamet duygularının insanlığın vicdanında hakim olmasını sağlamaktır. Bunun yolu da, insanları mukaddes duygu ve düşünceleriyle en güzel arzu ve alışkanlıklarda birleştiren, birliği ve vicdanı vücuda getiren en köklü ve en kuvvetli amil olan din duygusunun kuvvetlendirilmesi ve yaşanmasından geçmektedir.

Çağımızda hızlı bir sosyal değişme yaşanmaktadır. Bu değişimle yeni problemler ortaya çıkmakta



ve bunlara yeni çözüm yolları arama mecburiyetiyle karşı karşıya kalmaktayız. Çünkü yıllar önce o dönemin problemleri gözönüne alınarak üretilen çözüm yolları, artık günümüz insanının ihtiyacına cevap vermekte yetersiz kalabilmektedir. Problemler karşısında bunalan insanlarımız, dini konularda yeterli birikimi olmayan bir çok kişi tarafından değişik mekanlarda mutluluk reçetesi olarak sunulan çözüm yollarına doğru yönelmeye başlamışlardır. Ehliyetli ve liyaksiz kişiler tarafından sunulan bu reçeteler, çözüm yerine daha çok problemler meydana getirmiştir. Dini meselelerin gereksiz bir gerilim konusu olmaktan çıkarılması ve oluşan zihin karışıklığını



bertaraf etmek için spekülasyon, zihinleri karıştırıcı beyanlar yerine, hem geleneksel tecrübeyi, hem de çağdaş gelişmeleri dikkate alan

yöntemler kullanılmasının bir zorunluluk olduğu açıktır.

İnsanlığın ve insanımızın bu tür problemlerine kalıcı çözümler üretmek düşüncesiyle geçen hafta İstanbul'da güncel dini meselelerle ilgili istişare toplantısı düzenledik. Diyanet İşleri Başkanlığımız bünyesinde görev yapan din adamlarıyla, dini meseleleri akademik disiplinler çerçevesinde inceleyen ilahiyat fakültelerimizin değerli akademisyenlerini bir araya getirdiğimiz bu toplantıda; müslümanların karşılaştıkları problemler, günümüz şartları da dikkate alınarak değerlendirildi ve bu konuda alınan kararlar topluma açıklandı.

Bu yıl, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle düzenlenen "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam" konulu sempozyumda da, sosyal değişim karşısında, İslamın yeniden yorumlanması ve günümüz problemlerine çözüm üretilmesi hedef alınmıştır.

Bugün bütün insanlık, huzur ve güven dolu bir hayat yaşamının özlemini çekmektedir. İlahi irade bu mukaddes hakkı bütün insanlara bahşetmiş, insanları bu kudsi haktan mahrum bırakma yetkisini hiçbir kimseye vermemiştir. Temiz ve güven dolu bir hayata erişmenin



mesajlar.....

Bülent Ecevit Başbakan

İslam barış ve huzur dinidir.

İslam aleminin ve tüm insanlığın barış ve huzur içinde yaşaması en büyük temennimizdir.

Kutlu Doğum Haftası, sevgili Peygamberimizin yaşantısı, ahlak ve düşünce yapısı konularında gerçek

bilgilere ulaşma imkanı tanımaktadır.

Peygamberimizi daha iyi tanıma ve yüce dinimizin insanlığa kazandırdığı değerlerin öğrenilmesine önemli katkıları olacağına inandığım Kutlu Doğum Haftası'nı hayırlı olması dileğiyle kutlarım.

Tüm din kardeşlerimize barış ve huzur içinde esenlikler dilerim.

Sevgiler saygılar sunarım.

usul ve esaslarına dair bilgiler de yüce yaratıcı tarafından Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (SAV) vasıtasıyla insanlığa bildirilmiştir. Bunun adı da İslâm'dır.

İslam; kavganın değil barışın, ayrılığın değil birliğin ifadesidir. Toplumu rahatsız eden, insanlarımızın huzurunu bozan hiçbir hareketi dinimiz hoş görmez ve onaylamaz.

Tarih sahnesinde büyük medeniyetler kuran Müslümanlar, yüzyıllar boyunca İslamla dünyaya huzur ve barış getirmişlerdir. Şanlı bir geçmişin varisi olan günümüz müslümanlarının bugün, gözünü kan bürümüş, etrafına kin ve nefret saçan bir konuma oturtulmaya çalışılmasını da asla tasvip etmiyoruz. Çünkü, müslüman olsun ya da olmasın daima insanların mutluluğunu ön planda tutan İslamın yapısında bu tür davranışlara, caniliğe, teröre, şiddete rastlamak mümkün değildir. Ama maalesef dünyada bazı çevrelerce İslam terörizmi adı altında bir imaj oluşturulmaya çalışılmaktadır. Biz bunu büyük bir talihsizlik olarak değerlendiriyoruz.

Tabii bunu söylerken dünyanın muhtelif yerlerinde İslami kimliklerini ön plana çıkaran bazı grupların bu anlayışa maalesef zemin ha-



zırladıklarını da ifade etmek istiyoruz. İslam toplumlarının bugün arzu edilen yere henüz ulaşamamaları ve bir çok alanda dünyayı geriden takip eder hale gelmelerinin bu aşırı yorumlara zemin hazırladığı da çeşitli çevrelerce dile getirilmektedir. Her ne gerekçe ile olursa olsun, İslam ve Müslümanlar hakkında oluşan bu olumsuz imajın behemahal giderilmesi gerekir. Bunun yolu da Müslüman toplumların bir an önce ilimde, ırfa, ekonomide ve sosyal yaşamda medeni ülkeler diye tarif edilen ülkelerin seviyesine yükselmelerinden geçmektedir. Bugün Müslümanların önünde duran en büyük problem, binlerce yıllık gele-

neği titizlikle inceleyip, geleneği inkar etmeden yeni bir anlayış ve yeni bir kavrayışla yeni bir gelecek oluşturmaktır. Çağdaş dünyanın ve çağdaş insanın problemlerine yeni çözümler üretirken, binlerce yıllık mirası yeni bir anlayışla ele alırken en önemli referans noktası; İslam'ın en iyi tebliğcisi, en güzel örneği ve en iyi yorumcusu Hz. Peygamberimiz ve onun hayatı olacaktır. Onu anlamadan yeniyi üretmemiz mümkün değildir.

Bu sebeple, Müslüman topluluklar hem kendi sorunlarını çözmek, hem de İslami değerleri yenisinden günümüz şartlarına göre yorumlayarak insanlığın önüne mutluluk reçetesi olarak sunmak mecburiyetindedirler.

mesajlar.....

Dr. Devlet Bahçeli

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Yeryüzünde önemli gelişmelere sebep olan, insanların gönlüne ferahlık, düşüncelere berraklık kazandıran kutlu doğum, insanlık tarihinin en önemli hadiselerinden biridir.

Dinin insana ulaşması ve öğretilmesi konusunda

Peygamberin önemi son derece büyüktür. Dini kayan Cenab-ı Allah'tır, ama onu eksiksiz bir şekilde insanlığa sunan ise Peygamberdir. Dini değerlerin hayatında model olabilmesi için de insanın, Peygamberin örneğine ihtiyacı vardır.

İyilik, hoşgörü, adalet ve barış gibi insani ve toplumsal değerlerin oluşmasında dinlerin müstesna bir yeri ve önemi vardır. Bu bakımdan son din olan İsla-



Kan ve gözyaşı içinde bunalan insanlık; artık birbirini üzmemeli, çatışmalardan, bölünmelerden uzak durmalı; farklı kulvarlarda bulunan insanlara hasmane duygularla yaklaşmamalı, karşılıklı münasebetlerimizde mantık ve muhakeme temelleri üzerine kurulu sevgi, saygı, hoşgörü ve diyalog yollarını kullanmalıdır. Unutmamalıyız ki; ülkemizin ve dünyanın aydınlık geleceği, huzuru ve mutluluğu; kin, nefret, husumet, şiddet, kavga ve çatışmaların kökünün kesilme-

sine, aramızda hoşgörü ve kardeşlik anlayışının kök salıp yaygınlaşmasına, farklı anlayış ve düşüncelere sahip insanların birbirlerini kabullenebilmelerine, asgari müştereklerde buluşarak toplumsal uzlaşmayı sağlamalarına, karşılaşmalara ve ideolojik çalışmalara imkan ve fırsat vermemelerine bağlıdır.

Geleceğimizin aydınlık, huzurlu ve mutlu olması temennisiyle hepimizin mevlid kandilini tekrar tebrik ediyor, saygılar sunuyorum.



A.İhsan SARIMERT
Türkiye Diyanet Vakfı
Genel Müdür V.

Değerli davetliler, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı tarafından organize edilen Kutlu Doğum Haftası açılış programına hoş geldiniz diyor, hepimizi en derin sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Yüce dinimiz, huzurlu ve mutlu dünyanın en büyük hayat kaynağıdır. Bu noktadan hareketle dinî tefekkürü cami dışına taşırmak, değerli ilim adamlarımızın araştırmalarını ve düşüncelerini halka aktarabilmek için mevlid kandilini hayırlı bir vesile telakki eden Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı, yüzyıllar önce bir ilim

miyet ve bu dinin Yüce Peygamberi, tüm insanlığın önünü açan ve aydınlatan bir ışık olmaya devam etmektedir.

Yüce Allah'ın insanlara sevgiyi, iyiliği, adaleti, barışı, hoşgörü, yardımlaşmayı emretmek üzere gönderdiği dinimiz ve alemlere rahmet olan Peygamberimiz, tüm insanlığın iyilik üzere yaşamasını esas kabul etmiştir.

Din, sosyal bir olaydır. Çünkü din, bir ihtiyaçtır ve günümüz modern toplumlarının en etkili kurumlarının başında gelmektedir. Dinin mesajının doğru anlaşılması, dinin doğru olarak bilinmesiyle, yerinde ve

zamanında verilmesiyle mümkündür. Dinin yerinde ve zamanında verilmediği durumlarda ortaya çıkan boşluk, ehil olmayan ve siyasi çıkar umanlar tarafından doldurulmaktadır. Onların bir kısmı da bilerek veya bilmeyerek yanlış ve kasıtlı olarak dini yorumlamakta, insanlara kendi anlayışlarını din (İslam) diye sunmaktadır.

Özellikle, mensup olduğumuz en son ilahi din olan yüce İslam dininin mesajının doğru olarak verilmesi ve insanlar tarafından da doğru olarak anlaşılması için, din ve bilim adamlarına büyük görevler düşmektedir. Dinimizin emir ve yasaklarının doğru

ve kültür bayramı şeklinde kutlanan mevlid geleneğini canlandırmayı amaçlamış, bu düşünce ile de Peygamberimizin doğum gününü içine alan haftayı, "Kutlu Doğum Haftası" olarak ilân etmiştir. Bu yıl 14. sü kutlanan haftanın her zaman olduğu gibi özellikle sosyal bütünleşmede büyük etki sağlayacağına inanıyoruz.

Kutlu Doğum Haftası; bütün insanlığa hitap eden ve bütün insanlığın mutluluğunu hedef alan İslâmî vahyin temsilcisi, örnek insan Hz. Muhammed'in hayatını yakından tanımanın bir vesilesidir.

Geleneksel kültürümüzde Hz. Peygamberin doğumu kutlamalarının çok ayrı bir yeri vardır. Hiçbir millette olmayan bir "mevlid" geleneğine sahibiz. Edebiyatımızdan

musikimize, mimarimizden el sanatlarımıza, onun ismi, onun sevgisi, onu çağrıştıran semboller nakış nakış işlenmiştir. Bütün bunlar, bu milletin Hz. Peygambere olan sevgisinin bir göstergesidir.

Her toplum da, kendi diliyle Hz. Peygamberi anlamak ve onun insanlığa sunduğu mesajı kavramak durumundadır.

Çünkü Peygamberin tarihi şahsiyeti, onun evrensel şahsiyetinin zaman içinde bir yansıması, tarihe düşmüş bir izdüşümüdür. Tarihi tecessüm evrensel olanın sadece bir kesitidir. Oysa Hz. Peygamberin evrensel kişiliği, tarihin bir dönemiyle sınırlandırılmaz derecede büyüktür.

Peygamber bir mitos ya da efsane kahramanı değildir. O sonsuz

ilahi varoluşun bir tecellisi, bir tezahürüdür. Sonsuz ilahi varoluşu statik bir şekle sokmaya çalışanlar sadece kendi bakışını dondurur. Bu sebeple Peygamber sadece şekliyle, kılık kıyafetiyle değil, misyonuyla ve mesajıyla her çağ için yeniden anlam kazanan bir yol göstericidir. İçinde yaşadığımız çağda Hz. Peygamberi mersiye edebiyatıyla veya romantizm ve lirizmle anlamaya çalışmak, onun misyonunu ve mesajını gerçeklik alanının dışına itmek demektir. Onu statik bir kalıba sokmadan evrensel şahsiyetiyle anlamak durumundayız.

Türk toplumu çağdaşlaşma süreciyle tanıştığı günden beri köklü değişimler yaşamıştır. Yönetim biçiminden yaşayış biçimine, hukuk anlayışından özgürlüklere, dünyaya örnek olacak bir dizi reforma imza atmıştır. Yeniliklere bizim toplumumuz kadar açık bir toplum yoktur. Çünkü yeni sorunlar karşısında yeni yorumlar geliştirmek İslamın temel esprilerinden biridir. Unutulmamalı ki çağdaşlaşma bir süreçtir, birçok şey de süreç içinde yerli yerine oturacaktır.

Bazılarına göre İslam, çağdaşlığa bir engel görülmüştür. Bazıları da çağdaşlığı dinden uzaklaşmak olarak telakki etmektedir. Oysa



bir şekilde topluma aktarılmadığı hallerde ne yazık ki, bir boşluk doğmakta ve bu eksiklikten yarar uman fırsatçı ve çıkarıcılar ortaya çıkmaktadır.

İslamiyet aşırılıktan uzak kalmayı, "orta yol" da yürümeyi ve bir "ölçü" dahilinde davranmayı isteyen bir dindir. Önceki dinlerden İslamiyetin en önemli farkı; anlayışta, inanmada ve yorumda "haddi aşmamayı" getirmesi, yerleştirmesidir. Bu doğrultuda; toplumsal barış ve huzurun daha sağlıklı zeminlerde sürdürülmesi yolunda, Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in tebliğinin daha iyi anlaşılması ve anlatılması günümüzde her zamankinden daha

çok önem taşımaktadır. Çünkü din, kalplerin bir ihtiyacı olduğu kadar; yeryüzündeki bütün toplumlar için de vazgeçilmez sosyolojik bir gerçekliği ifade eder.

Alemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimizi daha iyi tanıma ve daha çok sevmeye, O'nun vasıtası ile bütün insanlığa gönderilen yüce dinimizin ilkelerini ve insanlığa kazandırdığı yüksek değerleri öğrenmek noktasında büyük bir fırsat telakki ettiğim "Kutlu Doğum Haftası"nın amacına ulaşmasını dilerken; bu haftaya katkı sağlayan Diyanet İşleri Başkanlığı personelinin kutluyorum.

gerçek çağdaşlık milli ve manevi değerlerin inkarı değildir. Kendine özgü değerleri olmayan bir toplum, dünyada gelişen değerler karşısında ayakta duramaz. Gelişim, özün korunarak formun yenilenmesi demektir.

19. yüzyılın ikinci yarısından beri İslam dünyası, somut bir şekilde çağdaş dünya karşısında geri kaldığını görmeye başlayınca, kendini yenilemek, çağa ayak uydurmak yerine sığınmacı birtakım hobiler geliştirmekle yetinmiştir. Bu türden sığınmacı düşüncelerle ne Hz. Peygamberi ve zamanını, ne de çağımızı ve toplumumuzu gerçek boyutlarıyla tanıyabiliriz. Artık sığınmacı hobilerden sıyrılıp, İslamı; günlük hayatın şeklini değil, amacını düzenleyen bir olgu olarak kavramalıyız, bu güce de sahibiz.

Çünkü Türk Milleti Kur'an'dan ilham alarak tarih yapmış, büyük medeniyetler vücuda getirmiş, dünyaya barış ve hoşgörüyü hakim kılmıştır. Aynı iman ve heyecanla, bu millet medeniyete yeni boyutlar kazandıran saygın bir üye olarak, insanlık ailesinin ön safındaki yerini yeniden alacaktır. Bizim kültürümüz, Kur'an'la ve Hz. Peygamberin öğretileri ile yoğrulmuştur.

Geleneğimiz-göreneğimiz, edebiyatımız-sanatımız, anlayış ve düşüncemiz, hoşgörümüz ve nezaketimiz hep yüce dinimizin mahsulüdür. Bu mirasa sahip çıkmanın ve ona her zaman ve mekanda bizden sonraki nesillere aktarmanın kutsal bir görev olduğuna inanıyoruz.

Evet bugün insanlık, Rahmet Peygamberinin doğumunu kutluyor. Onun rehberliğinde kendine kurtuluş yolu arıyor. Aklın, bilimin, demokrasinin, insan haklarına saygının, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir anlayışla Hz. Peygamberi yeniden anlamak ve onun misyonunu temsil etmek hepimizin görevidir.

Peygamberimizi daha iyi tanıma ve daha çok sevmeye, O'nun vasıtasıyla bütün insanlara gönderilen yüce dinimizin prensiplerini ve insanlığa kazandırdığı değerleri öğrenme hususunda büyük katkı sağlayacağına inandığımız "Kutlu Doğum Haftası"nın amacına ulaşmasını diliyor, bu haftaya maddî-manevî emeği geçenleri, ilim adamı, yazar ve düşünürleri kıymetli mesailerinden dolayı tebrik ediyor, hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum.

mesajlar

Mesut Yılmaz
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Alemlere rahmet olan Peygamber Efendimiz, kendisine inananlarla birlikte bütün insanlığı aydınlatan mesajları, örnek hayatı ve ahlakıyla dün olduğu gibi gelecekte de bir ışık ve yol gösterici olmaya devam edecektir.

Peygamber Efendimizin doğum yıldönümü vesilesiyle düzenlenen Kutlu Doğum Haftası'nın, dinimizin ve Peygamberimizin daha iyi anlaşılması yönünde önemli bir etkinlik olduğuna inanıyor; açılış programınızın başarılı geçmesi dileğiyle katılımcılara ve misafirlere sevgilerimi sunuyorum.

mesajlar

H.Hüsamettin Özkan
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Yüce Peygamberimizin doğum yıldönümü münasebetiyle düzenlemiş olduğunuz Kutlu Doğum Haftası'nın açılış törenine, yoğun programım dolayısıyla katılamadığım için üzgünüm.

Hızla gelişen ve değişen dünyamızdaki uygarlık yarışından kopmamak için, bugün, her zamankinden daha çok ulusal birlik ve beraberliğe, toplumsal huzur ve barışa ihtiyacımız bulunmaktadır.

Bunun da, sevgi, hoşgörü, barış ve kardeşlik dini olan Yüce İslam'ın esaslarının, yeni kuşaklara en iyi

ve doğru şekilde aktarılmasıyla mümkün olacağına inanıyorum.

Bu bağlamda, on dört yıldan beri düzenlenmekte olan Kutlu Doğum Haftası'nın, önemli bir işlevi yerine getirdiği kuşkusuzdur. Hafta boyunca düzenlenen etkinliklerde, Peygamberimizin hayatı, dolayısıyla Yüce Dinimizin öğretileri halkımıza anlatılacak, aydınlatılacaktır.

Bu vesile ile Kutlu Doğum Haftası'nın başarı içerisinde geçmesini ve ulusumuza hayırlı olmasını diliyor, düzenlenmesinde emeği geçenleri kutluyor, şahsınızda tüm konuklara selam ve saygılar sunuyorum.

*Canım feda olsun,
Senin yoluna.
Adı güzel,
kendi güzel Muhammed.*

**Sevdiklerinize
bir gül verin**



**KUTLU DOĞUM
HAFTASI
24 MAYIS 2002**



**TÜRKİYE
DİYANET VAKFI**



Kutlu Doğum Haftası

Gül Günü KAMPANYASI

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından; toplumumuzda kardeşlik, sevgi ve hoşgörü gibi duyguların pekişmesi amacıyla yönelik olarak 1995 yılında başlatılan Gül Günü Kampanyasının Sekizincisi, Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın Kutlu Doğum Haftası açılış programında protokola gül takdim etmesiyle başladı.

Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda başlayan gül muhabbeti, ülkemizin her köşesine dalga dalga yayıldı. Yıllardır gülü Peygamberimizle özdeşleştiren milletimiz samimi duygularla gül gününü doya daya yaşadı. Ülkemize hafta münasebetiyle gül kokusu, sevgi, hoşgörü hakim oldu.

GÜL GÜNÜ

Çiçeklerin en güzeli olan gül, sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in simgesidir. Gül'ün güzel kokusu da sevgili Peygamberimizin mübarek tenine benzetilmiştir.

Bu benzetmeler, İslâm'ı bir "Sevgi dini" olarak algılayan aziz Türk Milletinde, bir hayat, kültür ve medeniyet seçkinciliğiyle derin bir zevk ve estetik boyut kazanmıştır.

Kitabın kapağında ve sayfalarında, minyatürlerde, tezhiplerde, mermer ve ağaç oymalarında, köşe nişlerinde, iğne oyalarında, mendillerde, yastık kenarlarında, silah kabzalarında, kilimde, heybede,



kaftanda, şiirde, şarkıda... "gül-bülbül" muhabbetiyle aşkta ve hayatın her anında, her yerinde gül...

Milletimiz, çocuklarına demet demet "gül"lü isimler veriyor: Gül, Güllü, Gülfem, Gülkız, Gülizar, Gülkadın, Gülbey, Gülendani, Gülşen, Güldane, Gülser, Gülseren, Gülsen... Neden? Nereden geliyor bu gül aşkı?



"Ey Cemâl-i gül,
Yüzü bedr-i münir"

Çünkü, Türk Milleti, sevgili Peygamberin ebedî çağrısını bir "gül müjdesi" gibi algılıyor; Süleyman Çelebi, Mevlid'i bu çağrının ve o güzel insanın aşkıyla yazıyor.

"Mevlid" yani, "Kutlu Doğum" törenleri, bu aşk ile, bu tertemiz bağlılıkla toplum hayatımızın doğum, sünnet, evlilik, ölüm gibi her safhasına mübarek bir lezzet, bir iman katmak için giriyor ve sosyal hayatımız mânevî iklimlere kanatlanıyor.

Türkiye Diyanet Vakfı; sevgili Peygamberimizin doğum günü münasebetiyle düzenlenen Kutlu Doğum Haftası'nda sevdiğiniz bir gülle sevindirmeye çağırıyor.

Gelin Tanış Olalım,
İşi Kolay Kılalım,
Sevelim sevillelim,
Dünya kimseye kalmaz.



Türk Tasavvuf Musikisi Konseri

Kutlu Doğum Haftası'nın renkli etkinliklerinden birini de, Türk sanat ve tasavvuf musikisinin duayenlerinden Ahmet Özhan'ın verdiği konser oluşturdu.

Ahmet Özhan tarafından tasavvuf musikisinin seçkin örnekleri birer birer sunulurken, salonu dolduran kalabalığın coşkusu ve heyecanı görülmeye değerdi.

Duygulu anların yaşandığı konserde, muhteşem kalabalığın bazı eserlerde tempo tutması ve hep bir ağızdan Ahmet Özhan'a eşlik etmesiyle coşkulu anlar yaşandı.

Sanatçı Ahmet Özhan konser esnasında yaptığı konuşmada, Peygamber Efendimizin doğum gününün kutlanmasının ve onun mesajlarının bu vesileyle aktarılmasının çok anlamlı olduğunu



ifade etti. Kutlu Doğum Haftası'nda konser vermekten büyük bir mutluluk duyduğunu ifade eden Ahmet Özhan, bütün insanlığın Peygamberimiz Hz. Muhammed'e muhtaç olduğunu, herkesin O'nu daha çok sevmesi ve örnek alması gerektiğini söyledi.

Sanatçı Ahmet Özhan konserini salonu dolduran vatandaşların ayakta alkışlarıyla tamamladı.



Kutlu Doğum Haftası

Mehter Konseri

Kutlu Doğum Haftası açılış programında, tarihin derinliklerinden gelen kültür yapımızın vazgeçilmez bir unsuru olan Mehter Takımı gösterisi de yar aldı. Ankara Büyük Şehir Belediyesi Mehter Takımı'nın gösterisi izleyenler tarafından büyük bir coşkuyla izlendi.

Milli marşların yer aldığı Mehter Takımı'nın gösterisinde temponun yükseldiği zamanlar, salondaki kalabalığın da tempo tutması coşkulu anların yaşanmasına neden oldu.

MEHTERİN TARİHÇESİ

Osmanlılarda, askeri müziği icrâ eden topluluk. Farsçada mihter olarak geçen mehter kelimesi, ekber (en büyük), âzâm (pek ulu) mânâsında bir ism-i tafdildir. Kelime Türkçe'de mehter, çoğulu olarak

da mehterân şeklinde kullanılmıştır.



Mehter, bölüklere ayrılır, aynı çalgı âletini çalanlar, alemdârlar birer bölük şekil ederlerdi. Her bölüğün "ağa" tâbir edilen bir âmiri bulunurdu. Davulcubasına ise "Baş Mehteren Ağa" denilirdi. Ayrıca bir de Mehterbaşı vardı. İkinci bir mehterbaşı daha vardır ki, bundan ayrı olup, "Mehterân-ı Hayme" denilen Saray Çadırlarının başıdır.

Mehter teşkilatı, "emir-i alem" e tâbiydi. Türkiye Selçukluları sultanı ikinci Gıyaseddin Mesud 1284 yılında gönderdiği bir fermanla Osman Gâziye; Eskişehir'den Yenişehir'e kadar bütün Söğüt bölgesi ve havalisini sancak olarak verdi. Fermanla birlikte Osman Gaziye emirlik alâmeti olan "Tuş", "Alem", "Tabl" ve "nakkâre" de gönderilmişti. Ferman, Osman Gâziye Eskişehir'de bir ikindi vakti takdim

edildi. Osman Gâzi ayakta durarak nevbet vurdurdu. Fâtih sultan Mehmed Han zamanına kadar nevbet vurulurken padişahların ayakta dinlemesi adetti. Mehter teşkilâtına bağlı iki türlü mehterhâne vardı. Biri resmi teşkilata bağlı olan çalıcı mehterler, diğerleri esnaf mehterleriydi. Resmi mehter, padişah mehteriydi ki, buna "Mehterhâne-i Tabli Âlem-i Hassa" denirdi. Sonraları, mehter sâdece padişah ve orduya âit olmaktan çıktı. Her vezir dâiresinde bir mehterhâne bulundurulması âdet oldu. Fâtih devrindeki mehterhâne dokuz zilzen (zil çalan), dokuz nâkkârezen (kudum çalan), dokuz boruzen (boru çalan), dokuz tablzen (davul çalan), dokuz çavuş ve bir iç oğlan vardı. Altmış dört kişilik mehterhâne takımına "dokuz kat mehter" adı verilir. Padişahın mehterleri on iki kat olurdu. On iki kat mehterhâne de her çalgıdan on ikişer adet bulunurdu. Padişah sefere çıktığı zaman mehter takımı on iki misline çıkarılırdı. Sefer ve harp esnâsında padişâh mehterhânesi, saltanat sancaklarının altında durup, nevbet vururdu.

Bundan başka ikinci vakti, otağ-ı Hümâyûn önünde nevbet vurmak âdetti. Hükümdâr mehterleri beş vakit vurulardı. Bundan başka padişâh cüluslarında, kılıç alaylarında, harplerde zafer haberi geldiği zaman ve arife divânlarında nevbet vurulurdu. Mehterler, harp meydanlarında gece karanlığında bile ordugâh nöbetçilerinin uyumaması için devamlı çalar ve aynı zamanda da "yeğti Allah!" diye bağırırlardı. Harp esnâsında ise, padişahın veya seraskerin yanında durup, harp boyunca askerin cesâretini arttırmak ve düşmana dehşet vermek için çalardı. Vezir mehterleri, ikinci ve yatsı namazları kılınıldıktan sonra olmak üzere, günde iki defâ vururdu. bunlardan birincisi akşam yemeğinin ikincisi de uykunun işâretini verirdi. Sivil mehterler, kendilerine mahsus



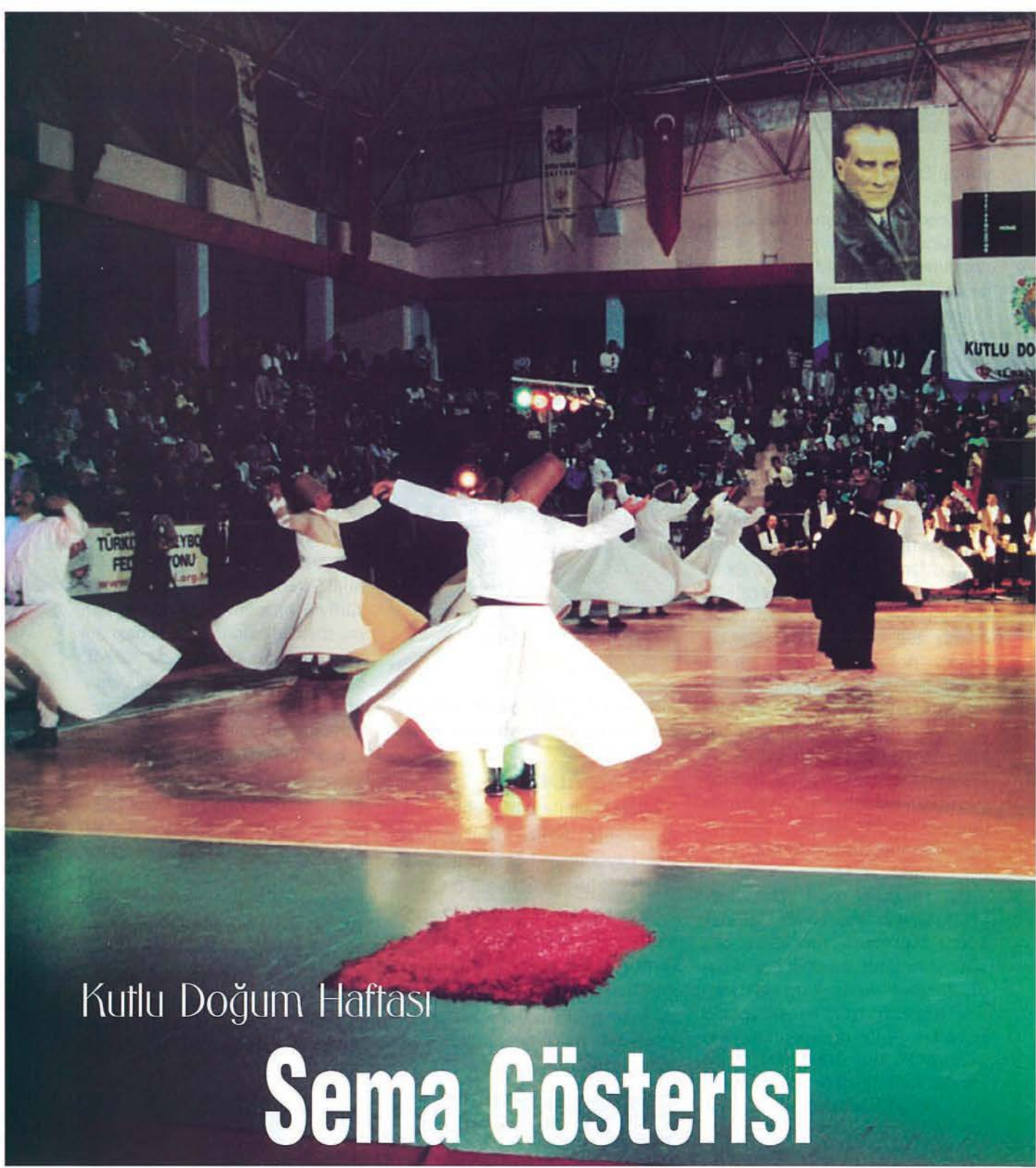
nevbet yerlerinde yatsı namazından sonra ve sabahleyin nevbet vurulardı.

Mehter Duâsı

Allah Allah Celilü'l-Cebbâr, Muinü's-Settâr, Hâliku'l-leyli ve'n-Ne-hâr, Lâyezâl, Zü'l-Celâl, birdir Allah! Ânın birliğine, Resûl-ü Enbiyâ Peygamberimiz Cenâb-ı Ahmed-i Mahmûd-u Muhammed Mustafa (Bütün efrâd elleri göğsünde olmak üzere rûkûa gelir gibi eğilirler, padişah geldiği zaman ise sâdece baş eğer, daha fazla eğilmezler.) Âl-i evlâd-ı Resûl-i Müctebâ im-

dâd-ı ruhâniyetine! Piran mürşidin, âşikin, vâsiline hamele-i Kur'ân, güzertegân, ehl-i imân ervâhına, avn-ü inâyetine! bil-cümle islâmın necât ve seâdet ve selâmetine, pirlere, erenlere, üçlere, yedilere, kırklara, göçenlere, demine devrânına "Hû" diyelim "Huuu" denildikten sonra bütün mehter takımı, davul ve zilleri şiddetli vurarak dokuz defâ "Hû" çekerlerdi. Sonunda da üç defâ kös vurulardı. Mehterin kendine has bir yürüyüşü vardır. Üç adımda bir durur, yarım sağa ve yarım sola dönerdi. Yürüyüş esnasında mehter etrafı, hep bir ağızdan, "Rahim Allah, Kerim Allah" derlerdi. Mehter takımının yürüyüş nizamında merasime iştirak şöyle idi: Önde çorbacıbaşı ünvanını taşıyan ve başında "üşkûf" bulunan mehterân bölüğü komutanı, onun arkasında sol tarafda zırlı muhafızı ile birlikte yeşil sancak, ortada istiklâl alâmeti olan ak sancak, sağ başta ise zırlı muhafızı ile birlikte kırmızı sancak bulunurdu. Sancakların arkasında, Yeniçerilerin taşıdığı "hücum tuğu" yer alırdı. tuğlardan sonra ortada mehterbaşı bulunurdu. Mehterbaşından sonra ise sıra ile; mehterin iki katı adedince çevgenler (okuyucular), Zurnazenler, boruzenler, nakkârezenler, zilzenler ve davul çalanlar gelmekteydi. En arkada ise at sırtında taşınan kös bulunmaktaydı.





Kutlu Doğum Haftası

Sema Gösterisi

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle düzenlenen Kültür Bakanlığı Konya Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu'nun sema gösterisi izleyicilere duygulu anlar yaşattı.

Sevgi ve hoşgörünün sembolü haline gelen Hz. Mevlana ve onun felsefesiyle, tasavvuf müziğimizin

mistik nağmeleriyle artık globalleşen dünyamızda kültürel bazda adeta bir köprü oluşturan Sema Gösterisi, mistik hava içerisinde ruhların tazelenmesine vesile oldu.

Sanayileşme ve bilgi çağının başdöndürücü bir hızla gelişme gösterdiği dünyamızda, kültürel

etkinlikler de varlığını sürdürme ve var olma gayreti içerisinde. Toplumlar olağanüstü gelişmeler ve dolu dizgin giden özel sektör atılımları yanında gün geçtikçe neredeyse bunlarla paralel kültür ve sanat etkinliklerine de ihtiyaç duymaktadırlar. İnsanlık akıl almaz hızla giden günlük yaşantıya bir



gem vurmak, farklı bir hava teneffüs etmek, insani duygularını tazelemek, moral dengesini düzenlemek için profesyonel anlamda faaliyet yapan kültür ve sanat aktivitelerine her geçen gün daha fazla ilgi göstermektedirler.

Bu noktadan hareketle Kültür Bakanlığı Konya Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu'nun Kutlu Doğum

Haftası münasebetiyle icra ettiği sema gösterisi adeta yorulan ruhları dinlendirdi, insanları farklı alemlere götürerek farklı ve duygulu bir zaman diliminde yaşattı.

Kutlu Doğum Aşı

Kutlu Doğum Haftası programları çerçevesinde 1996 yılında başlatılan "Kutlu Doğum Aşı" uygulaması bu yılda büyük bir katılımı ile gerçekleştirildi. Misafirlere yemek ikram etme, bu yemek esnasında toplumumuzun değişik kesimlerinden insanları kaynaştırma amacıyla Türk kültürün derinliklerinde pilav günlerinin unutulmaz bir yeri vardır. Bu gelenek halen bir çok şölenlerde, merasimlerde, yıl sonu etkinliklerinde icra edilerek yaşatılmaktadır. Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin bir ayağını da bu geleneğimizin devamı olan "Kutlu Doğum Aşı" oluşturmaktadır.

Türkiye Diyanet Vakfı hafta münasebetiyle Kocatepe Camii avlusunda hazırladığı 5000 kişilik etli pilav ve ayrandan oluşan "Kutlu Doğum Aşı" nı misafirlere ikram etti.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları tarafından dağıtılan Kutlu Doğum Aşı'nın, gelenekleri yaşatması açısından memnuniyet verici olduğu müşahade edildi

Çağımızda Sosyal Değişme ve İslâm

Bu yıl büyük bir coşkuyla kutlanan Kutlu Doğum Haftası programı çerçevesinde "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslâm" konulu bir sempozyum düzenlendi. Kocatepe Konferans Salonu'nda tertip edilen ve üç gün süren sempozyuma, Türkiye genelinden katılan sahasının uzmanı ilim adamları tarafından sunulan tebliğler ve yapılan müzakerelerle; dünyada meydana gelen ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal ve din alanında meydana gelen değişimler akademik disiplinler çerçevesinde ele alınarak, geniş bir perspektifte değişimin toplumları ve özellikle Müslümanları nasıl etkilediği, değişime nasıl ayak uydurulması gerektiği tartışıldı.

Sempozyumda zaman zaman yapılan eleştiriler ve özenle hazırlanan

SEMPOZYUM

ÇAĞIMIZDA SOSYAL DEĞİŞME ve İSLÂM

I. OTURUM SOSYAL DEĞİŞİM OLGUSU

Önümüzde Başkan : Prof. Dr. Hayrettin KARAMAN Bşk. Yardımcısı : Doç. Dr. Ali KÖSE

1. SOSYAL DEĞİŞİM OLGUSU ve AMİLLERİ
- Avrupa'da İslâm Dönüş ve Din Değişimi Hareketleri - Prof. Dr. Ümit MERİÇ
2. SOSYAL DEĞİŞİMİN SOSYAL OLARAK BOYUTU (Osmanlı Örneği) - Prof. Dr. Mustafa ERKAL
3. SOSYAL DEĞİŞİMİN FELSEFİ BOYUTU (Sosyal Değişim Cevap Olarak Otantiklik) - Yrd. Doç. Dr. Muhim AKBAŞ
4. SOSYAL DEĞİŞİMİN TARİHİ FELSEFİ BOYUTU (Osmanlı Örneği) - Prof. Dr. Ziya KAZICI
5. SOSYAL DEĞİŞİM ve DİNLER - Prof. Dr. Ömer Faruk HARMAN
6. ÜLKEMİZDEKİ SOSYAL DEĞİŞİM SÜRECİNDE İHTİRAZ OLAYLARININ BOYUTU - Doç. Dr. Fikret KARAMAN

MÜZAKERECİLER : Prof. Dr. Bekir KARLIĞA • Yrd. Doç. Dr. Ali ÇOŞKUN • Doç. Dr. Ali KÖSE • Nuray MERT
Prof. Dr. İzzet ER • Prof. Dr. S. Mehmet AYDIN • Yrd. Doç. Dr. İ. Hakkı AYDIN • Prof. Dr. Nesimi YAZICI
Prof. Dr. Mehmet AYDIN • Doç. Dr. Mehmet SÖZALDI

KUTLU DOĞUM HAFTASI
24 - 26 MAYIS 2002

II. OTURUM İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU

Önümüzde Başkan : Prof. Dr. Celal KIRCA Bşk. Yardımcısı : Doç. Dr. Mustafa KARATAŞ

1. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL • Prof. Dr. Şefaatli SEVERCAN • Doç. Dr. Şaban Ali DÜZÜĞÜN
2. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Mustafa KARATAŞ
3. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL • Prof. Dr. Şefaatli SEVERCAN • Doç. Dr. Şaban Ali DÜZÜĞÜN
4. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Mustafa KARATAŞ
5. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL • Prof. Dr. Şefaatli SEVERCAN • Doç. Dr. Şaban Ali DÜZÜĞÜN
6. İSLÂMİ İLMİLER GELİNEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU - Prof. Dr. Mustafa KARATAŞ

MÜZAKERECİLER : Prof. Dr. Celal KIRCA • Prof. Dr. Ali BARDARÖĞÜ • Dr. Ekrem KELEŞ
Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim ÜNALAN • Prof. Dr. Mehmet ERDOĞAN • Doç. Dr. Ahmet YAMAN • Dr. Hüseyin KAYAPINAR
Prof. Dr. Hayrettin KARAMAN • Dr. Yücel YIGİT

25 MAYIS 2002
Saat: 14.00 - 18.00

III. OTURUM İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM

Önümüzde Başkan : Prof. Dr. Şamil MARDİN Bşk. Yardımcısı : Doç. Dr. Bülent ERUL

1. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
2. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
3. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
4. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
5. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
6. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN

MÜZAKERECİLER : Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN

26 MAYIS 2002
Saat: 13.30 - 18.00

IV. OTURUM ÇAĞDAŞ İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM

Önümüzde Başkan : Prof. Dr. Şamil MARDİN Bşk. Yardımcısı : Doç. Dr. Mehmet Emin ÖZAVŞAN

1. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
2. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
3. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
4. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
5. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN
6. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Şamil MARDİN

MÜZAKERECİLER : Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN • Prof. Dr. Şamil MARDİN

26 MAYIS 2002
Saat: 09.00 - 12.30

DEĞERLENDİRME

Önümüzde Başkan : Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN Bşk. Yardımcısı : Doç. Dr. Mehmet GÖRMEZ

1. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN
2. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN
3. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN
4. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN
5. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN
6. İSLÂM DÜNYASINDA DEĞİŞİM - Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN

MÜZAKERECİLER : Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN • Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN • Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN • Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN • Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN • Prof. Dr. Mehmet S. AYDIN

Yer : KOCATEPE CAMİLİ KONFERANS SALONU - ANKARA

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

nan tebliğlerde, değişimin toplumları olumlu ve olumsuz etkileme biçimleri, değişime uzak kalan toplumların çektiği sıkıntılar ve öz benliğin korunarak nasıl bir değişim süreci yaşanacağı detaylı bir şekilde anlatıldı.

Üç gün boyunca dolu dolu geçen sempozyum adeta bir ilim, bilgi, kültür sofrası idi. Bu sempozyumda sunulan tebliğler ile yapılan müzakerelerin kitap olarak bastırılarak kamuoyunun bilgisine sunulacak olması da hiç şüphesiz sevindirici bir durumdur.

Biz bültenimizin bu sayısında değerli okuyucularımıza sempozyum hakkında bir fikir vermek amacıyla oturumlarda sunulan tebliğleri kısa bir özet halinde sunmaya çalıştık.

Değerlendirme oturumuyla 5 oturumdan oluşan sempozyumun açış konuşmasını Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Doç. Dr. Şamil Dağcı yaptı.





Doç. Dr. ŞAMİL DAĞCI

Diyanet İşleri Başkanlığı
Din İşleri Yüksek Kurulu
Başkanı

Diyanet İşleri Başkanı Sayın Mehmet Nuri Yılmaz adına hazırladığını selamlayan Dağcı, hızla globalleşen, bilgi kaynaklarına ulaşmayı ve topluma ulaştırmayı kolaylaştıran elektronik medya çağında, İslâm Dininin, sadece ülkemizde değil, bütün dünyada doğru öğrenilmesine, özüne uygun olarak anlaşılmasına büyük ihtiyaç olduğunu söyledi.

İslâm dininin diğer dinler arasında farklı bir yere sahip olduğunu ifade eden Doç.Dr.Şamil Dağcı, "Cenab-ı Hak'ın insanlığa son mesajı olan dinimizin, bu yönüyle, yaşayan diğer dinler arasında farklı bir hususiyeti ve avantajı söz konusudur. Çünkü, çağdaş dünyada İslâm'ın temel kaynağını oluşturan Kur'an, çok yönlü tesir gücünü muhafaza etmektedir ve İslâm, aslî hüviyetinden hiçbir şey kaybetmeyen, temel kaynaklarıyla dimdik ayakta duran yegâne fitrat dinidir." dedi.

Ülkemizde, İslâm dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek, ibadet yerlerini yönetmek ve toplumu din konusunda aydınlatmakla kanunen görevli olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, üstlendiği bu görevi, dengeli ve et-



kili bir şekilde yürütmek amacıyla projeler geliştirmekte ve insanımızla paylaşmakta olduğunu belirten Dağcı, "1989 yılından beri gelenek haline getirilmeye çalışılan ve her yıl önemli bir konuyu, bir hafta süreyle değerlendiren Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri, yukarıda ifade ettiğim amaçları gerçekleştirmede büyük bir fonksiyon icra etmektedir." dedi.

İnsanların, fikrî ve ilmî yönelişle-

riyle, tasavvurlarıyla hakkı, doğruyu, gerçeği; hareketleri, eylemleri ve davranışlarıyla da faydalıyı, hayırlıyı hedefledikleri ölçüde mükemmele yaklaşacaklarını ifade eden Doç.Dr.Şamil Dağcı, "Ülkemizin yüzakı bilim adamlarımız, uzun senelerin birikimini, tecrübelerini bizlerle paylaşacak, bizleri tenvir edecekler. Bu unutulmaz katkılarının dolayısı kendilerine şükranlarımı arz ediyorum." dedi.



I. OTURUM

SOSYAL DEĞİŞİM OLGUSU

"Sosyal Değişim Olgusu" konulu I. oturumunun başkanlığını Prof.Dr. Hayrettin Karaman, başkan yardımcılığını da Doç.Dr. Ali Köse yaptı. Oturma tebliğci olarak Prof.Dr. Ümit Meriç, Prof.Dr. Mustafa Erkal, Prof.Dr. Ünver Günay, Yrd.Doç.Dr. Muhsin Akbaş, Prof.Dr. Ziya Kazıcı, Prof.Dr. Ömer Faruk Harman, Doç.Dr. Fikret Karaman; müzakereci olarak da Prof.Dr. Bekir Karlığa, Yrd.Doç.Dr. Ali Coşkun, Doç.Dr. Ali Köse, Nuray Mert, Prof.Dr. İzzet Er, Prof.Dr. Mehmet S.Aydın, Yrd.Doç.Dr. İ.Hakkı Aydın, Prof.Dr. Nesimi Yazıcı, Prof.Dr. Mehmet Aydın ve Doç.Dr. Mehmet Soysaldı katıldı.



Sekülerizmin Gelişmesi



Prof.Dr. Ümit Meriç
İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

Oturumun ilk tebliğcisi Prof.Dr. Ümit Meriç; P. Berger'in "Sekülerizmin Gelişmesi" adlı çalışmasında dünyada bugün en dinamik iki dini hareket olarak bilinen İslâmi hareket ile Evangelikal hareketten ilkinin sadece politik gözle değer-

lendirmenin büyük bir hata olacağını belirterek, "İslâmiyetin Afrika'da Kuzey Amerika'da, Avrupa'da ya da Avusturalya'da yeni bir ivme yakalaması sadece dini inançlarda değil, belirgin bir yaşama biçiminde kendini sergilememektedir. İslâmi hareket, moderleşmiş şehirlerde ve yüksek eğitim almış kişiler arasında da yaygınlık kazanmaktadır." dedi.

Tebliğinde ihtida hareketleri ile ilgili oryantalist teorileri gözden geçirdikten ve eleştirdikten sonra, bugün Avrupa ve Amerika'daki ihtida olaylarını değerlendiren Prof.Dr. Ümit Meriç, büyük bir psikiyatr olan ve iç gözlemleriyle kendi kendisiyle tanışma yolunda çok ilerleyen fakat din değiştirmeyen "Tung" ile geçirdiği çeşitli psikolojik hallerden ve yaptığı çalışmalarından sonra İslâmiyeti seçen Fransız "Delorme" adlı XX. yüzyılda yaşa-

yan iki Avrupalı üzerinde durarak örnekler verdi.

Tebliğinde, bu örnekler üzerinde yorumlar yapan Meriç, din değiştirme olaylarında, sosyal ve ekonomik sebeplerin varlığının, dinî, ahlâkî ve psikolojik sebepleri devre dışı bırakmayacağı konusuna açıklık getirdi.

Küreselleşme,
Değişme ve
Dini Hayat

Prof.Dr. Mustafa ERKAL
İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi

"Küreselleşme, Değişme ve Dini Hayat" başlıklı bir tebliğ sunan Prof.Dr. Mustafa Erkal, küresel güç ve blokların şekillendirdiği bir dünyada küresel bir bütünleşmeye, tamlaşmaya gidilirken; bu sü-



recin uflanmayı da bünyesinde barındırdığını ifade etti.

Dünyanın yeniden paylaşılacak ve şekillendirilmek istendiğini belirten Prof.Dr. Mustafa Erkal, "Dünya kendi haline bırakılmış değildir. Dünya kendi iç dinamikleriyle bir değişme süreci değil, tersine bir değiştirilme süreci yaşamaktadır." dedi.

Küreselleşmede maddelerin ve değerlerin yaygınlaştırılması boyutlarına dikkat çeken Prof.Dr. Erkal, "Küreselleşme iki boyutludur. Bunlardan birisi, maddelerin yaygınlaşmasıdır (giyim-kuşam, hızlı yiyecek, coca cola, Mc.Donald's, Marks Spencer, GSM teknolojisi, internet, cep telefonu, İngilizce, ABD doları ve bazılarının Müslüman olmasına rağmen taktıkları haç kolyeleri). Diğeri ise, değerlerin yaygınlaşmasıdır. Bu değerler daha çok hakim ekonomi ve kültürün maddeci, faydacı, ferdi tekleş-tirici değer hükümleridir." dedi.

Bu ve benzeri olumsuzluklarının yanında, küreselleşmenin bazı önemli yanlarına da işaret eden Erkal, demokrasi, demokratik değerler, insan hakları, çevre şuuru, bilginin yaygınlaşması, teknolojik gelişme, mal ve hizmet kalitesinde standartlaşma gibi olumlu değerlerin bunlardan bazılarını oluşturduğunu ifade etti.

Değişimin Sosyolojik Boyutu Bağlamında Toplumsal Değişme ve İslâmiyet İlişkileri



Prof.Dr. Ünver GÜNAY
Erciyes Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Değişimin Sosyolojik Boyutu Bağlamında Toplumsal Değişme ve İslâmiyet İlişkileri" konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr. Ünver Günay, tebliğini, "Değişme Olgusu ve Sosyolojik Boyutu", "Toplumsal Değişme ve Sosyoloji, Din Sosyolojisi", "Din, İslâmiyet, Toplum, Kültür, Tarih ve Değişme", "İslâm Dini ile Toplumsal Değişme Arasındaki Fonksiyonel İlişkiler", "Toplumsal

Değişimin Dinamik Bir Faktörü Olarak İslâmiyet", "Muhafazakar Fonksiyonu Altında İslâmiyet", "Toplumsal Değişimin İslâmiyet Üzerindeki Etkileri", "Modern Dönemin Hızlı ve Köklü Değişim Ortamında İslâmiyet", "İslâmiyet ve Sosyo-ekonomik Gelişme", "İslâmiyet, Modernleşme ve Modern Dönemin Öteki Bazı Değişim Sorunları" ve "İslâmiyet; Süreklilik ve Değişme" başlıkları altında sundu.

Prof.Dr. Ünver Günay çok geniş ve kapsamlı tebliğini şöyle tamamladı: "Her halükarda bugün, modern dönemin bunalımlı değişim ve dönüşüm sorunlarını aşma çabası içerisinde olan İslâm dünyası, hızlı toplumsal değişimin uyum ve uyumsuzluk süreçlerinin ağır baskısı altında, bu iki seçenek arasında bir ölçüde tereddütlü görünmekte; ancak yine de o, böylesine bir bunalımı dinamik bir ruhla aşabilecek kabiliyette olduğu kanaatini bize vermekten de geri durmamaktadır."



Sosyal Değişime Cevap Olarak Otantiklik



Yrd.Doç.Dr. Muhsin AKBAŞ

18 Mart Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Sosyal Değişime Cevap Olarak Otantiklik" başlıklı bir tebliğ sunan Muhsin Akbaş, tebliğinde değişim olgusu karşısında gelenek ve modernite dışında bir üçüncü duruş olarak karşımıza çıkan otantikliğin, Batı ve İslâm düşüncesindeki felsefi yansımalarını konu edindi.

Öncelikle, Avrupa düşüncesinde otantik yaklaşımların ana temalarını ortaya koyan Akbaş, daha sonra İslâm dünyasında, entelektüel anlamda otantik arayışlar içerisinde olan Müslüman aydın Muhammet İkbal'in görüşlerine yer verdi.

"Sosyolojik bir terim olarak sosyal değişim, bir toplumun mevcut

durumundaki gelişmişliği anlatabildiği gibi, az gelişmişliği, bir diğer ifadeyle geri kalmışlığı da anlatmaktadır." diyen Yrd.Doç.Dr. Muhsin Akbaş, "Bu bağlamda gelişme, toplumun olumlu anlamda ilerlemesine işaret ederken, geri kalmışlık, durgunluk, güç yitirme ve gerileme de ifade etmektedir. Otantiklik tartışmalarının, sosyal değişimin şekillerinden gelişmeye alternatif olarak sesini duyurmaya başladığını görüyoruz. Bunun arka planında ise, örnek olarak sunulan Batı modernitesinden beklenenlerden duyulan şüpheler, kendisinden farklı kültürel unsurlara uzaklığı ve hatta bazı durumlarda hoşgörüsüzlüğü yatmaktadır." dedi.

Önemli bir kısmını İslâm ülkelerinin oluşturduğu az gelişmiş ülkelerin daha fazla ekonomik güç elde etmek ve refahı yakalamak gibi masum amaçlarla Batı'nın geliştirdiği gelişim modellerini uygulamaya başladığını, ancak durumlarının daha da kötüye gittiğini belirten Akbaş, bunun neticesi olarak da Batılı anlamdaki gelişme anlayışına ve onun mantığını oluşturan Modernizm'e karşı alternatif arayışların başladığını, neticede de Otantik düşüncenin modernizme ciddi bir alternatif olarak ortaya çıktığını söyledi.

Sosyal Değişimin Tarih Felsefesi Boyutu (Osmanlı Örneği)



Prof.Dr. Ziya KAZICI

Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Sosyal Değişimin Tarih Felsefesi Boyutu (Osmanlı Örneği)" konulu tebliğiyle Sempozyuma katılan Prof.Dr. Ziya Kazıcı, tebliğinde küçük bir beylikten, büyüyerek tarihin akışını değiştirecek derecede kudretli bir devlet haline gelen Osmanlı Devleti'ndeki değişim ve gelişimleri ele alarak bunların tahlillerini yaptı.

Medeniyetlerin harman olduğu bir coğrafyada gelişip büyüyen bir dünya devleti olarak nitelediği Osmanlı Devleti'nin, altı asırdan fazla üç kıtada varlığını sürdürmesini ve adeta bir ırklar, dinler, mezhepler ve kültürleri harmanlayıp bundan bir Osmanlı mozaïği çıkardığını, Osmanlı Devleti'nin uzun ömürlü olmasının sırrının da bu



mozaîğe karşı adaletli bir şekilde uyguladığı "Şemsiye Devlet" prensibi olduğunu belirten Kazıcı, "Osmanlılar, gittikleri yerlerde hiç kimsenin dil ve dinine müdahalede bulunmadılar. Günün şartlarına göre herkesi ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerde serbest bıraktılar. Kimseyi ırk, din ve dilin-

den dolayı küçük görmediler." dedi.

Osmanlı Devleti'nin uzun ömürlü olmasının en önemli sebeplerinden birinin de şartların getirdiği sosyal değişiklikleri yapmaktan çekinmemelerine bağlayan Prof.Dr. Ziya Kazıcı, "Bir beylik olarak tarih sahnesine çıkışından itibaren bün-

yesi ve şartların gerektirdiği sosyal değişiklikleri yapmaktan çekinmeyen Osmanlı Devleti, gerek yerinde olan bu değişiklikler, gerekse buna bağlı olarak sağlam temeller üzerine bina edip geliştirdiği ve zamanla kemâl mertebesine ulaştırdığı müesseseleri vasıtasıyla uzunca bir hükümrânlık dönemi geçirme imkanı buldu." dedi.

Sosyal Değişme ve Dinler



Prof.Dr. Ömer Faruk HARMAN
Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Sempozyumun 5. tebliğcisi Prof.Dr. Ömer Faruk Harman da "Sosyal Değişme ve Dinler" konulu bir tebliğ sundu.

Tebliğini "Sosyal Değişme" ve "Din" ana başlıkları altında sunan Harman, sosyal değişmeyi; "Toplum ve Değişme", "Sosyal Değişmenin Mahiyeti ve Özellikleri" ve "Sosyal Değişme Nazariyeleri"; din konusunu ise, "Dinin Tanımı", "Temel Nitelikleri" ve "Din ve Değişme" arabaşlıkları halinde ele aldı.

Toplumların değişiminin tarihi ve sosyolojik bir realite olduğunu ve değişmeyen bir toplumla karşılaşılmadığına işaret eden Prof.Dr. Ömer Faruk Harman, "İnsanın, toplum hayatı yaşamak zorunda

oluşu gibi toplumların değişme özelliği de hem tarihi bir vakia hem de sosyolojik bir realitedir. Değişme özelliği toplumların temel niteliklerinden biridir ve bugüne kadar yapılan araştırmalarda sürekli aynı kalan ve hiç değişmeyen bir toplumla karşılaşılmasıdır." dedi.

Dinin insanların hayatında belirleyici bir rol oynadığını ifade eden Harman, "İnsan inanan bir varlıktır ve din, bu inanma duygusunun aşkın varlığa karşı eğiliminin fenomeni olarak ortaya çıkar. Kişinin Tanrı'yı inkarı durumunda bile bu eğilim vardır. Bu nedenle ister inanma şeklinde olsun ister inkar şeklinde olsun din, insanların hayatında belirleyici rol oynar." dedi.

Dinin sosyal değişmeye müsbet ve menfi katkılarının olduğunu belirterek, tarihten örnekler veren Ömer Faruk Harman, "Putperest inanç ve gelenekler içinde bocalayan bir toplumda Hz.Muhammed'in çağrısının kısa bir zamanda nasıl köklü dini-sosyal değişimleri beraberinde getirdiğini ve üstelik onların sadece Arabistan'la sınırlı kalmayıp dünyanın büyük bir bölümünü etki alanına dahil ettiğini, diğer taraftan belli bir tarihten sonra ortaya çıkan gelenekselleşmeye paralel olarak taklitçiliğin yerleşmesiyle her türlü yeniliğe ve yenileşmeye bidat damgasının vurulması suretiyle dinin dinamizmini kaybedişini hatırlamak yeterlidir." dedi.



Çağımızdaki Sosyal Değişme ve İntihar Olaylarının Boyutu



Doç.Dr. Fikret KARAMAN

Elazığ İl Müftüsü

Konuşmasında insanlığın geleceğini kaygılandıran büyük tehlikelerden biri olan intihar olaylarına değinen Doç.Dr. Fikret Karaman, "Çağımızdaki Sosyal Değişme ve İntihar Olaylarının Boyutu" konulu bir tebliğ sundu.

Her gün televizyon ekranlarında ve gazete sayfalarında sergilenen tüyler ürpertici haberlerin düşündürücü olduğunu belirten Karaman, intiharla yok edilmek istenenin insan hayatı olduğunu söyledi.

İntiharın tarihin hiç bir döneminde meşru ve makul bir çözüm yolu olarak kabul edilmediğini, bütün dinlerin de bunu yasakladığını belirten Karaman, "Özellikle semavi dinleri teşkil eden Yahudilik, Hristiyanlık ve Müslümanlığın temel amaçlarının başında hayatın özü olan nefsin korunması gelmektedir. Böylece haksız yere başkasının hayatına zarar verilemeyeceği gibi kişinin kendisini cezalandırması da doğru değildir. Bu husus Kur'an'da şöyle açıklanmıştır: "Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık ol-

maksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur." ifadeleri yer almakta olup kişinin herhangi bir surette kendi hayatını yok edemeyeceğine ve onu tehlikeye atacak bir girişimde bulunamayacağına işaret edilmiştir." dedi.

Hayatın zorlukları karşısında ümitsizliğe düşen insanlarda bu yöne eğilim olduğunu, bu sebeple çevremizdeki insanların çaresine bigane kalınmaması gerektiğini belirten Doç.Dr. Fikret Karaman,

"Toplum içinde yaşama bilinci ve sorumluluğu olan herkes bu sosyal ve karmaşık problem karşısında duyarlı olmak zorundadır. Ortak hareket noktası ise bilim ve aklı selim çizgisi olmalıdır. O halde öncelikli olarak intiharı hazırlayıcı nedenler üzerinde durulmalı ve kişiyi bunalıma iten olumsuzluklar hafifletilmeli, mümkünse tamamen ortadan kaldırılmalıdır. Zira insanın kutsal bir varlık olduğu unutulmamalıdır." dedi.

II. OTURUM

İSLÂMÎ İLİMLER GELENEĞİNDE DEĞİŞİM OLGUSU



25 Mayıs 2002 Cumartesi günü saat 09'00'da başlayan "İslâmî İlimler Geleneğinde Değişim Olgusu" konulu II. oturumun başkanlığını Prof.Dr. Şerafettin Gölçük, başkan yardımcılığını da Doç.Dr. Şaban Ali Düzgün yaptı.

Oturuma tebliğci olarak; Prof.Dr. Musa Kazım Yılmaz, Prof.Dr. Ömer Dumlu, Prof.Dr. Nevzat Aşık, Prof.Dr. Mehmet Özdemir, Dr. Mustafa Sinanoğlu, Doç.Dr. Veli Urhan, Prof.Dr. Hasan Kamil Yılmaz; müzakereci olarak da, Prof.Dr. Lütfullah Cebeci, Prof.Dr. Celal Kırca, Yrd.Doç.Dr. Mustafa Karataş, Prof.Dr. Selahattin Polat, Prof.Dr. Hüseyin Algül, Prof.Dr. Şefaattin Severcan, Doç.Dr. Şaban Ali Düzgün ve Doç.Dr. Abdülhakim Yüce katıldı.

Tefsir Geleneğinde Değişim

Prof.Dr. Musa Kazım YILMAZ

Harran Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Tefsir Geleneğinde Değişim" konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr. Musa Kazım Yılmaz, tebliğini sekiz başlık altında ele aldı.

Kur'an-ı Kerim'in Hz.Peygamber döneminden itibaren tefsir edildiğini belirten Yılmaz, ancak Peygamber, sahabe ve kısmen tabiun dönemindeki tefsir geleneğine şifahilik hakim olduğu için Hz. Peygamber'e ve sahabeye ait olan tefsirin tümüyle günümüze nakledildiğinin söylenemeyeceğini ifade etti.

Emeviler döneminde başlayan tedvin dönemiyle birlikte, tefsirde farklı ekollerin ortaya çıktığını söyleyen Musa Kazım Yılmaz, "Artık Allah'ın kelamı olan Kur'an-ı Kerim'in daha iyi anlaşılması için, İslâm coğrafyasının her köşesinde farklı yaklaşım ve ekollere mensup bilim adamları çok sayıda tefsir kitabı yazmışlardır. Ancak üzülerek belirtmek gerekir ki, Hicri 6. asırdan başlayarak Hicri 14. asrın başına gelinceye kadar bir kaç asır, tefsir çalışmaları toplum sorunlarından kopuk olarak sürdürülmüştür. Fakat modern dönemin başlamasıyla birlikte kültürler arası etkileşim hızlı bir şekilde artmış, bu etkileşim ve buna bağlı olarak meydana gelen değişim, tefsir çalışmaları alanında da kendini hızlı bir şekilde hissettirmiştir." dedi.



Kur'an ve Değişim

Prof.Dr. Ömer DURLU

9 Eylül Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Kur'an ve Değişim" konulu tebliğiyle sempozyuma katılan Prof.Dr. Ömer Durlu, değişimin genel olarak hoşnut olunmayan bir durumdan daha iyi bir duruma geçiş diye tanımlanabileceğini söyledi.

Kur'an'ın değişmeyi hep olumlu yönde sunduğunu ifade eden Durlu, "Hiç kuşkusuz Kur'an-ı Kerim, insanoğluna ve özellikle de inananlara kutsal ve zaruri bir görev olarak dünyayı sadece anlamak değil 'değiştirmek' ve 'geliştirmek' yükümlülüğünü de yüklemektedir." dedi.

Kur'an'a değişimle ilgili olarak üç noktadan bakılabileceği ifade eden Prof.Dr. Ömer Durlu, bunları şöyle sıraladı:

1. Kur'an'ın indiği dönemde Arap cahiliye toplumunda, meydana getirdiği değişim ve buna bağ-

lı olarak meydana getirdiği gelişme.

2. İnsanların kendi nefislerini değiştirmedikçe Allah'ın bir toplumu değiştirmeyeceği genel yasası. (Sünnetullah)

3. Değişim ve gelişim ile ilgili örnekler sunması ve bunların önündeki engellere dikkat çekmesi.

Sünnet ve Değişim



Prof.Dr. Nevzat AŞIK

9 Eylül Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Sünnet ve Değişim" konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr. Nevzat Aşık, tebliğinde öncelikle Peygamber Efendimizin beşeri ve nübüvvet yönü hakkında bilgi verdi.

Daha sonra Hz.Peygamber'in içinde yaşadığı toplumda nasıl bir değişim metodu uyguladığı konusuna açıklık getiren Aşık, "Öncelikle mevcut olanı, sünneti ile değiştirme konusunda 'Tahrir metodu' uyguladı. Daha çok maddi, medeniyet, bilim teknik, din ve ahlak-

la doğrudan ilgisi bulunmayan âdet ve davranışlar alanında sünnet; bunları onaylama cihetine gitti, olanı olduğu gibi bıraktı, bir değişiklik yapmadı. Bunlar dini hükümler tasnifinde serbest, mübah, helâl nesneler ve davranışlar olduğu için değişik kültür, medeniyet ve coğrafyalarda değişimleri de

tabii idi. İkincisi kısmî değiştirmeler ve yeniden düzenlemelerle ıslahı yoluna gitti. Dinin amaçlarına uygunluğu sağlanabilecek olan selem akdi, nikah akdi, vasiyyet ve mirasta yapılan yeni düzenlemeler yaptı. Üçüncüsü, kökten kaldırma ve değiştirilmesi gerekli bulunanları değiştirdi. Islahı mümkün ol-

mayan, Kur'an ve Sünnet'in ruhu-na ve insan fıtratına aykırı düşen, insanın, toplumun zararına olan tefecilik, sarhoşluk veren içkiler, putçuluk zanâatı, zina vb. kötülükleri yasak edip değiştirdi. Bazı zirâf ve ticarî ortaklıklar, pazar ve pazarlama düzeni, çocuk, ebeveyn ve aile ilişkileri, sosyal sınıflar, itibar...vs. yi düzenledi." dedi.

Siyer Yazıcılığındaki Değişim Üzerine



Prof. Dr. Mehmet ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Siyer Yazıcılığındaki Değişim

Üzerine" başlıklı bir tebliğ sunan Prof. Dr. Mehmet Özdemir, Siyer yazıcılığının tarihten günümüze nasıl geldiğini detaylı bir şekilde anlatarak, bu konuda yazılan eserlerin tahlilini yaptı.

İslâm dünyasında, özellikle de ülkemizde hadis çalışmalarında belli bir mesafenin katedildiğini, buna karşılık siyer çalışmaları hakkında aynı şeyi söylemenin mümkün olmadığını belirten Pro. Dr. Mehmet Özdemir, bu eksikliğin giderilebilmesi için şu önerileri sundu:

1. Hadislerde olduğu gibi siyer malzemesinin değerlendirilmesinde de Kur'an en temel ölçü olarak

kabul edilmelidir.

2. Siyer malzemesinin değerlendirilmesinde klasik kültürümüzde hadis tenkitçiliğinin sahip olduğu birikimle, modern tarihçiliğin tenkit unsurları (iç ve dış tenkit) bir araya getirilmeleidir.

3. Çevre kültürler/dinler iyi tanınmalıdır.

4. Tabakat kitaplarındaki bilgiler iyi değerlendirilmelidir.

5. İlk siyer müelliflerinin rivayetleri ayrı ayrı inşa edilerek, bunlardaki peygamber tasavvuru iyi ortaya konmalıdır.

6. Batıdaki biyografi çalışmaları ve bu çalışmaların arka planı bilinmelidir.

Kelam Geleneğindeki Değişim

Dr. Mustafa SİNANOĞLU

İslam Araştırmaları Merkezi

"Kelam Geleneğindeki Değişim" konusunu ele alan Dr. Mustafa Sinanoğlu, tebliğinde, kelam ilminin tarihte yaşadığı değişiklikler ile günümüzde bu ilim dalında yapılması gereken düzenlemelere ve değişikliklere değindi.

Tebliğini ana hatlarıyla iki bölümde ele alan Mustafa Sinanoğlu, birinci bölümde kelamın bir ilim dalı olarak ortaya çıkışından



itibaren gayesi, konusu ve metodları bakımından yaşadığı değişimleri ana hatlarıyla tesbit edip değerlendirdi. İkinci bölümde ise günümüz ihtiyaçlarını ve kelam ilminin sorunlarını göz önünde bulundurarak bazı somut tekliflerde bulundu.

Kelamcılarının süreli bir yayına kavuşturulmasının gereğine işaret eden Dr. Mustafa Sinanoğlu sözlerini şöyle tamamladı: "Sonuç olarak, kelam sabitlerini Kur'an ve

mütevattir sünnetin muhkem ifadelerine dayanan inanç esaslarıyla sınırlandıran, bir anlam kaymasını önlemek için nassların semantik tahlillerine giden, insanın ve toplumun dinamizmini yakalayan, Havâric ve Mu'tezile'ye tepkisel olarak gelişen iman-amel ayrımını aşarak amelle bütünleşen imana dayalı bir hayatı hedefleyen, reak-

siyoner ve antitez olmaktan öte inşacı, pozitif alternatifler üreten, akıl yanında vicdan ve kalplere de hitap eden, zamanın beşerî birikimlerini değerlendirerek kullanmaktan çekinmeyen, cedelci metodu terk ederek ilâhî rehberliği göz ardı etmeden problemlere çözüm üreten bir keyfiyet kazanmalıdır."

Çağımızda Felsefe ve Toplumsal Değişme



Doç.Dr. Veli URHAN

9 Eylül Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Değişme fikrinin, düşünce tarihi içerisinde, milattan önce altıncı yüzyıldan başlayarak günümüze gelinceye kadar felsefenin en köklü problemlerinden biri olma özelliğini koruduğunu belirterek sözlerine başlayan Doç.Dr. Veli Urhan, "Çağımızda Felsefe ve Toplumsal Değişme" konulu bir tebliğ sundu.

İnsanın ve toplumun değişebilen ve değiştirilebilen varlıklar olduğunu, önemli olanın bu değişimin ve değiştirmenin nasıl gerçekleştirileceğini sorgulayan ve bunun istikrar içinde olması gerektiğini vurgulayan Urhan, "İstik-

rar içinde değişme şartı eğer toplumu meydana getiren bireylerin her biri için gereği gibi yerine getirilirse, o zaman ancak toplumsal değişimin de istikrar içinde gerçekleşeceği söylenebilir. İnsanlığın içinden geçip geldiği tarihsel sürece bakıldığında, hem bireysel hem de toplumsal planda söz konusu edilebilecek olan böyle bir değişmeye en önemli desteği dinin ve felsefenin verdiği öne sürülebilir" dedi.

Tasavvuf Geleneğinde Değişim

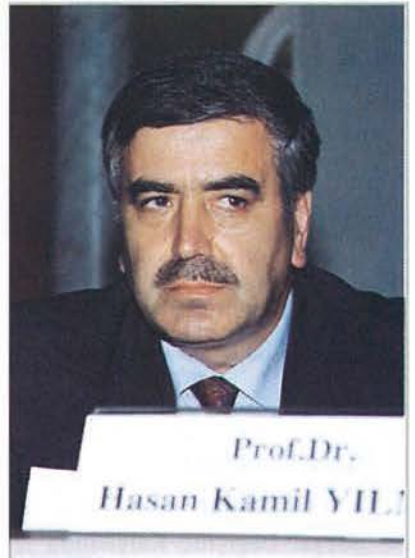
Prof.Dr. H.Kamil YILMAZ

Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Tasavvuf Geleneğinde Değişim" konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr.H. Kamil Yılmaz, öncelikle değişim ve sosyal değişimden ne anlaşıldığını, ardından tasavvuf geleneğinde sosyal değişimin ne olduğunu, daha sonra da değişime tasavvufun nasıl baktığını sorguladı.

Tasavvuf geleneğinde genellikle fertlerden topluma, tabandan tavana doğru bir yükselişi öngören bir gelişimin varlığından söz eden Yılmaz, "Seyr-u sülûk ile kişi önce kendi enfûsî problemlerini çözmeye çalışmakta ve bunu karizmatik bir liderin, etkin bir mürşidin nezinde yapmaktadır. Böylece tasavvufta manevi yükseliş veya sosyal değişim fertten cemaate, cemaatten cemiyete doğru önce dikey; sonra yatay bir gelişme süreci izlemektedir." dedi.

İnsanların iç alemlerinin değişmesinin toplumu etkileyeceğini belirten Prof.Dr. H.Kamil Yılmaz, "İctimâî sistem değiştiğinde fertler de değiştiği gibi, fertlerin enfûs denilen iç alemleri değişince de ictimâî sistem değişir. Fertler toplumun verdiği rolü oynadıklarından onların değişimi toplumu da değiştirmiş olur. Aslolan değişim ve dönüşümdür. Bunun tabandan tavana, tavandan tabana olması fark etmez. İslâm toplumunda değişmek istemeyen, değişmeye zorlanamaz; Ancak değişmeyenler değişenlerle birlikte yaşar. Tasavvuf sosyolojisinde ise müridler, gönüllü değişim talibleridir." dedi.



III. OTURUM

İSLÂM HUKUK GELENEĞİNDE DEĞİŞİM

İslâm Hukuk Geleneğinde Değişim konulu III. oturumun başkanlığını Prof.Dr. Abdulkadir Şener yaptı. Oturuma tebliğci olarak; Prof.Dr. Hamdi Döndüren, Prof.Dr. Faruk Başer, Prof.Dr. Mustafa Baktır, Doç.Dr. Ali Bakkal, Dr. İbrahim Paçacı, Prof.Dr. Hamza Aktan katılırken, müzakereci olarak da; Prof.Dr. Orhan Çeker, Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, Dr.Ekrem Keleş, Yrd.Doç.Dr. Abdülkerim Ünal, Prof.Dr. Mehmet Erdoğan, Doç.Dr. Ahmet Yaman, Dr. Hüseyin Kayapınar, Prof.Dr. Hayrettin Karaman ve Dr. Yaşar Yiğit katıldı.



Sosyal Değişim Karşısında İslâm Hukuku ve Yeni Yaklaşımlar



Prof.Dr. Hamdi DÖNDÜREN

Uludağ Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Sosyal Değişim Karşısında İslâm

Hukuku ve Yeni Yaklaşımlar" konulu geniş bir tebliğ sunan Prof.Dr. Hamdi Döndüren, tebliğini "Değişim Süreci, İllet Hikmet ve Maslahat İlişkisi", "Sosyal Şartların Değişmesinin İslâmî Hükümlere Etkisi", "Günümüzde İslâm ve Sosyal Değişim Konusunda Yeni Yaklaşımlar", "Sosyal Değişime Göre İçerik Kazanan Kimi Terimler" ve Sonuç bölümü olmak üzere beş ana başlık altında ele aldı.

"Değişim Süreci, İllet Hikmet ve Maslahat İlişkisi" konusunda 'İllet' ve 'Hikmet' sözcükleri üzerinde duran Hamdi Döndüren, "Sosyal Şartların Değişmesinin İslâmî Hükümlere Etkisi" konusunu da

"Hz.Peygamber Dönemi" ve "Sahabe ve Müctehit İmamlar Dönemi-Sosyal Değişim Süreci" arabaşlıklarıyla, maddeler halinde açıkladı.

"Günümüzde İslâm ve Sosyal Değişim Konusunda Yeni Yaklaşımlar" ana başlığında ise "Aşırı Görüş Sahipleri", "Mecelle Çizgisinin Konuya Yaklaşımı" ve "1917 Tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi" başlıkları altında ele alan Prof.Dr. Hamdi Döndüren, "Sosyal Değişime Göre İçerik Kazanan Kimi Terimler" konusunda da; Ma'ruf ve Münker Terimleri, Şûra İlkesi ve Demokrasi Açılımı, Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerinde Evrensel İlkesi'ne değindi.

Sosyal Değişme ve İctihat

Prof.Dr. Faruk BEŞER

Sakarya Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Sosyal Değişme ve İctihat" konusunda bir tebliğ sunan Prof.Dr. Faruk Beşer, genel olarak İslâmın değişmeyi değil, kalıcılığı, sürekliliği ve geleneği öngördüğünün söylenebileceğini ifade etti.

Dinin aslının değişmemesi yönünde ittifak olduğuna, ancak bu hususta nereye kadar gidileceği noktasında farklı anlamaların bulunduğu dikkat çeken Beşer, "Dinin sabitleri ve tarihsel süreç içerisinde oluşturduğu kültürleri vardır. Sabitler, isminden de anlaşılacağı gibi, dinin değişmemesi gereken (Teolojik) sahası, kültürel yönü ise değişmesi gereken (Sos-



yolojik) sahasıdır. Ya da sabitele-
rin değiştirilmesi olumsuz olduğu
kadar, kültürel yönünün değişme-
den kalması ve her yer ve zaman
için aynen uygulanmak istenmesi
de olumsuz bir durumdur." dedi.

Sosyal değişme ve ictihatın bir-
birinin sebep ve sonuçları olarak
ortaya çıktığını belirten Prof.Dr.
Faruk Beşer, "Sosyal değişme ve
ictihat, ya da daha dar anlamda
değişim ve ictihat adeta birbirleri-
nin sebep ve sonuçları, eski ifade-
si ile, lazım-ı gayri müfarikleridir-
ler. İslâm tarihi boyunca Müslü-
man ulema gerek sosyal, gerek si-
yasal ve gerekse bilimsel değişme-
leri iyi izleyebilmiş ve gereken mü-
dahaleyi zamanında yapabilmiş
oldukları dönemler İslâm medeni-
yeti yara almadan, hatta güçlene-
rek yoluna devam etmiştir. Zamanı
ve değişimleri izleyemediği devre-
lerde ise tarih tünelinin dışına çıkmış
ve dünya bir tarafa giderken o
fezada adeta yerçekimsiz olarak
kalmıştır." diyerek bu durumdan
kurtulmanın çarelerini maddeler
halinde sıraladı.

Sosyal Değişim ve Maslahat Prensibi

Prof.Dr. Mustafa BAKTIR

Atatürk Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Tebliğinde "Sosyal Değişim ve
Maslahat Prensibi" konusunu işle-
yen Prof.Dr. Mustafa Baktır, tebli-
ğini dört ana başlık halinde sundu.

"Sosyal Değişim ve Din" konu-
su; 'Sosyal Değişim', 'Sosyal Değişim-
Din İlişkisi' başlıklarıyla açık-
layan Baktır, "Genel Olarak Masla-
hat ve İstilah" konusunu da; 'Mas-
lahat ve Makâsıd-ı Ş-Şerîa' ve 'Me-
sâli-i Mürsele ve Istisnâ' başlıkları
altında ele aldı.

"Sosyal Değişim ve Maslahat"
konusuna da geniş yer veren
Prof.Dr. Mustafa Baktır, tebliğinin
sonuç bölümünde Prof.Dr. Erol
Güngör'ün görüşlerine yer vererek
sözlerini şöyle tamamladı: "Netice
olarak diyebiliriz ki, sosyal değişim

toplumlar için kaçınılmaz bir olgu-
dur. Hukuk ise, toplumda yaşayan
insanlar içindir. Toplumun geliş-
mesine ayak uyduramayan, hatta
bazen insanlar için ayak bağı olan
bir hukuk, içi boşaltılmış, boş bir



kalıp haline gelmiş ruhsuz bir ceset
gibidir. İnsanlar ona uymaktan zi-
yade, kanundan kaçma yolları arar.

İslâm hukukunun, kitap ve sün-
nette sarîh olarak yer almayan ve
çözülmesi gereken yeni problemleri
halletmede kullandığı meto-
dolojik argümanlardan birisi de
mesalih-i mürsele, daha geniş an-
lamıyla maslahat prensibidir. İlk
dönemlerde toplumdaki problemleri
çözmede istihsan ve maslahat
gibi bazı fer'i delillere ihtiyaç du-
yulmuş ve bu deliller İslâm huku-
kuna bir dinamizm kazandırmış ve
böylece kanun boşlukları doldu-
rulmuştur. Ancak bu delillerin gü-
nümüz şartlarına ve toplum ihtiya-
çlarına göre yeniden ele alınıp,
makasıd-ı Ş-Şerîa çerçevesinde da-
ha pratik hale getirilmesi gerektiği
kanaatindeyiz."

Makâsıd-ı Şerîa ve Sosyal Değişim



Doç.Dr. Ali BAKKAL

Harran Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

"Makâsıd-ı Şerîa ve Sosyal Değişim" konulu bir tebliğ sunan Doç.Dr. Ali Bakkal, öncelikle, Şerîa

hükümlerin maksatları ve amaçları anlamına gelen Makâsıd-ı Şerîa hakkında bilgi verdi.

İslâm dininin, bir taraftan kul ile Allah arasındaki bağı en güzel bir şekilde tesis etme gayesini güderken, diğer taraftan da fert ve toplum olarak insanın dünyada nezih, temiz ve huzurlu bir hayat yaşamasını amaçladığını belirten Ali Bakkal, "Her iki amacı gerçekleştirmek için İslâm çeşitli düzeylerde birtakım hükümler vazetmiştir. Usûl bilginleri bu hükümlerin ana gayelerini üç hiyerarşik esas altında toplamışlardır: Zarûriyyat, Hâciyyât, Tahsîniyyat." dedi.

Daha sonra bu kavramların açıklamasına geçen Doç.Dr. Ali Bakkal,

"Zarûriyyat; din ve dünya işlerinin varlığı ve devamı kendilerine bağlı olan ve bunlar bulunmadığı zaman bu işlerin de bulunmama neticesini veren "olmazsa olmaz" kabildinden olan değer hükümleri ve bunlara ilişkin durumlardır. Bunlar yitirildiği zaman, toplumun düzeni bozulur, dünya işleri yolundan çıkar, fesat ve anarşi başlar, kötülükler yayılır, ahiret hayatındaki sadet ve mutluluk dahi tehlikeye girer." dedi

Zarûriyyat'ın beş temel katagori de değerlendirilebileceğini ifade eden Bakkal, bunların Dinin korunması, Nefsin (canın) korunması, Neslin korunması, Malın korunması ve aklın korunması olduğunu söyledi.

Sosyal Hayattaki Değişim Sürecinde İslâm Aile Hukuku

Dr. İbrahim PAÇACI

Diyanet İşleri Başkanlığı

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

"Sosyal Hayattaki Değişim Sürecinde İslâm Aile Hukuku" konulu bir tebliğ sunan Dr. İbrahim Paçacı, toplumun devam etmesinde önemli görevler yüklenen aile müessesesinin, dini değer ve yaşayışın korunmasında, milli varlık ve benliğin muhafazasında, geliştirilip devam ettirilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol üstlendiğini söyledi.

İslâm'da değişime açık ve kapalı sahaların olduğuna işaret eden Paçacı, "İslâm'da değişime kapalı olan saha; Allah'a, ahiret gününe, Peygambere ve diğer zarûrât-ı dîniyye inancı içine alan itikat, insanın Allah ile ilişkilerini düzenleyen



ve manevi olgunluğa erdirmek için konulan hükümler olan tamamen insan fıtratıyla alakalı ibadet ve ahlâk sahasıdır. Dünya nimetleri, çeşitli imkanlar, kurumlar ve kuruluşlar, düzenler ve düzenlemeler, yüce amacın araçlarıdır. Araç-

lar, gerektiği zaman, amaçlar doğrultusunda gelişmeye ve değişmeye açıktır. İslâm'ın karşı çıktığı, direndiği değişme, yüce insanlık amaçlarına ters düşen, insanı geriye götüren, şüursuz canlılar seviyesine indiren değişimdir." dedi.

Aile yapısı ve ilişkileri ile ilgili çoğu hususların da değiştirilebilir katagorisinde ele alınabileceğini belirten Dr. İbrahim Paçacı, "Aile yapısı ve ilişkileri ile ilgili İslâmî kurallar ve düzenlemelerin örf ve âdete, içtihada, maslahata dayalı olanları, amaca uygun yenileri ile her zaman değiştirilebilir. Ayet ve hadislerle dayalı olup devamlı olan kurallar ise, normal şartlarda uygulanmalıdır. Ancak, uygulamada güçlük ve imkansızlık görüldüğü zaman zaruret prensibi gereği as-kiya alınabilir." dedi.

Recm Cezası Örneğinde Sosyal Değişim Olgusu ve Kur'an



Prof. Dr. Hamza Aktan

Atatürk Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Üçüncü oturumun son tebliğcisi Prof. Dr. Hamza Aktan da, "Recm Cezası Örneğinde Sosyal Değişim

Olgusu ve Kur'an" konusunu ele aldı.

Hangi ülkede uygulandığı belli olmayan, ancak dünya kamu oyunun Müslümanlar hakkında olumsuz etkileyen, zina suçu işledikleri gerekçesiyle çuval içine konulmuş bir bayanla bir erkeğin televizyon ekranlarında taşlanarak öldürülmesi görüntüsünün recm cezası konusunu tekrar güncel hale getirdiğini belirterek sözlerine başlayan Aktan, recm konusunun İslâm hukukunun iki temel kaynağı Kur'an ve Sünnet açısından yeniden değerlendirilmesinin gerekliliğini söyledi.

Recm cezasının tarihi köklerine inen Prof. Dr. Hamza Aktan, Tevrat'ta, İncilde, Kur'an'da ve hadisde recm cezasına nasıl bakıldığını ve

zina suçuna uygulanacak yaptırımla ilgili bilgi verdi.

Konuyu toplumda meydana gelen sosyal ve ekonomik değişim açısından da değerlendiren Hamza Aktan, "Değişen sosyal ve ekonomik şartlara göre Kur'an hükmü olarak bilinen uygulamalar yerine, Kur'an'ın espirisine uygun bir yorumla farklı uygulamaların yapılabileceği konusunda Hz. Ömer'den bu yana bir anlayışın bulunduğu konusunda bilgilere sahibiz. Örnek olarak Sevad arazisi için belirlenen statü ile müellefe-i kuluba zekat gelirlerinden ayrılan tahsisatın iptali konularına değinmeyi konu hakkında fikir edinebilmek için yeterli buluyoruz." diyerek olayı detaylarıyla anlattı.

IV. OTURUM

ÇAĞDAŞ İSLAM DÜNYASINDA DEĞİŞİM

Başkanlığını Prof. Dr. Sabahattin Zaim'in yaptığı IV. oturuma tebliğci olarak Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, Doç. Dr. Suat Cebeci, Doç. Dr. Ali Erbaş, Prof. Dr. Osman Altuğ, Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu, Yrd. Doç. Dr. Necdet Subaşı, Prof. Dr. Naci Bostancı ve Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar yaptı.

Çağdaş İslâm Dünyasında Değişim konulu oturuma müzakereci olarak da Tahta Akyol, Prof. Dr. Hayati Hökelekli, Prof. Dr. M. Zeki Terzi, Prof. Dr. Kemal Sandıkçı, Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Prof. Dr. Muhammed Şevki Aydın, Prof. Dr. Beşir Atalay, Beşir Ayvazoğlu ve Doç. Dr. M. Zeki Aydın Katıldı.



Siyasi Alanda (İslam Dünyası Kavramının Dönüşümü)



Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU
Beykent Üniversitesi

"Siyasi Alanda (İslâm Dünyası Kavramının Dönüşümü)" başlıklı bir tebliğ sunan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, kavramsallaştırmayla ilgili bazı problemlere dikkatleri çekti.

Tebliğinde Klasik İslâm döneminde kavramsal çerçeve ve bunun pratik arka planını irdeleyen Prof. Dr. Davutoğlu, daha sonra modern dönemde kavramsal çerçeve ve bunun değişimini ele aldı.

Son olarak da önümüzdeki dönemde, yani içinden geçmekte olduğumuz süreçte bu kavramların ne anlam ifade ettiğini açıklayan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, İslâm dünyasının temel özelliklerine de tebliğinde yer verdi.

İslâm konferansının kurulmasından sonraki dönemde uluslararası sistemin merkez güçleriyle, önemli sayılan İslâm ülkelerinin tek tek yaşadığı çelişiklere ve gerilimlere de değinen Davutoğlu, "Kıbrıs konusunda Türkiye Amerika ile bir gerilim yaşadı. Araplar Filistin ko-

nusunda yaşadı ve hemen İslâm dünyasına mal oldu. Pakistan Keşmir konusunda yaşadı. İran devrimiyle İran yaşadı. Arkasından Afganistan, Bosna, Çeçenistan'la son çeyrek yüzyıl, neredeyse her bir İslâm coğrafyasının şu veya bu şekilde uluslararası sistemin işleyişinden mağdur olma psikolojisiyle, o sistemle bir gerilim içine girdiğini görüyoruz ve gerçekten de bu dönem, aynen birinci çeyrek gibi, bir ortak kader bilincinin doğmaya başladığı veya birbirini destekleme, bir ortak dayanışma bilincinin başladığı bir dönem olarak görülebilir bir taraftan. Ancak, aynı zamanda da, bu dayanışmanın ortaya çıkardığı kurumsallasmaları da beraberinde görüyoruz." dedi.

Sosyal Değişimin Zihinsel ve Duygusal Boyutu

Doç. Dr. Suat CEBECİ
Sakarya Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

"Sosyal Değişimin Zihinsel ve Duygusal Boyutu" başlıklı bir tebliğ sunan Doç. Dr. Suat Cebeci, tebliğini "Giriş", "İslâm Dininde Değişim ve Gelişim Sorunu", "Geleneksel Değerlerin Sorgulanması Problemi", "Dini Gelenek ve Değişim Süreci" ve "Toplum Bütünlüğünün Korunması ve Modernizm" başlıkları altında ele aldı.

Ödün vermemek adına statik kılıplara sarılan gelenekçi tavrın, yeniden yapılandırma söylemi ile itidal boyutunu aşan modernist tasarımlara uygun bir dayanak noktası oluşturduğunu ifade eden Cebeci, "Halbuki temel zihni ve ahlaki değerlerin özünden ve karakterinden sapmadan, modern hayat içinde uygun yaşantı yolları-



nın bulunabilmesi, dini değerlerin toplumun her kesiminde yaşanmasına imkan verecek ve böylece yeni din tasarımlarına gerek ve gerekçe kalmayacaktır. İslâm dininin bu dinamik yönü onu kıyamete kadar yaşanabilirlik gücünü oluşturuyor. Dinin müsamaha ile karşıladığı tabii değişime direnç gösterme, maksatlı değişim çabalarına tepki mazeretine dayandırılrsa da

kabul edilebilir olmaktan uzaktır." dedi.

Toplum yapısının farklılıklarla zenginleşen, zenginleştikçe güçlenen bileşkeler düzeni olduğunu, farklılıkların olmadığı yerde ilişkiler düzeninden söz edilemeyeceğini belirten Doç. Dr. Suat Cebeci, "Farklılıkların olmadığı, tekdüzeliğin hakim olduğu yerde ilişkiler sisteminden söz edilemez; çünkü tek düzelik tek nesnelliktir, tek nesnellikte ilişkiler düzenine ihtiyaç yoktur. Un, şeker, yağ ayrı nesnelerdir; bunlardan hoş yiyimli helva yapabilme için bunların belli oranlarda, belli şartlarda yani belli ilişkilerle kaynaştırılması gerekir. Sosyal yapı dediğimiz şey, bu örnekte olduğu gibi farklılıkların Kur'an'ın tearuf dediği belli ilişkiler düzeni içinde kaynaştırıldığı bütünlüktür." dedi.

Çağımızdaki Sosyal Değişim Sürecinde Batıdaki Protestanlık Modelinin İslâm Dünyasındaki Yankıları



Doç.Dr. Ali ERBAŞ
Sakarya Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

“Çağımızdaki Sosyal Değişim Sürecinde Batıdaki Protestanlık Modelinin İslâm Dünyasındaki Yankıları” başlıklı bir tebliğ sunan Doç.Dr. Ali Erbaş, öncelikle Protestanlık’ın ne anlama geldiği üzerinde durarak, “Protestanlık, Roma Katolik Kilisesi’nin gerek dinî, gerekse siyasî olarak akıl almaz uygulamaları karşısında isyan bayrağını çeken Martin Luther’in 1517 yılında Almanya’da Wittenberg Kilisesi’nin kapısına 95 maddelik protesto yazısını asmasıyla başlayan hareketin adı olmuştur.” dedi.

Luther’in bu protestosunun Katolik Kilisesi’nde de bir yumuşama meydana getirdiğini ve bunların ardından da reformların doğduğuna işaret eden Doç.Dr. Ali Erbaş, “Luther’in bu hareketi Katolik Kilisesi’ni de kendi içinde bir özleştirme sevk etmiş ve bir “Karşı Reform” çalışmasıyla yıllar içinde yumuşamaya gitmesine vesile olmuştur. Bunun ardından Batı’da

özellikle 18. Asırdan itibaren reformlar birbirini takip etmiş, bilimsel çalışmalarının önü açılmış, sanayi devrimi, teknolojik gelişmeler, demokrasi, hürriyet, kapitalizm vs. derken, bir kaç asır içerisinde hızlı bir ilerleme katedilmiştir.” dedi.

Batı’daki bu gelişmenin İslâm dünyasında da yankı bulduğunu belirten Ali Erbaş, tebliğinde İslâm dünyasında, özellikle de Türkiye’deki aydınların bu hareket karşısındaki tutumlarına yer verdi.

Kayıtdışı Ekonomiyle Kalkınma Modelinin Kriz Ekonomisine Dönüşümü



Prof.Dr. Osman ALTUĞ
Marmara Üniversitesi
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi

“Kayıtdışı Ekonomiyle Kalkınma Modelinin Kriz Ekonomisine Dönüşümü” konulu bir tebliğle Sempozyum’a katılan Prof.Dr. Osman Altuğ, İktisadi sistemin bir sosyal organizasyon olduğunu belirtti.

Üretmek ve paylaşmanın bu organizasyonun temelini oluşturduğunu ifade eden Altuğ, “Bu organi-



zasyonun temeli üretmek ve paylaşmaktır. Üretim kayda geçmezse, paylaşım da kayda geçmez. Ekonomik alanda şeffaflık, ekonomik olayın (alış-veriş) belgeye bağlanması, belgelerin kayda geçirilmesi, kayıtların malî durum tablolarında denetlenmesi, denetlenmiş malî durum tablolarının kamuya açıklanması demektir.” dedi.

Ekonomik krizin, üretim ile tüketim arasındaki dengenin bozulmasından ortaya çıktığını belirten

Prof.Dr. Osman Altuğ, “Üretim ile tüketim arasındaki dengenin dönemsel (periyodik) olarak bozulması ise Ekonomik Kriz olarak nitelendirilebilir. Ekonomik kriz, “işsizlik, iflas, borsada çöküş, durgunluk, kıtlık, yokluk vb.” sonuçlar doğurur. Ekonomik kriz, parasal krizi (emisyon artışı, faiz artışı, döviz/faiz makasının açılması vb.), parasal kriz de polutuk krizi (gerilim, çatışma, bölünme vb.) getirir.” dedi.

İslâm Ekonomisinin Tarih Boyunca Oluşturduğu Temel Kurumlar

Prof.Dr. Ahmet TABAKOĞLU
Marmara Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

“İslâm Ekonomisinin Tarih Boyunca Oluşturduğu Temel Kurumlar” konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr. Ahmet Tabakoğlu, tebliğe girişten sonra temel ilke ve kurumlar başlığı altında İslâm ekonomisi ile ilgili ilkeleri özetledi.

Önce tevhid akidesinden hareketle Siyasi Birlik kavramı ile devletin yapısı üzerinde duran Tabakoğlu, daha sonra da toplum yapısını ele alarak, İslâmiyetin genişlerken karşılaştığı yeni toplumların geleneklerinden imkan nisbetinde istifade edip, çoğulcu ve müsamahakar bir toplum yapısı oluşturduğunu söyledi. Tabakoğlu, böyle bir toplumda fert-devlet münasebetlerinde ferdi inisiyatiflere imkan sağlandığını da sözlerine ekledi.

İslâmda Mülkiyet, Emek, Adil Gelir Dağılımı ve Sosyal Adalet mefhumlarını ele alan Prof.Dr. Ahmet Tabakoğlu, Dayanışma ve Zekat kurumuna temas ederek, bun-



ların toplum yapısının sınıflaşma olgusuna yer bırakmadığını ifade etti.

Daha sonra iktisadi konulara geçen Tabakoğlu, Üretimin Yapısı, Esnaf, Toprak ve Tımar sistemlerine değinerek, Para Politikasında Reel Para kavramı üzerinde durdu ve Mali Politikada sayımlar yoluyla, Kayıtlı bir İktisadi Yapı oluşturulduğunu belirtti.

Fiyat ve Kalite denetiminde Narh sistemi ve Standardizasyon üzerinde de duran Prof.Dr. Ahmet Tabakoğlu, tebliğini Cizye başlığıyla sonlandırdı.

Toplumsal Değişme, Aile ve Yeni Risk Alanları



Yrd.Doç.Dr. Necdet SUBAŞI
100. Yıl Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

“Toplumsal Değişme, Aile ve Yeni Risk Alanları” konulu bir tebliğ sunan Necdet Subaşı, günümüz dünyasında ailenin konumunun hızla değişmekte olduğunu, rollerin, fonksiyonların ve yapısal faktörlerin yeniden inşa edildiğini söyledi.

Tebliğinde kısaca ailenin günümüz koşullarındaki konumunu irdeleyen Necdet Subaşı, daha sonra genel İslâmi perspektifler açısından “ailenin yitimi”yle eşleştirilen gelişmeleri ve bu düzeyde ortaya çıkan kaygıları ele aldı.

Ailenin; insanın en dar anlamda gerçekleştirmeyi başardığı sosyal bir örgütlenme modeli olduğunu belirten Necdet Subaşı, “Aile, oldukça yoğun bir birimdir ve genellikle sorumlulukları ortak olan üyelerin bir organizasyonu olarak görülmektedir. Kan, cinsel ilişki ya da yasal bağlarla birbirine bağlı olan insanlardan oluşmuş ve mahrem ilişkilerle örülür bir grup olarak aile zaman içinde ayakta kalmayı

başarmış, çok esnek bir toplumsal birim olarak tanımlanabilir.” dedi.

Günümüz Türk toplumunda ortaya çıkan sosyal değişime bağlı olarak ailenin yeniden tanımlanmaya çalışıldığını ifade eden Subaşı, Bu-

gün aile yapılarında ortaya çıkan ve hem hane içi iktidar ilişkilerini alt üst eden gelişmeler, hem de aileyi en küçük sosyal organizma olarak görmekten vazgeçmiş görünen tercihler içinde gelecekte ne olacak sorusunun cevabı verilmeye çalış-

ılmaktadır. Günümüz Türk toplumunda ortaya çıkan sosyal değişim göstergelerine bağlı olarak aile de yeniden tanımlanmakta, hatta çekici kılınan kimi örnek modeller, toplumsal bağlamda sürekli öne çıkarılmaktadır.” dedi.

Televizyon Dilindeki İslâm

Prof.Dr. Mehmet Naci Bostancı
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi

“Televizyon Dilindeki İslâm” konulu bir tebliğ sunan Prof.Dr. Naci Bostancı, tebliğini; “İlahi ve Dünyevi Alan”, “Tekniğin Hayatla İlişkisi”, “Televizyonun Yeni Dünyası”, “Din ve Televizyon”, “Televizyonun Varoluş Nedeni” ve “Sonuç” başlıkları altında ele aldı.

Televizyonun dine ilişkin kavrayışlar üzerindeki etkisine değinen Bostancı, “Televizyonun dine ilişkin etkisini iki ana eksen çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Bunlardan birincisi, televizyon yayınlarına konu olan dini programların üzerinden din anlayışının etkilenme biçimidir. İkinci ise, televizyon yayınları sebebiy-



le insanın kavrama, yorumlama melekelerinde meydana gelen değişmelerin dini kavrayış üzerindeki etkisidir.” dedi.

Televizyonun modern dünyada “popüler olma”nın en önemli ad-

resi olduğuna dikkat çeken Prof.Dr. M.Naci Bostancı, bir kişinin geniş kitlelere ulaşabilmesinin, televizyon programlarında görülme sıklığına, oradan izleyicilerle kurduğu ilişkilere ulaşabilmesine bağlı olduğunu söyledi.

Televizyonun, teknoloji olarak fikri konuların tartışılmasına uygun bir araç olmadığını belirten Naci Bostancı, “Hedefi en fazla izleyiciye ulaşma olan, böylelikle varlığını borçlu olduğu reklam gelirleri için tercih edilme hakkı kazanan televizyon kanallarının, önemli ölçüde izleyiciyi ekrandan uzaklaştıracak olan derin fikri tartışmalara ev sahipliği yapması beklene-” dedi.

İslâm Dünyasında Kültür Değişmesi

Prof.Dr. Yılmaz ÖZAKPINAR

IV. Oturumun son tebliğcisi olan Prof.Dr.Yılmaz Özakpınar’ın konusu “İslâm Dünyasında Kültür Değişmesi” oldu.

Değişmenin yalnız İslâm ülkelerinde değil, bütün dünyada olduğunu ifade eden ve Avrupa’da meydana gelen büyük değişmelerden bahseden Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, tebliğinde daha çok Türkiye’de yaşanan değişme problemini ele aldı.

Türkiye’deki değişimin bilinçli bir şekilde olmasının gereğine işaret eden Özakpınar, “Türkiye’nin değişmesi bilinçli bir biçimde sürdürülmek zorunda olduğuna göre,



değişme stratejisinin dayanacağı ilkeleri baştan belirtmek gerekir: İkilemlerden kurtulmalıdır. Toplum; ne Avrupalı olabiliyor ne de Avrupa’yı bir kenara bırakabiliyor; Müslüman kimliğine ne sahip çı-

kabiliyor ne de onu terkedebiliyor.” dedi.

Her medeniyetin rasyonel inanç ve ahlâk nizamı olduğunu ifade eden Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, “Bir medeniyet, ona mensup kültürlerden her birini kendi içinde bütünleştirici kaynaktır; toplumun hayatına yön verir ve kültür eserlerinin meydana getirilmesi için gerekli ruh enerjisini ve ilhamı sağlar.” dedi..

Türkiye’de işleri düzeltmek isteyenlerin çok çalışması ve bilimi Türk kültürüne ve toplumsal yapının işleyişine yerleştirme yolunda çaba göstermesinin gereği üzerinde duran Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, tebliğini “Medeniyetsiz bir kültür ilkel kalır” sözleriyle bitirdi.

DEĞERLENDİRME OTURUMU

Oturum başkanlığını Prof.Dr. Mehmet S. Aydın'ın yaptığı oturuma; değerlendirmeci olarak, Prof.Dr. Bekir Topaloğlu, Prof.Dr. Hayrettin Karaman, Prof.Dr. İ.Hakkı Ünal ve Dr. Sadık Eraslan katıldı.

Prof. Dr. Bekir TOPALOĞLU İslam Araştırmaları Merkezi

Sempozyumu tertip eden Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nı tebrik ederek konuşmasına başlayan Prof.Dr. Bekir Topaloğlu, dört yarım gün boyunca yoğun çalışmaların yapıldığı, Çağımızda Sosyal Değişme ve İslâm konulu sempozyumda 30'a yakın tebliğin sunulduğunu ve bu tebliğlerin müzakerelerinin yapıldığını söyledi.

Sempozyuma katılan hiç bir tebliğci ve müzakerecinin değişme veya gelişme olmamalıdır demediğine işaret eden Bekir Topaloğlu, "Bu söylenecek bir söz değildir. Hemen her arkadaş, konusunu sunarken, İslâm Dininin gelmesiyle birlikte zaten kendisinin bir değiş-tirici olarak büyük roller oynadığını ifade etmiştir. Ancak, değişme denilince, İslâm Dini, dinin kendisi değişir mi veyahut da, kendi yöntemleri, temel ilimleri değişmeli mi, değişir mi? Problem buradadır. Dinlerin kendilerinin değiş-tirici oldukları üzerinde zaten tartışma yapmaya gerek yok." dedi.

Dinin değişmeyecek esasları olduğunu da belirten Prof.Dr. Bekir Topaloğlu, "İslâm Dininde inanç esasları var, iman esasları var. Bunların kendileri hiçbir zaman değişmez. Kur'an-ı Kerim'in ifadesine göre, önceki ilahi dinlerde de bu esaslar aynıydı. Ama, bunların yorumuyla ilgili epeyce sözler var. İtikadî mezhepler buradan ortaya çıkmıştır." dedi.



Daha sonra sunulan tebliğleri konularına ayırarak genel bir değerlendirmeye tabi tutan Bekir Topaloğlu, "İslâm Dini, ortaya çıkan modalara ve herkese bağlı değişen bir şey değildir. Değiştiren bir dindir, bir vazı ilahidir. Bu ikisi bence birleşebilir, bunlar bağdaşabilir." dedi.

Prof. Dr. Hayrettin KARAMAN İslam Araştırmaları Merkezi

Sunulan tebliğ ve yapılan müzakerelerin genel bir değerlendirmesini yapan Prof.Dr. Hayrettin Karaman, kendi hayatından kesitler ve



rerek, değişim konusuna canlı bir örnek sundu.

Değişim meselesine genelde iki tür yaklaşımın olduğunu belirten Karaman, bunlardan birincisinin; gelişen ve değişen dünyaya İslâm elbisesine bürünmek ayak uydurup, değişme olduğunu söyledi.

Bu tür değişimin, ayrı bir dünya, ayrı bir kültür ve medeniyete dahil olma anlamı taşıdığını ifade eden Karaman, "O medeniyet, kendi değerleri içinde, kendi dinamikleriyle değişiyor. Biz bu aradaki farkı nazarı itibara almadan, onlara uyarak değişelim demek, kendimizden çıkalmak o olalım demektir." dedi.

Sempozyuma katılan konunun uzmanlarının da bunun imkansızlığına işaret ettiklerini belirten Karaman, "Buna teşebbüs ettiğinizde, hatta bunu bir devlet ve toplum politikası haline getirdiğinizde bir şey yapıyorsunuz; kendiniz olmaktan çıkıyor, öteki, diğeri, imrendiğiniz oluyorsunuz" diyerek, aslında öteki de olunamadığını ve ikileme düştüğünü söyledi.

Diğer yaklaşımın ise kendi değerleriyle değişerek; var olmak olduğunu ifade eden Prof.Dr. Hayrettin Karaman, "İkinci yaklaşım, dünya değişiyor, biz de kendimizi kendi değerlerimiz çerçevesinde, kendi dinamiklerimizle değiştirelim, biz kendimizi değiştirelim. Değişimin nesnesi değil, öznesi olalım. Ondan sonra da kendimizi bir ayrı medeniyet olarak, değişen dünyaya takdim edelim; biz farklıyız, farkımızı seviyoruz, sizi de seviyoruz insanlar olduğunuz için ve dünyada bu farklılıklar bir zenginliktir, insanlık için bir alternatiftir, bazen bir kurtuluş yoludur, burada da biz varız diyelim." dedi.

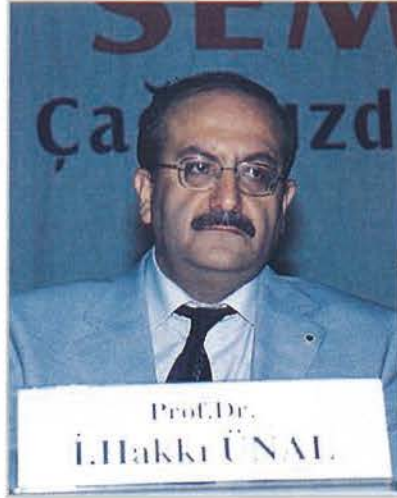
Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL

Diyanet İşleri Başkanlığı

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Değişimin kaçınılmaz tabii bir olgu olduğunu, bunun örneklerinin, Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamberimizin sünnetinde açıkça görüldüğünü ifade eden Prof.Dr. İ.Hakkı Ünal, "Peygamberimiz, sireti iyi incelendiği zaman görüyoruz ki; hakikaten olumlu bütün tavsiyelere, önerilere açık bir insan. Kendisi iştişareye zaten açık bir peygamber ve bazı çok önemli birtakım dönüm noktalarında da bunu gösteriyor." dedi.

Peygamberimizin arkadaşlarının da aynı şeyi takip ettiklerini söyleyen ve Hazret-i Ömer'in icraatlarından örnekler sunan Ünal, "Hazret-i Ömer bu açılımı göstermiş, arkadaşları buna itiraz etmemişler



ve bunları, hemen Peygamberimizin vefatından sonra, halifelik dönemi içerisinde gerçekleştirmiş." dedi.

Daha sonra tarihimize gelişen bidat-sünnet tartışmalarına değinen ve bunların incelemeye değer olduğunu vurgulayan Prof.Dr. İsmail Hakkı Ünal, bunların sosyal değişmeye çok canlı örnekler olduğunu söyledi.

Tarih içerisinde medeniyetlerin birbirinden etkilendiğini, kültür alışverişi olduğunu vurgulayan İ.Hakkı Ünal "İnsanlık tarihî birbirlerinin etkileşimiyle günümüze kadar gelmiş, alışveriş olmuş, almışlar vermişler; yani, hiç biri birbirinden çekinmiyor. Batı medeniyeti bizden istifade etmiş, biz başka medeniyetlerden, kültürlerden yerine göre almışız. Bir kısmını kendimize çevirmişiz benzetmişiz, bir kısmını belki hazmedememişiz, dışarı atmışız; yani bunlar olmuş. Günümüzde de olabilir diye düşünüyorum ve olması da lazım. Herhalde buna fazla itiraz edileceğini zannetmiyorum." dedi.

Kendi sistemimiz içinde de bazı değişimlerin yapılması gerektiğini vurgulayan Hakkı Ünal, "Sistemimizin hiçbir yerinde problem yok, kusursuz bir sistemmiş gibi takdim etmeyelim. Eskiye yerleri olabilir, aşınan yönler olabilir. Bunları da göz önüne alalım diye

düşünüyorum. Sistem içinde sabiteler ve değişkenler vardır. Din değişmeyen birtakım esaslar üzerine oturur. Eğer din değişmiş olsaydı, din diye bir şey kalmazdı. Onun için, dinin etrafında oluşan kültürde, fıkıhta ve diğer şeylerde değişen şeyler dine zarar verecek şeyler değil. Yeter ki, biz, neyi nasıl değiştirdiğimizin bilincinde, farkında olalım." dedi.

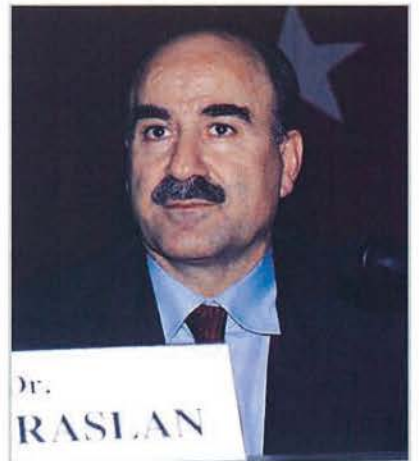
Dr. Sadık ERASLAN

Diyanet İşleri Başkanlığı

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Özellikle sempozyumun organizasyonu ile ilgili bilgiler veren ve değerlendirmesini bu yönde yapan Dr. Sadık Eraslan bir çok değerli ilim adamının bir araya gelmesi ve değerli fikirlerini sunmasının memnuniyet verici olduğunu belirterek, sempozyumda sunulan tebliğler ve müzakerelerin bir kitapta toplanarak baskısının yapılacağını ve halkın istifadesine sunulacağını söyledi.

Sempozyumda sunulan tebliğler ve yapılan müzakereler üzerinde genel bir değerlendirme yapan Dr. Sadık Eraslan, özellikle değişim konusu üzerinde durarak, bu konuda Din İşleri Yüksek Kurulu'na da bir çok soru geldiğini belirterek "elbette ki bu değişimlerden istifade edilir, ama bunların bir sınırı olmalı ve nassa dayandığında orada durmalıdır." dedi.

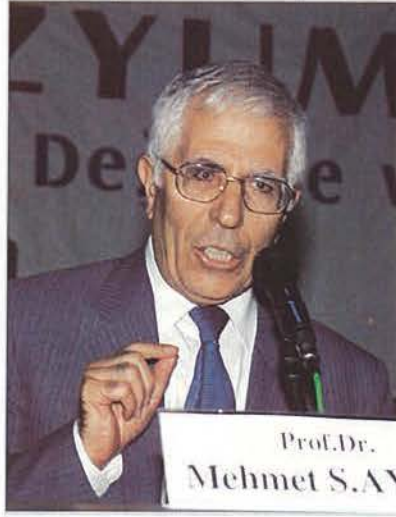


İçtihamı ve örfü ilgilendiren meselelerde günümüz şartları dikkate alınarak değişimin olacağını belirten Dr. Sadık Eraslan "Değişim sürecinde ortaya çıkan meselelerin bir çoğu, birçok fıkıh kitaplarımızın, eski kaynakların okunduğu devirlerde yoktu. Bu değişim meselesinde, çizmeye çalıştığımız, hocalarımızın çizmeye çalıştığı naslar ve sahih sünneti hesaba katmak suretiyle, belli çerçevede elbetteki değişim olacaktır. Dünya değişiyor, dini ahkâm da elbette ki değişecektir; ama, dinin sahibinin müsaade ettiği çerçevede olmak şartıyla diye düşünüyoruz." dedi.

Prof.Dr. Mehmet S.AYDIN

Sempozyumun genel bir değerlendirmesini yapan ve sempozyumun olumlu geçtiğini ifade eden Prof.Dr Mehmet S.Aydın, değişim konusu üzerinde durdu. Kur'an'la başlayan hayatın bir bütünlük taşıdığını ifade eden Aydın "Kur'an'la başlayan bir hayat, vahiy gereği çok önemli bir organik bütünlüğü içinde taşıyordu. Çünkü, vahyin getirdiği kognitif temelde bu var. Yani, bir bilgi, bir fikir, bir hayat tarzı, bir vizyon geliyor ve insanlar silkinip, ona göre bir hayat tarzı yaşıyorlar. Bu insanların manevi dünyasında, ilimle estetik bilgi çatışmıyor, ilimle estetik duyguyla ahlakî tecrübe çatışmıyor. Eylem dünyasında da zaten, ona karşı olan, ona yabancılaşmış olan bir durum yok. Yani, hayat yine orada, farklılıklar var; ama, bu farklılıklar organik bir bütünlük içinde müminin hayatına veya ilk oluşan Medine toplumunda, Müslümanın hayatına o bütünlük içinde yansıyor. Onun için de devri sadettir; çünkü, bu bütünlükten mutluluk doğuyor aslında. O bütünlüğün özünde dünyevi, uhrevi saadet var." dedi.

Tarih içerisinde değişmelerin çok hızlı ve takip edilemez bir şekilde olduğunu belirten Prof.Dr.



Mehmet Aydın "Nitekim, kısa bir süre sonra, orada birbiriyle organik bağı olan tecrübeler, üzerindeki bilgilerin derlenip toparlanmasıyla muhtelif disiplinler halinde karşımıza çıkıyor. Kelamda, fıkıhta, tasavvufta çok geniş bir açılım var. Açıkçası, fikri bakımdan, eylem açısından müthiş bir değişim var. Belki de bütünlüğü dikkate alındığında toparlanamayacak kadar, hatta bir kısmının sistemleşmesine vakit kalmayacak kadar müthiş bir değişim var... Bugün, biz o mirasın çok cüzi bir kısmına sahibiz. Zaten o mirası bilgisayarın hafızasına yerleştirebilsek, tartıştığımız bütün konuların epeycesinin cevabının ipuçları orada." dedi.

17 nci yüzyılda Müslümanların dışında büyük değişmelerin olduğunu belirten ve o değişim rüzgarının hala devam ettiğini söyleyen Mehmet S.Aydın "17 nci Yüzyıldan itibaren, sosyal değişim olgusunun aktörleri Müslümanlar değil. Bir başka dünyada, bir başka medeniyette olup bitiyor. Bu sefer, işte onun karşısında biz ne olacağız, o medeniyet, o değişim bize ne yapıyor, bize ne yapacak? Bu sadece akademik bir konu değil, varoluşsal bir konudur. Binbir korkuyu, endişeyi beraberinde getiriyor ve bir de daha sonrayı düşünürseniz... Yani, bir toplum düşününüz

ki, hayat damarlarının önemli bir kısmı çok kısa zamanda değişiyor. Benim kanaatimce, dünyada bu türden değişim olmadı değil; yani, belki başka ülkelerde doğdu da, biz böyle bir değişimi yaşadık, o değişimin hızını yaşadık, o değişimin süratini yaşadık." dedi.

Değişim sürecinin bütün İslam dünyasında büyük bir otantiklik problem doğurduğunu vurgulayan Mehmet S.Aydın "Yani, acaba o yaşanan hayat artık ne ölçüde İslami açıdan sahih bir hayat. Hatta, insani açıdan ne ölçüde sahih bir hayat. En azından, toplumun önemli bir kesimi için bu soru önemli bir sorudur." dedi.

Dinli hayat, hayatlı din kavramını dile getiren ve hayatın İslamlı olması gerektiğini vurgulayan Mehmet S.Aydın "Dinli Hayat, Hayatlı Din. Bence işin özünde bu güzel formül var. Yani, hayat dinli olacak. Eğer Müslüman olunacaksa, bir kültür eğer o sıfatı alacaksa, bir medeniyet o sıfatı alacaksa, hayatın İslamlı olması lazım, benim dediğim anlamda dinli olması lazım. Ama, hayatın İslamlı olabilmesi için de, dinin hayatlı olması lazım. Bu nedir; dini bilginin yenilenmiş olması lazım. Dini tefekkürün yenilenmiş, sistemlenmiş olması lazım, teceddüdün sürekli olması lazım." dedi.

Prof.Dr. Mehmet S.Aydın konuşmasının sonunda sempozyumun verimli geçtiğini belirterek, "Bence bir şeyler yapmanın mütevazı çabası içindeyiz, yaptığımızı ondan daha fazla göremeyiz. Eleştirilerimiz de zaten, daha iyisi için. Olanın kıymetini düşürmek için değil. Çünkü, her müspet ancak beslendiği zaman büyür. Burada yapılan iş çok müsbettir ve bunu yürekte desteklememiz lazım. Ama, daha çok büyümesi için, daha iyi meyve vermesi için eleştirel hakkımızı hiçbir zaman –edep içinde kalmak şartıyla– bir tarafa bırakmamalıyız." dedi.

V. Avrasya İslam Şûrası Teşkilatı Toplantısı **SONUÇ BİLDİRGESİ**

15-19 Nisan 2002 tarihleri arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Gazimagosa kentinde yapılan ve dört gün süren V. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı Toplantısı sonunda alınan kararları içeren "V. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı Toplantısı Sonuç Bildirgesi" aşağıda sunulmuştur.

Türk cumhuriyetleri, Balkan-Kafkâs Ülkeleri, Türk ve Müslüman Toplulukları dinî temsilcileri arasında 1995 yılından itibaren yapılmakta olan Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı toplantısının beşincisi, 15-19 Nisan 2002 tarihleri arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Gazimagosa şehrinde gerçekleştirilmiştir.

Aralarında derin tarihî, dinî ve kültürel bağlar olan Türk Cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas Ülkeleri, Türk ve Müslüman Toplulukları olarak müştereken oluşturduğumuz Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı toplantımızın beşincisinin; 1963-1974 yılları arasında maruz kaldığı silahlı saldırılar sonucunda binlerce ölü, yaralı ve kayıp veren, köyle-ri terke mecbur edilerek, 11 yıl süreyle insanlık dışı şartlarda yaşamak zorunda bırakılan, cami, mescit ve kutsal mekanların tamamına yakını yıkılan ve tahrip edilen, uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülöklere dayalı olarak Türkiye tarafından 1974 yılında gerçekleştirilen Barış Harekatı ile özgürlüğüne kavuşan Kıbrıs Müslüman Türk halkının ya-

şadığı Kuzey Kıbrıs'ta yapılmış olması, toplantımıza ayrı bir his ve anlam kazandırmıştır.

Ayrıca V. Avrasya İslâm Şûrası, Orta Doğu'da bütün dünyanın gözü önünde cerayan eden kanlı olayların yaşandığı bir döneme rastlamıştır. İnsan haklarının hakim kılınmaya çalışıldığı çağımızda, kan ve göz yaşına neden olan savaş, şiddet ve terör eylemleri, ızdırıp kaynağıdır. Savaşlar insan haklarının ihlaline yol açar. Kan, gözyaşı ve ıstırap üzerine ihkak-ı hak edinmek şimdiye kadar hiç kimseye yarar sağlamamıştır. Bundan sonra da sağlamayacağı muhakkaktır.

Diğer taraftan, 11 Eylül 2001'de Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan ve binlerce insanın ölümüne yol açan terör eylemlerinin de kabul edilebilecek bir yanı yoktur. Hangi sebeple yapılsa yapılsın, hangi iddia ile ilişkilendirilirse ilişkilendirilsin terör bir insanlık suçudur. Yüce Allah, bir cana haksız yere kastetmeyi, bütün insanları öldürmek gibi (Maide 5/32) korkunç bir cinayet olarak nitelenmiş ve terör suçunu irtikap edenlerin en ağır cezaya çarptırılmalarını emretmiştir. ABD'de ve dünyanın çeşitli yerlerinde cereyan eden terör olayları terörle mücadelede bütün ülkelerin ortak tavır geliştirmesi gereğini ortaya koymuştur.

11 Eylül sonrası, bazı çevrelerce, "Medeniyetler Çatışması" tezinin yeniden gündeme getirilmeye ça-

lışılması ve terörün İslâm'la özdeşleştirilme çabaları dünya barışı açısından endişeyle karşılanması gereken bir husustur. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatımız, terörün dinlerde ilişkilendirilmesine karşıdır. Terörün dinlisi, dinsizi olmaz. Terör ve şiddetin biyolojik, psikolojik ve sosyo ekonomik pek çok sebepleri bulunmaktadır. Çağdaş dünyada özellikle günümüzde cerayan eden bazı şiddet olaylarından hareketle, İslâm'ın terör ve şiddet ile özdeşleştirilerek mahkum edilmeye çalışılması asla kabul edilemez.

Bir yandan terörle ortak mücade- lenin stratejileri yapılırken, diğer taraftan Türkiye Cumhuriyeti ve bölgemize yönelik uzun yıllardır sürdürülen ve büyük acılara sebebiyet veren terör eylemlerini gerçekleştiren terör örgütlerinin, çifte standartçı bir yaklaşımla Avrupa ülkelerinde terör örgütleri listesine alınmayışı da kabul edilir bir yaklaşım tarzı değildir.

Şûramızda; bölgemizde ve bütün dünyada meydana gelen bu gelişmeler ele alınmış, dünya barışına katkı sağlayacak dinlerarası diyalog arayışlarının temellendirilmesine ilişkin çalışmalarda bulunmuş, sevgi ve barış dini olan İslamiyet'in şiddet ve törürü beslediğine dair imaj oluşturma gayretlerinin sebepleri irdelenmiştir.

Şûra üyelerinin katılımıyla yapılan dört günlük müzakereler sonucunda;

1. Kıbrıs Adasında Cumhurbaşkanlığı Sayın Rauf DENKTAŞ'ın inisiyatifıyla iki taraf arasında başlatılan yeni sürecin üye ülke ve toplumlar tarafından desteklenmesi için şûra üyelerinin temsil ettikleri ülke ve toplumlar nezdinde girişimlerde bulunması,

Bu çerçevede;

a) Tüm ülkelerin; 39 yıldır insanlık dışı ambargolara maruz bırakılan ve uluslararası camiadan soyutlanılmasına çalışılan, İslâm dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Müslüman Kuzey Kıbrıs Türk halkı ile ilişkilerin her alanda geliştirilmesine ve ambargoların kaldırılmasına yönelik çaba sarf etmeye çağırılması,

b) Kıbrıs'ta adil ve kalıcı çözüme ancak tarafların eşit egemenliğine dayalı yeni bir ortaklıkla varılabileceğine olan inancımızın gereği olarak, iki eşit ve egemen Devlet arasında oluşturulacak yeni bir ortaklığın adanın ve bölgenin güvenlik ve esenliğine hizmet edeceğinin her fırsatta vurgulanması,

2. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı olarak öncelikle Orta Doğuda olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerinde süregelen savaşların, şiddet ve terör eylemlerinin kınanması,

Bu bağlamda;

Ülke, din, dil ve ırk farkı gözetmeksizin sürdürülen savaşlara son verilmesi, İsrail ve Filistin arasında bir an önce barış görüşmelerinin başlatılması ve bölgede adil ve çözüme ulaşılabilmesi için milletlerarası hukukun barışa ilişkin kural ve kararlarının gecikilmeden uygulamaya geçirilmesinin sağlanması, bu istikamette uluslararası camianın taraflar nezdinde her türlü imkanı kullanarak gerekli girişimlerde bulunması,

3. Ülkelerimiz ve toplumlarımız arasında mevcut işbirliğinin daha

da geliştirilerek kuvvetlendirilmesi, bu ilişkilere devamlılık kazandırılması, tarihî, dinî ve kültürel bağlarımızın canlandırılmasına yönelik çalışmaların desteklenmesi,

4. IV. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı Toplantısı'nda, teşkilatımızda Türkçe'nin ortak dil haline getirilmesi için alınan karara istinaden, başlatılan çalışmalara üye ülke ve toplumların gereken önemi vermeleri, bu çerçevede Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca düzenlenen kurslara eleman gönderilmesi konusunda daha yoğun gayret sarfedilmesi,

5. Geçmiş Şûra kararlarına dayanılarak Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca çıkarılmaya başlanan "Diyanet Avrasya Dergisi"ne üye ülke ve toplumların bölgeleriyle ilgili yazı, makale, haber vb. bilgi ve dokümanları periyodik olarak göndermeleri,

6. Üye ülke ve toplumlar arasında birliğin sağlanmasında büyük katkısı olan ve daha önceki şûralarda kararlaştırılmış bulunan dini gün ve bayramların, Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca tespit edilen tarihlerde kutlanması uygulanmasına devam edilmesi,

7. Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca üye ülke ve toplumların yerleşim merkezlerindeki namaz vakitleri, dinî gün ve bayramları gösteren, çeşitli dinî ve kültürel içerikli yazıların yer aldığı bir takvimin, 2003 yılından itibaren her yıl bastırılarak gönderilmesi,

8. Başta Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere bütün Türk cumhuriyetlerinde misyonerlik faaliyetlerinin yoğunlaştığı, sadece dinî olmayıp siyasî, kültürel ve ekonomik amaçlar da taşıyan bu tür hareketlerin devlet ve toplumlarımızın millî birlik-bütünlüğüne ve millî kültü-

rüne ciddi tehdit oluşturduğu görülmektedir.

Bu itibarla bu tür organize inanç, din ve kültür yayma çalışmalarının toplumlarda çıkarabileceği kargaşa ve çatışmaları göz önünde bulundurarak sorumluların, gerekli önlemleri bir an önce hayata geçirmesi, misyoner faaliyetlerinin bölgelere göre değişkenliği göz önünde bulundurularak alınacak tedbirlerin bölgelere göre özelleştirilmesi,

Bu çerçevede;

a) Abartılı yaklaşımlardan kaçınarak misyonerlik faaliyetlerinin mahiyeti, yöntem ve teknikleri ile günümüz dünyasındaki durumları hakkında kapsamlı bilimsel alan araştırmaları yapılması, ortaya çıkacak sonuçlar kitap veya broşürler halinde yayınlanarak teşkilatımıza üye ülke ve toplumlarımızın halklarının istifadesine sunulması,

b) Misyonerlik hareketi sıradan bir inanç yayma faaliyeti olmayıp, insanları din değiştirmeye zorlayan (proselitizm) sistemli ve organize bir harekettir. Misyonerler insan haklarına aykırı olarak meşru veya gayr-ı meşru her türlü yöntemde başvurmakta, insanların ekonomik zaaflarını ve doğal felaketleri istismar etmekte ve insanlara kendi dinleri hakkında kısıtlı olarak yanlış bilgiler sunmaktadırlar.

Bu itibarla;

Hristiyan misyonerlerinin faaliyetlerini uluslararası sözleşmelerde yer alan din ve inanç özgürlüğü, inancı seçme, benimsetme, yaşama, öğrenme, öğretme ve bildirme hakkı çerçevesinde mütalaa edilmemesi,

c) Misyonerliğin daha ziyade millî ve dinî değerlere yabancılaşmış gençler arasında etkili olduğu göz önünde bulundurularak, bu kitleye İslâm dini ve millî kültür konusunda yeterli eğitim verilmesi,

ülke ve topluluklarımızda aile yapılarımızın sağlam tutulmasına yönelik sistemli çalışmalara hız verilmesi,

d) Milliyeti Türk olup İslâm inancını paylaşmayanlar ile tarihin derinliklerinden günümüze ulaşan ülkelerimizde yerleşik gayr-ı müslimlerle ilişkilerin misyonerlik faaliyetinde bulunan kesimlerden farklı bir yere oturtulması,

e) Misyonerliğin bir boyutunun da enkültürasyon olduğu, kültürümüzü yozlaştırmak veya kültürün bazı öğelerine sinsice Hristiyanlık motiflerini sokmayı yöntem olarak kullandığı görüldüğünden, özellikle yeni nesillere millî kültürün aktarılması konusunda ilim, fikir ve din adamlarının daha yoğun çaba sarfetmesi,

f) Avrasya coğrafyasında yaşayan Müslüman ülke ve topluluklarımız arasında araştırmaya dayalı sağlıklı bir din anlayışının yerleşmesi ve misyonerlerin istismar ettikleri alanlarda bilgi boşluğunu kapatmak için, ortak bir çalışma grubu oluşturularak temel İslâm kaynaklarının tercüme edilip ve telif eserler hazırlanıp ülke ve topluluklarımıza gönderilmesi,

g) Din görevlilerinin, üye ülke ve topluluklarının dinî idareleri tarafından dinler ve misyonerlik konusunda eğitilmeleri, misyonerlerin İslâm'a, Türk kültürüne ve tarihine yönelttikleri tenkitler konusunda da bilgilendirilmeleri,

9. Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca üye ülke ve topluluklarında sürdürdüğü orta öğretim, lisans ve yüksek lisans çalışmalarının desteklenmesi,

10. Dünyada oluşan yeni dinî akımların ortak coğrafyamızda yürüttükleri olumsuz faaliyetlere karşı da ortak tavır sergilenmesi,

11. Teşkilatımıza üye ülke ve toplulukların dinî, millî ve kültürel

tarihleri ile ilgili araştırmalar yapılarak bölgelerin kapsamlı inanç ve kültür haritaları çıkarılması, elde edilecek verilerin ortak faydaya sunulması,

12. Dinlerarası diyalog kadar kendi inancımıza mensup çevreler arasında da diyalogun geliştirilmesi çabalarına önem ve hız verilmesi,

13. Dinlerarası diyalogun, farklı dinî geleneklere inanan mü'minlerin eşit bir düzeyde karşılıklı görüş alışverişinde bulunmaları ve birbirlerini dinleyerek işbirliği yapabilmeleri şeklinde anlaşılması,

14. İslâm'ın süratle yayılmasında İslâm'daki derin hoşgörü anlayışının, diğer din ve inanç mensuplarına gösterilen müsamahanın önemli ölçüde etkisinin olduğu bilinen bir husustur. Kutsal Kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de referansları olan, tarihî geçmişimizde müstesna örnekleri bulunan bu hoşgörü anlayışının barış içinde birlikte yaşama bilincinin sağlanması açısından dünya insanlığına sunulması,

15. İlahî menşeli dinler, hoşgörü ve barıştan yana ortak ilkeler getirmiştir. İslâm'ın temel kaynakları hep barış ve hoşgörüyle ön plana çıkarmış, insanların din, mezhep ve siyasî görüşlerinden dolayı baskıya maruz kalmaması, başkalarının inancına saygı gösterilmesi, dinde zorlamanın olmayacağı öngörülmüştür.

Bu itibarla terör ve şiddet eylemlerini dinlerle ilişkilendirmenin doğru olmayacağı,

16. İslâm'daki cihad kavramının, masum insanların öldürülmesi sonucunu doğuran terör ve şiddet eylemini meşru gösterecek tarzda yorumlanmasının doğru olmadığı, zorlama ve silahla insanların dinî inancı veya dinî pratiklere çağırılmasının İslâm'ın temel ilkeleriyle

bağdaştırılamayacağı,

17. İslâm'ın derin hoşgörü ve sevgisini içselleştirerek denetimlerinin kavga ortamını barış ve sevgi ortamına çevirmiş olan Mevlâna, Yunus Emre, Hoca Ahmet Yesevî gibi Türk dünyasının gönül adamlarını ve abidevi değerlerini konu alan bilimsel araştırmalar yapılması, kongreler ve sempozyumlar gibi kültürel etkinlikler terip edilmesi,

18. Bid'at, hurafe ve şirkten arındırılmış halk inançlarımız, ortak manevi mirasımızdır. Bu miras bizim geçmişimiz ve farklı coğrafyalarda halk kültürümüzü yaşatan kesimlerimiz arasında kültürel köprülerimizi teşkil eder. Bu alana ilgi gösterilmesinin, topluluklarımız arasındaki diyalogun kesiflesmesini sağlayacağı,

19. Bugüne kadar başarıyla yürütülmüş olan Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı toplantılarının düzenlenmesine, bundan böyle de her yıl devam edilmesi, gelecek şûradan önce üye ülke ve toplulukların dinî hayatı hakkında derlenecek bilgilerin katılımcılara ulaştırılması, katılımcıların sunacağı tebliğlerin önceden Türkçe, Arapça, Rusça ve İngilizce'ye çevrilmesi, bundan sonraki toplantının yeri ve tarihinin belirlenmesinde Şûra başkanlığına yetki verilmesi,

20. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı Başkanı Yardımcılıklarına Makedonya Reisululeması Arif Efendi EMİNİ ile Kazakistan Müslümanları Dinî İdaresi Başkanı Prof.Dr. Abdussettar DERBİSALİ'nin getirilmesi,

Oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

Üye ülke ve topluluklarımız ile dünya kamuoyuna duyurulur.

Türkiye Diyanet Vakfı

NEVRUZ Programı Düzenledi

Türkiye Diyanet Vakfı Türk kültürünün köklü geleneklerinden biri olan Nevruz kutlamaları çerçevesinde bir Nevruz Programı düzenledi.

Bilindiği üzere Nevruz doğanın canlanmasını, dayanışmayı, bolluk ve bereketi simgelemektedir. Zorlu kış şartları ile birlikte sıkıntıların sona ermesi, baharın gelmesiyle bereketin artması, doğanın yeniden canlılığına kavuşması Türk kültüründe Nevruz olarak kabul edilmiş ve 21 Mart tarihi Nevruz kutlamalarına sahne olmuştur.

Dünyada; Avrasya, Ortadoğu, Anadolu, Mezopotamya, Kafkasya, Kuzey ve Orta Amerika yörelerinde yaşayan uluslarda her yıl 21 Mart'ta ortak özelliklerle kutlanan kozmogonik bir şenliğe raslanmaktadır. Yörelere ve uluslara göre değişken isimler alan bu kozmogonik şenlik, özünde her dilde yenigün, yeniden doğuş anlamındadır. Avrasya kıtasında tarihsel süreç içerisinde geniş bir alana yayılmış Türk ulusunun değişik boylarında bu şenlik Nevruz adıyla kutlanmış ve halen kutlanmaktadır.

Eski, Orta ve Ön Asya kavimlerinin yaklaşık 3000 yıldan beri kutladıkları bayramlardan biri de Nevruz'dur. Farsça iki kelimenin terkibinden oluşan Nevruz, yeni gün anlamına gelmekte ve gece ile gündüzün eşit olduğu milâdi 21 Mart, Rumi 9 Mart gününe rastlamaktadır. Her toplumun kendi tarihi geleneğine, örf ve adetlerine uygun bir şekilde kutladığı Nevruz, Türk toplumlarında da müstesna bir yere sahiptir. Binlerce yıldan beri Türk coğrafyasında yaşayan

Prof.Dr. Rahile Şükürova



Türkler, Nevruzu, kendilerini birbirine kenetleyen, bağlayan, kaynaştıran millî örf, adet ve gelenekler bütünü olarak kabul etmişlerdir.

Nevruz, tabiatın çetin kış şartlarından kurtuluşunun, bolluk ve berekete kavuşmanın simgesi olması yanında, toplumların yaşamlarındaki hareketliliklerin, yeni başlangıçların ve dönüm noktalarının da ifade edildiği önemli bir gün olarak kabul edilir. Ülkemizde de Nevruz, insanlar arasındaki karşılıklı sevgi ve saygının perçinleştiği, birlik ve beraberliğin, bir arada yaşama arzusunun kuvvetlendiği, insanlığın hayırına yönelik yeni atılımların başlatıldığı bir şenlik olarak kutlanmaktadır.

Türkiye Diyanet Vakfı da bu ananevi geleneği yaşatmak düşüncesiyle bir Nevruz programı düzenledi. Nevruz programı münasebetiyle düzenlenen konferansa konuşmacı olarak katılan Prof.Dr. Rahile Şükürova, Nevruzun Türk kültüründeki yerini, tarihi kutlamaları ve

Nevruzun birleştirici özelliğinden bahsederek, özellikle Azerbaycan'daki Nevruz anlayışını örneklerle anlattı. Programın sonunda Türk Halk Müziği sanatçısı Bayram Bilge Tokel de bir konser verdi.

İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan konferansta, Nevruz'un tarihi yapısı hakkında bilgi veren; Nevruzun Türk dünyasının önemli günlerinden biri olduğunu belirterek konuşmasına başlayan Prof.Dr. Rahile Şükürova, Türk dünyasının Nevruzu yüzyıllardır günlerce kutladığını vurgulayarak, Nevruzun bir bayram olarak Türk halkının tarihinde, kültüründe yerini koruduğunu ifade etti.

Özellikle Azerbaycan ve Orta Asya cumhuriyetlerinde çok canlı bir şekilde Nevruz kutlamaları yapıldığına işaret eden Şükürova, Nevruz dolayısıyla oralarda yaşanan coşku ve sevginin kelimelerle ifade edilemeyeceğini söyledi.

Türk cumhuriyetlerinde kutlanan ve bir Türk geleneği, bayramı olan

Nevruzun Türkiye'de sönük geçmesinin kafalarda soru oluşturduğunu ifade eden Şükürova, "Bu sorulara cevaplar arama isteği doğarsa, araştırmalar başlar, doğru arayışlar ise gerçeklere götürür. Yeter ki böyle bir istek olsun, yeter ki bayram ateşinin bir kıvılcımı kalplere düşsün, onu ateşlesin. Böyle olursa ateş bütün varlığımızı sarar ve bu değerlerimize dört elle sarılmış oluruz." dedi.

Hiç bir şeyin mekansız düşünülmemeyeceği gibi zamansız da düşünülmemeyeceğini belirten Şükürova, insanların faaliyetlerinin de gece ve gündüzün, ayların ve mevsimlerin birbirini takip etmesiyle şekillendiğini söyledi.

İnsanların eski zamanda, zamanı ölçmek için belli bir sistem hazırladıklarını ve bu sisteme de takvim adını verdiklerini belirten Prof.Dr. Rahile Şükürova, "Takvimlerde esas zaman dilimi olarak dünyanın kendi etrafında dönmesi ile gün, dünyanın güneş etrafında dönmesi de yıl olarak kabul edilmiştir." dedi.

Üç çeşit takvim olduğunu ifade eden Şükürova, bunların da; Gü-

neş takvimi (Şemsi takvim), ay takvimi (Kameri takvim) ve güneş-ay takvimi (Şemsi-Kameri takvim) olduğunu söyledi.

Takvimlerde yeni günün hangi tarihten başlaması sorusunun ortaya çıktığını belirten Şükürova, "Güneş takviminde yeni yıl, güneşin yıllık hareketinin dört özel anından birini esas almak doğru olurdu. Bildiğiniz gibi güneşin yıllık hareketinde dört özel an vardır. Bunlardan birincisi; ilkbahar beraberliği; bu mart ayının 21'ine denk gelir ve bu gün güneşin ışınları dünyanın gerek kuzey ve gerekse güney yarımküresini aynı derecede ışıklandırır. Gece ile gündüz denk olur. İkincisi; yaz güneş duruşudur. Bu 22 Haziran'a denk gelir. Bu tarih de gündüzün en uzun olduğu, gecenin de en kısa olduğu dönemdir. Üçüncüsü sonbahar beraberliğidir. Bu 22 Eylül'e denk gelir. Yine bu tarihte gece ile gündüz denk olur. En son kış güneş duruşudur. Bu anda da en uzun gece ve en kısa gündüz yaşanır.

21 Mart'a denk gelen ilkbahar beraberliği dediğimiz gün, güneşin koordinatlarının sıfırda olduğu gö-

rülür, bir başka ifadeyle güneş koordinat başlangıcında olur ve her şey yeniden başlar. O yüzden de atalarımız bu günü yeni yıla başlamak üzere en mantıklı bir gün saymışlar ve hesap etmişler ve adına Nevruz diyerek yeni yılı o günden kutlamaya başlamışlar ve takvim de o günden başlamıştır." dedi.

Halkımıza geçmişten bir yadigar olan Nevruzun, bin yıllardır halkın yaşayan bir bayramı olduğunu belirten Rahile Şükürova, "Nevruz halkımızın hafızasında, manevi dünyasında tabiatın tazelenmesinin, toprağın yeniden canlanması, yeni hayatın başlamasının bir remzidir, sembolüdür." dedi.

Çok eski tarihlerde de Nevruzun bayram olarak kutlandığını ifade eden Şükürova, 11. yüzyılın büyük alimlerinden Ebu Reyhan Biruni'nin bu olayı bir bayram olarak eserlerinde zikrettiğini, yine 11. asrın alimlerinden Nizam-ı Mülk vasiyetname adlı eserinde Nevruz'u baharın gelişine bağlı bir halk bayramı olarak takdim ettiğini söyledi.

Nevruzun her zaman araştırmacıların dikkatini çektiğini, zaman zaman bazı araştırmacıların Nevruz'u yanlışlıkla Zerdüşlük'le bazılarının da İslam dini ile bağdaştırmaya çalıştıklarını belirten Şükürova, bunun doğru olmadığını, Nevruz geleneklerinin dinlerin dışındaki tasavvurlar olduğunu söyledi. Bununla beraber dinimizdeki bazı önemli hadiselerin de Nevruz gününe denk geldiğinin söylendiğine işaret eden Rahile Şükürova, "Hz. Adem ile Hz. Havva'nın Nevruz gününde bulunduğu, Hz. Nuh'un gemisinin o gün karaya oturduğu söylenmektedir. Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın o gün evlendiği söylenmektedir. Hz. Ali'nin halife oluşunun Nevruz gününe denk



geldiği söylenmektedir. Ancak bunu da Allah'ın büyük bir lütfu olarak görmek gerekir ki Nevruz gününe bahşedilmiştir. Tabii Nevruz bu dini günleri kutlamak için değildir. Ancak Nevruz münasebetiyle bu güzellikleri yad etmek de ayrı bir kazançtır." dedi.

Pek çok önemli şahsiyetin Nevruz'u eserlerine konu ettiğini belirten Prof.Dr. Rahile Şükürova bunlardan örnekler verdi. Ömer Hayyam'ın Nevruz Risalesi'nin bu konuda iyi bir örnek olduğunu ifade eden Şükürova, Hayyam'ın eserinde: İran Şahı Cemşit'in bu günü Nevruz olarak ilan ettiğini ve her yıl Ferverdin ayının başlangıcını bayram etmeyi (Ferverdin şu anda İran takviminin başlangıç ayıdır ve Ferverdin ayının biri de 21 Mart'a denk gelen gündür.), yeni yılı o günde kutlamayı emrettiğini söyledi.

Yine Firdevsi'nin Şahname-si'nde, Nizam-i Gencevi'nin İskendername adlı eserinde, Alishir Nevai'nin Seddiiskender adlı eserinde, M.Ö. 350 yılında Nevruzun halk bayramı gibi kutlandığını yazdığını belirten Şükürova, "Nevruz, Zerdüşlükten önce M.Ö. 1500-1200 yıllarda Azerbaycan topraklarında büyük bir coşkuyla kutlanan bir bayramdır. Zerdüş, baharın gelişinin bayram olarak kutlanmasını emretmiş ve Zerdüşlük dininin yedi bayramından biri olarak da kabul edilmiştir ve bu bayramı 21 Mart'ta kutlamışlardır. Bu bilgilerden Azerbaycan'da Nevruz kutlamalarının tarihinin 3500 yıl öteye gittiği anlaşılmaktadır." dedi.

Halkımızın Nevruz'a bağlı güzel örf ve adetleri olduğunu vurgulayan Şükürova, bunların halkımızın unutulmaz tarihi, hayatı, medeniyeti ve kültürü olduğunu söyledi.

Nevruz konusunun şair ve yazar-



larımızın verdiği ürünlerde her zaman dikkat merkezini oluşturduğunu ifade eden Prof.Dr. Rahile Şükürova, "Bütün sanatkarlarımız Nevruz konusuna değinmişlerdir. Nizami Gencevi, Hatai, Baki, Semet Vurgun, Bahtiyar Vahapzade gibi Azerbaycan edebiyatının ünlü simaları Nevruz konusunda eserler vermişlerdir." dedi.

Nevruz dendiği zaman 20. asrın büyük şairlerinden olan Şehriyarı ve onun baştan sona tarih kokan Haydar Baba'ya Selam adlı eserlerinin akla geldiğini belirten Prof.Dr. Rahile Şükürova, "Hiçbir

eser bir halkın kültürünü, gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimini, hayat tarzını bu kadar sade ve halk diliyle yansıtmamıştır." dedi. Şehriyar'ın bu eserinde Nevruz bayramına büyük bir yer ayırdığını belirten Şükürova, orada Nevruz gelenekleri, Nevruza hazırlık, Nevruzda yapılanlar ve çocukların oyunlarının çok geniş şekilde ifade edildiğini söyledi.

Azerbaycan'da Nevruz gelmeden önce, bütün bayramlarda olduğu gibi, çok büyük hazırlıkların yapıldığını belirten Rahile Şükürova, Bayram olur kızıl balçık ezirler Nakış vurup otakları bezerler mısralarında bunun çok güzel dile getirildiğini söyledi.

Nevruzda bacadan şal sallamak, evleri ziyaret ederek hediyeler almak gibi adetlerle çocukların neşelendiğini ifade eden Rahile Şükürova, gençlerin de nevrüzde değişik eğlenceler düzenlediğini belirterek; "Eskiden köy yerlerinde gençler çarşamba gecesinde kırlarda, çeşme başlarında toplanır, şarkılar söyler, ateş yakar, halay çeker, sabahlara kadar eğlenirlerdi. Birbirlerini sık görmeyen gençlere bayramlar biraraya gelme, tanışma,





görüşme için vesile olurdu. Yeni arkadaşlıklar, yeni aşklar doğardı." dedi.

Nevruzun çeşitli simgeleri olduğuna değinen Prof.Dr. Rahile Şükürova "Nevruzun doğada ve evlerde bir simgesi vardır. Buna Nevruz gülü denir. Kardelen diye de adlanır. Bu çiçeğin açması baharın geldiğini müjdelir. Evlerde ise nevrzun simgesi semenidir. Semeni, yeşermiş buğdaydır. Bayramdan 10-12 gün önce dikilerek Nevruz Bayramına kadar yetiştirilir. Semeni; bereketin, yeni hayatın başlamasının, tabiatın uyanışının, baharın gelişinin, yeşilliğin, özet olarak Nevruzun sembolüdür." dedi.

Nevruzun sınır tanımayan çok geniş coğrafyaya yayılan bir bayram olduğunu vurgulayan Şükürova, Bugün Güney ve Kuzey Azerbaycanla birlikte, Türkiye, İran, Irak, Afganistan, Hindistan, Pakistan, Orta Asya Cumhuriyetleri ve diğer ülkelerde de bu bayramın kutlandığını söyledi.

Konuşmasının sonunda Nevruza hep birlikte sahip çıkılması gerektiğini vurgulayan Prof.Dr.Rahile Şükürova sözlerini şöyle tamamladı: "Bayramlarımız bizim kültürümüzdür. Bize atalarımızdan kalan

bir mirastır. Biz bu mirası çocuklarımıza, gelecek nesillerimize ulaştırmak zorundayız. Bayramlarımıza sahip çıkmak bizim borcumuzdur. Nevruza kapılarınızı kapatmayın diyorum. Onu gereksiz bir şey gibi kapı önüne bırakmayın. Çünkü kapının önüne bırakılan bir şeyi biri alır gider, farkına vardığınız zaman onun peşinden koşup yakalasanız bile sizin olduğunu isbatlamanız için uzun zaman gerekir. Tarih böyle hadiselerle doludur, onun için elimizdeki değerlere sahip çıkalım."

Şehriyar'ın Nevruzu anlatan bir şiiri:
Bayram idi, gece kuşu okurdu,
Nişanlı kız bey çorabın dokurdu,
Herkes şalın bir bacadan sokurdu,
Ah ne güzel kaydadır (âdet) şal sallamak,
Bey şalına bayramlığın bağlamak.

Şal istedim, men de evde ağladım,
Bir şal alıp, tez belime bağladım,
Gulamgile gittim, şalı salladım,
Fatma halam mene çorap bağladı,
Han nenemi yâda salıp ağladı.

Aşık Elesker'in bir şiiri:

Çarşamba gününde, çeşme başında,
Gözüm bir ala göz hanıma düştü,
Attı müjgün okun, geçti sinemden,
Nâzu gamzeleri kanıma düştü.

İşaret eyledim, derdimi bildi,
Gördüm hem güzeldi, hem ehli dildi,
Başını buladı, gözünden güldü,
Gülende gadası canıma düştü.
Eleskerem, her ilimden halıyam,
Güzel sen tabipsen, men yaralıyam,
Dedi, nişanlıyam, özge malıyam,
Sındı (kınlı) kol kanadım yanıma düştü.



Güncel Dini Meseleler

İstişare Toplantısı - 1

SONUÇ BİLDİRGESİ

Temel görevi toplumu din konusunda aydınlatmak olan Diyanet İşleri Başkanlığı, kurulduğu günden beri bu görevini en iyi şekilde yerine getirme çabası içinde olmuştur.

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin hızlandığı sosyal değişim, geleneksel din anlayışlarını derinden etkilemiş, bir çok meselelerin yeniden ele alınmasını zorunlu kılmış ve acil çözüm bekleyen yeni problemler ortaya çıkarmıştır.

Bilimsel yöntemlerle çözümlenmesi gereken bu problemlerin, kamuoyu önünde tartışmaya açılması, sağlıklı çözümlere ulaşmayı engellediği gibi, toplumda zihinsel bir karmaşaya yol açmakta ve halkımızın dini duygularını rencide etmektedir.

Buna bağlı olarak, dinî meselelerin gereksiz bir gerilim konusu olmaktan çıkarılması ve önerilen çözümlerin dinine bağlı halkımızı ikna ve tatmin edebilmesi için, spekülatif beyanlar yerine, hem geleneksel tecrübeyi hem de çağdaş gelişmeleri dikkate alan yöntemlerden hareket edilmesinin bir zorunluluk olduğu açıktır.

Dinî meselelerde görüş açıklanırken bilimsel bir yöneme dayanılması, dinî kaynakların keyfi bir şekilde, "meşrulaştırma aracı" olarak kullanılmasını önlemesinin yanı sıra, halkın genelini tatmin eden çözümlere ulaşmayı mümkün kılacak ve din konusunda marjinal eğilimleri etkisizleştirecektir.

Dinin doğasını, Müslümanların tarihsel tecrübesini ve çağdaş dinî

meseleleri akademik disiplinler çerçevesinde inceleyen ilahiyat fakültelerimizin bilgi ve tecrübe birikimi, bu problemlerin üstesinden gelebilecek, hatta diğer İslam ülkelerine örneklik edebilecek bir potansiyele sahiptir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, İstanbul Büyük Tarabya Otelinde 15-18 Mayıs 2002 tarihlerinde Güncel Dinî Meselelerin Çözümü konusunda bu birikimden yararlanmak amacıyla, Din İşleri Yüksek Kurulu üyelerini akademisyenlerle bilimsel bir zeminde buluşturan bir istişare toplantısı düzenlemeyi gerekli görmüş ve gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda, farklı konuları tartışmak üzere;

1. Dinî metinlerin doğru anlaşılıp yorumlanmasında gelenekçi ve modernist yaklaşımlar ve toplumsal yansımaları,
2. Çağdaş dünyada kadın problemleri ile ilgili dini tartışmalar,
3. Hac ibadeti ile ilgili tartışmalar,
4. İbadetler ile ilgili güncel tartışmalar,

adlarıyla oluşturulan 4 ayrı komisyonun yürüttüğü çalışmalar sonucunda, halen yaşanmakta olan bazı problemler pratik çözüme kavuşturulurken, bazılarının çözümü için önemli adımlar atılmıştır. Genel kurulda görüşülerek kabul edilen bu kararlar, din ile evrensel değerler arasında özde bir çatışmanın bulunmadığını ve sosyal değişimin ortaya çıkardığı problemlerin sağlıklı bir perspektifle çözümlenmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.

Bu kararların dini konularda yaşanan zihin karışıklığını gidermesini, toplumsal uzlaşma ve barışın sürdürülmesine katkıda bulunmasını temenni ediyoruz.

Komisyonlarca hazırlanan ve Genel Kurulumuzda görüşülerek kabul edilen kararlar şunlardır:

1. Dinî metinlerin (Kur'an ve hadisler) anlaşılması ve yorumlanmasında izlenen yöntemleri "gelenekçi" ve "modernist" şeklinde ikili bir tasnif içinde ele almak, yönlendirici ve yanıltıcı olabilir. Anlama ve yorumlama konusunda İslam bilginlerince ilk dönemlerden itibaren geliştirilen klasik yöntemlerin yanı sıra, çağdaş yöntemlerden de yararlanılması gerekir.

2. Dinî metinlerin anlaşılması ve yorumlanmasının çok yönlü faaliyetler olduğu göz önünde bulundurularak, bu konunun özel bir proje olarak ele alınıp, farklı bakış açılarının tartışılacağı ihtisas toplantılarının yapılması ve ikinci istişare toplantısının bundan sonra gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır.

Söz konusu ihtisas toplantılarında özellikle aşağıdaki konuların tebliğ ve müzakere hazırlığı yapılarak ele alınması uygun bulunmuştur:

- a) Anlama ve yorumlama,
- b) Tarihsellik,
- c) Dil,
- d) Klasik yöntemin sorunları,
- e) Talil-taabbüd ayırımı ve sınırları,
- f) Hz. Peygamber'in dindeki konumu,
- g) Akıl-vahiy ilişkisi,
- h) Din-toplum ilişkisi,

1) Din-bilim ilişkisi.

3. Dinî metinlerin anlaşılmasında ve yorumlanmasında öznellik belli ölçüde kaçınılmaz ise de, metinlerin lafzi delaleti, İslam toplumlarının tarihsel tecrübesi ve bu tecrübenin ana gövdesini oluşturan icmâ anlayışı, bu özneliği en aza indiren unsurlar olarak görülmelidir.

4. Dinî konularda yapılan açıklamalarda ve özellikle kamuoyu önünde cereyan eden tartışmalarda şu noktaların gözönünde bulundurulması yararlı olacaktır:

a) Kur'an ve hadislerle anlam verirken 'metne sadakat' ilkesine riayet edilmesi,

b) Dile getirilen görüş ve çözüm önerilerinin birer kişisel yorum olduğu ve başka görüşlerin de teorik olarak doğruluk imkanına sahip bulunduğu belirtilmek suretiyle, herhangi bir yorumun mutlak hakikat olarak algılanmasına yol açacak üslaplardan kaçınılması ve muhataba tercih imkanı ve hareket alanı bırakılması,

c) İslam'ın temel kaynağının sadece Kur'an olduğu, Sünnet'in kaynak değeri taşımadığı izlenimine yol açacak üslup ve söylemlerden kaçınılması.

5. Klasik dinî kaynaklar Müslümanların tarihsel süreçte dinî metin ve meseleler etrafında geliştirdikleri zengin bir birikimi yansıtır. Bunlar gerek müelliflerinin bakış açılarını gerekse yazıldıkları döneme kadarki ilmî mirası yansıtmaları, ayrıca İslam'ın tarihsel tecrübesinin bir kesitini teşkil etmeleri yönüyle büyük bir önem taşırlar. Bununla birlikte, bu klasik kaynakların günümüz dinî problemlerinin çözümünde tek belirleyici kaynak olarak görülmesinin yetersiz olabileceği gibi, bunlar göz ardı edilerek doğrudan Kur'an'dan ve hadislerden çözüm üretilmesi de teorik ve pratik açıdan bazı olumsuzluklar taşıyacaktır.

6. Klasik kaynaklarda dinî hükümlerin örneklendirilmesi ve günlük hayata uyarlanması tarzında yer alan olay ve yargılar, büyük ölçüde bunların telif edildiği dönemin ilmî ve kültürel birikiminin ürünüdür. Bu örnek olay ve yargıları, İslam'ın temel öğretisinin bir parçası olarak algılamak da, bunlardan seçilen olumsuz örnekleri günümüz anlayış ve bilgi düzeyi ile karşı karşıya getirerek onları peşinen mahkum etmek de isabetli değildir.

7. Dinî hükümlerin zaman ve mekan bağlamında değişmesi, temel itikat ve ahlak esaslarında ve ibadetlere ilişkin dinî metinlerin açık hükümlerinde söz konusu olmayıp, genelde ibadetlerin ifasının içtihadı açık ayrıntı ve şartlarında ve formel hukuki hükümlerde gündeme gelmekte ve gereken yönetime gerekse çağın bu alandaki mevcut telakki ve uygulamasının etkisine bağlı olarak farklı eğilimler ortaya çıkmaktadır.

8. Din ve değişme konusu bazı münferit örneklerle indirgenerek bu örneklerden hareketle genellemelere gidilmesi, dinle çağdaş değerler arasında çatışma olduğu izlenimi yaratmakta, Kur'an ve Sünnet'in sağlıklı anlaşılmasını önlemekte ve bunların asli işlevi olan hidayet kaynağı olma vasfını önemli ölçüde gölgelemektedir.

9. Dinî hükümlerde amaç-araç (makâsıd-vesâil) ayrımı, bunlarla gözetilen maslahatlar, kamu yararı düşüncesi, ictihat yöntemleri, hükümlerin konuluş gerekçesinin bilinip bilinemeyeceğine ilişkin ölçütler, tarihsel ve metinsel bağlam gibi hususların dikkatle incelenmesi, günümüzde dinî hükümlerin ne ölçüde ve ne yönde değişebileceği tartışmasına ciddî boyutta katkılar sağlayacaktır.

10. Toplumun dinî nitelikli sorunlarını tespit etmek ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek yeni yo-

rumlara dayanak oluşturmak üzere, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde, veri tabanları oluşturacak ve gerekli istatistik çalışmaları yapacak bir araştırma merkezinin kurulması yararlı olacaktır.

11. "Kadın problemi", sadece günümüzün değil, insanlık tarihinin temel bir sorunudur. Özü itibarıyla dinler bu sorunu hak ve adalet ölçülerini çerçevesinde çözmek için önemli düzenlemeler getirmişlerdir. İslâm dininin getirdiği esaslar bu açıdan özel bir öneme sahiptir. Ancak erkek egemen toplum yapıları, dinlerin getirdiği bu iyileştirmeleri kabullenmekte zorlanmış, zaman içerisinde bunu tersine çevirecek bir arayış içine girmiştir. Hatta, kadın aleyhtarı düşünce zaman zaman dinî bir kisveye bürünmüştür.

12. İslâm'ın temel kaynaklarına (Kitap ve sünnet) göre, kadın ve erkek eşit ve birbirini tamamlayan varlıklardır. Gerek ontolojik olarak, gerekse dinî sorumluluk, hukukî ehliyet, temel hak ve hürriyetler bakımından ilkesel bazda kadın-erkek ayrımı söz konusu değildir. Ancak kadının konumunun belirlenmesinde, bu ilkesel esasların yanı sıra, İslâm'ın doğup geliştiği toplumlardaki sosyal ve kültürel çevre, özellikle ataerkil aile yapısı etkili olmuştur. Bu durum, İslâm toplumlarında farklı kadın anlayışlarının ortaya çıkmasının da sebebidir.

13. Kadın ile ilgili Kur'an ayetlerini anlamada ve yorumlamada, ayetlerin sosyo-kültürel nüzul süreci ve literal (lafzî) anlamının yanı sıra hangi gayelerin esas alındığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, kadının sosyal ve hukuki statüsü konusunda daha ileri adımlar atılması Kur'an'ın ruhuna aykırı değildir. Bunun yanı sıra Kur'an-ı Kerim'in ana ilkeleri ve Hz. Peygamber'in kadın ile ilgili genel tavır ve prensipleri ışığında,

cinsiyet ayırımını çağrıştıran, kadını kadın olduğu için aşağılayan ve temel hak ve hürriyetlerden mahrum bırakan bütün haber ve rivayetlerin ya özünden saptırılmış ya da uydurma olduğu dikkate alınmalıdır. Söz konusu uydurma haber ve rivayetlerden dolayı, İslâm dinini ve Peygamberini suçlama ilmi ve ahlakî değildir.

14. Yukarıda ifade edilen kadın ile ilgili bütün yanlış düşünce ve telakkilerin ortadan kaldırılması sağlıklı bir eğitime bağlıdır. Nitekim Cumhuriyetimizin ve çağdaşlaşma konseptinin temel hedeflerinden biri, kadının aile ve toplum içindeki statüsünün yükseltilmesidir. Bu hedefe ulaşabilmek, kız çocukların ve kadınların eğitim ve çalışma haklarının güvence altına alınmasına; fırsat ve imkan eşitliğinden tam olarak yararlandırılmalarına; olumlu ayrımcılık yöntemleriyle teşvik edilmelerine bağlıdır. Bu sebeple kız çocukları ve kadınların, eğitim ve çalışma olanaklarını kısıtlayan, engelleyen ya da engelleme ve kısıtlama ihtimali taşıyan anlayış ve uygulamalar yeniden gözden geçirilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

15. Evlenme İslâm kültüründe tarafların hür iradeleriyle oluşan bir sözleşme olarak düzenlenmiştir. Şahitler huzurunda yapılması gibi aleniyeti sağlayan şekil şartları dışında özel bir merasimi gerektirmez. Halk arasında dinî nikah olarak bilinen uygulama, Türkiye'ye özgü tarihi, dinî ve hukukî şartların ürünüdür. Ancak, eşlerin evlilikten doğan haklarının zayi olmaması açısından, bu uygulamanın resmî nikahtan sonra yapılması tavsiyeye değer bulunmuştur.

16. Evlilik birliğinin devamı asıl gaye olmakla birlikte İslâm dini, eşlerin, birbirleri ile uyuşmadığı ve ayrılmanın zaruret haline geldiği durumlarda, Kur'an ve Hz. Peygamber'in gözettiği amaçlar ve hu-

kukî süreç dikkate alınarak bu birliği sona erdirmeye haklarının bulunduğunu kabul eder.

17. Müslüman hanımların gayrimüslim erkeklerle evliliği konusunun daha detaylı incelenerek bir sonraki istişare toplantısında görüşülmesi uygun olacaktır.

18. Şahitlik konusunda, borçlanma ayetinde belirtilen ve dönemin şartları ışığında, kadınların ticarî faaliyetlerdeki pasif rolünden kaynaklanan farklılık, genel düzenleme içermez; ilgili diğer ayetler bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Bu sebeple, borçlanma ayetindeki farklılığın, kadınların zihinsel eksikliğinin sonucu olarak gösterilmesi kabul edilemez.

19. Miras paylaşımında kadınların payının erkeklere nispetle genel olarak farklı düzenlenmesi, erkeğin çeşitli alanlardaki mali sorumluluğunun kadına nispetle daha ağır olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Öte yandan, kadının ihtiyacının daha fazla olduğu veya erkeğin mali sorumluluğunun daha az bulunduğu durumlarda, karşılıklı rıza ile bu paylaşım daha farklı bir şekilde yapılabilir.

20. Kadınların özel hallerinde, namaz yükümlülüğünden muaf tutulmaları, onların temiz olmamaları sebebiyle değil, psikolojik ve fizyolojik yüklerini hafifletme düşüncesiyledir. Ancak kadınlar, bu gibi durumlarda, Kur'an okuyabilecekleri gibi mescitlere de girebilirler. Çoğunluk bilginler karşı olmakla birlikte, bazı bilginlerce tavaf yapabilecekleri de ifade edilmiştir.

21. Kadınlar, günlük namazlara, bayram, Cuma ve cenaze namazlarında cemaate iştirak edebilirler. Hz. Peygamber dönemindeki uygulamayı dikkate alarak, Cuma ve Bayram namazlarının kadın ve çocuklar için özendirilmesi gerekir.

22. Nisa 34. ayetinde geçen "kavvam" ifadesi erkeklere hak ve so-

rumluluk yüklemektedir. Ayetin literal (lafzî) anlamı konusunda farklı görüşler olmakla birlikte, söz konusu ayetin, bugün de yaygın olarak görülen aile içi şiddete dayanak yapılamayacağı, aksine kadınlara yönelik davranış biçiminin belirlenmesinde Hz. Peygamber'in uygulamasının örnek alınması gerektiği özenle vurgulanmıştır.

23. Konu ile ilgili ayetlerin bütünlüğü ve Hz. Peygamberin sünneti gözönünde bulundurulduğunda hac: "bilinen aylarda" yani Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayları içerisinde vakfesi Zilhiccenin 9. gününde olmak üzere yılda bir defa yapılabilen bir ibadettir.

24. Hac ibadeti ile mükellef olanlar bu ibadeti istedikleri yılda yapabilirler. Can ve mal güvenliğinin ciddi bir şekilde tehlikeye düşmesi dışında hac ibadeti engellenmemelidir. Kaldı ki, can ve mal tehlikesi halinde bu mükellefiyet, tehlike devam ettiği sürece ertelenir.

25. Hac ve umre niyetiyle doğrudan Mekke'ye gidildiği takdirde, "Hill" bölgesi içinde kalan Cidde'de ihrama girilemez.

26. İhram yasaklarının ihlali durumunda öngörülen cezalarda, İslam bilginlerinin farklı görüşleri göz önünde bulundurularak, kolaylık ilkesine riayet edilmelidir.

27. Müzdelife vakfesinin, bayram gecesi gece yarısından itibaren güneşin doğuşuna kadarki süre içerisinde yapılabileceği görüşü benimsenmiştir.

28. Hz. Peygamberin uygulaması ile sabit olan Cemerat'a taş atmanın haccın menasikinden olduğu bilinmeli ve taş atmanın günü ve zamanı konusunda da İslâm bilginlerinin uygulamayı kolaylaştırıcı görüşlerinden istifade edilmelidir.

29. Ayetler, hac ve umre ile ilgili kurbanların (hedy) Harem bölgesinde kesilmesi gerektiğini açıkça

ifade etmektedir. Dolayısıyla niyet edilen haccın çeşidi kurban kesmeyi gerektiriyorsa bu kurbanlar sadece Harem bölgesinde kesilir.

30. Hac'dan önce veya sonra Medine'de Hz. Peygamber'in kabrini ziyaret etmek ve Mescid-i Nebavi'de 40 vakit namaz kılmak haccın menasikinden değildir. Ancak haccı giden bir kişinin Hz. Peygamberin kabrini ziyaret edip imkanlar ölçüsünde Mescid-i Nebavi'de namaz kılması da uygun bir davranıştır.

31. Haccın yanında ömürde bir kez umre yapmanın da farz olduğunu söyleyen görüş kabul edilmemiş, bunun müekked bir sünnet olduğu görüşü benimsenmiştir.

32. Hac menasiki, mümkün olan en kısa süreye indirilmelidir. Bu durum, maliyetleri düşürecek gibi kurban kesmeyi gerektiremeyen İfrad Haccı'na da özendirici olacaktır.

33. İlmi bir komisyon tarafından biri görevlilere, diğeri hacılara yönelik olmak üzere anlaşılır bir Türkçe ile ihtilafların en aza indirildiği fotoğraf, harita ve kroki gibi görsel unsurlarla desteklenen fıkhi boyutunun yanısıra haccın tarihi ahlaki kültürel boyutlarının da ele alındığı teorik ve pratik bilgileri içeren iki ayrı kitap hazırlanmalıdır. Benzer bir çalışmanın video kaseti ve CD şeklinde de hazırlanması cihetine gidilmelidir.

34. Hac menasiki esnasında ortaya çıkan çeşitli aksaklık ve ihtiyaçların giderilmesi için İslam ülkelerinin katılacağı bir hac şurası düzenlenmesinin faydalı olacağı kanaatine varılmıştır.

35. Kur'an-ı Kerim'in değişik dillere çevrilmesi ve anlaşılır tefsirlerinin yapılmasına büyük ihtiyaç vardır. Fakat şu da unutulmamalıdır ki, hiçbir tercüme, aslının yerini tutamaz ve her bakımdan aslına tam bir uygunluk arz etmez. Çeviri-

sine Kur'an denilemeyeceği ve o çevirinin Kur'an hükmünde olmadığı konusunda İslam bilginleri görüş birliği içerisinde.

Namazda kıraat, hem Kur'an'ın belirlemeleri hem de Hz. Peygamberin açıklama ve örnekleriyle kesin ve sabit bir farz olup, kendi özgün dilinde okunmasıyla yerine getirilebilecek bir rükündür. Herkesin konuştuğu veya dilediği dilde kıraat farzını yerine getirmesi halinde, bir çok kargaşanın, çekişmenin ve bölünmenin ortaya çıkacağı açıktır. Böyle bir uygulama, beraberliği zedeleyeceği, toplumsal bütünlüğü bozacağı, ibadetlerden beklenen asıl amacı ortadan kaldıracığı için de mahzurludur. Fakat namazın ihmal ve tehir edilemeyeceği dikkate alınarak, Kur'an'ın asli lafzını okuyamayanların, öğreninceye kadar tek başına namaz kılarak mealıyla kılması mümkündür.

Dua ise, kulun doğrudan Yaratıcısına sığınıp ondan istekte bulunması demek olduğundan, bunun herkesin kendi diliyle yapmasından daha tabii bir şey olamaz.

36. Ezan İslam'ın değişmez bir simgesidir. Dünyanın neresinde olursa olsun, Müslüman varlığının ve kimliğinin bir göstergesidir. Özgün dilinde okunması konusunda 15 asırlık bir gelenek ve bir ittifak söz konusudur. Ezanın asıl amacı, vaktin girdiğini bildirip namaza davet olduğundan değişik dilleri konuşan Müslümanların hepsine bu davetin ulaştırılması, ancak yine hepsinin ortak bilincine hitap etmekle olur ki, bunun yolu da bilinen asli lafızlarıyla okunmasından geçer.

37. Namazın günde 5 vakit oluşu Kur'an, Sünnet ve Müslümanların ittifakı ile sabittir.

Bununla birlikte Hz. Peygamber'in bazı uygulamaları sefer halinde öğle ile ikindinin ve akşam ile yatsının hem takdim hem de te-

hir biçiminde (birini diğerinin vaktinde) cem edilerek bir arada kılınabileceğini göstermektedir. Hz. Peygamberin mukim iken de bazen cem yaptığına dair rivayetler ve sahabe yorumları bir bütün halinde değerlendirildiğinde bunun sebepsiz olmadığı, alışkanlık haline getirilmemek kaydıyla dinen geçerli bir mazerete dayandığı anlaşılmaktadır.

38. Meşruiyetini Kur'an ve sünnetten alan kurban ibadeti, Ebu Hanife'ye göre vacip; İslam bilginlerinin çoğunluğuna göre ise sünnettir.

Ancak bir ibadetin farz olmayışı, onu ibadet olmaktan çıkarmayacağı gibi, ifa şeklinin değiştirilmesini de gerektirmez. Bu itibarla, kurban kesmek yerine bedelinin tasadduk edilmesi, bu ibadetin yerine geçmez.

Kurbanların İslam'ın öngördüğü temel şartlara uyularak, çevre temizliğine gereken duyarlılığı göstererek kesilmesi esastır. İhtiyaç halinde kesim esnasında, canlı olarak kesmek kaydıyla, kurbanlık hayvanın uygun tekniklerle bayıltılmasında bir sakınca yoktur.

39. Fıtır sadakasının belirlenmesinde, bir kişinin ortalama bir günlük normal gıda ihtiyacını karşılayacak miktarı ölçü olarak alınmalıdır.

Zekat nisabının belirlenmesinde ise, Hz. Peygamberin belirlediği miktarların aynen korunması veya asgari geçim ve benzeri endekslerin dikkate alınması şeklinde görüşler bulunmakla birlikte, geniş ve çok boyutlu olduğundan, konunun daha sonra düzenlenecek istişare toplantısında etraflıca müzakere edilmesi benimsenmiştir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Altındağ Kız Öğrenci Yurdu

Spor Tesisine Kavuştu



Vakfımız çalışanları ve öğrenciler katıldı.

Açılış esnasında bir konuşma yapan Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi İsmail Öner, öğrencilerin zihinsel gelişiminin yanında bedensel gelişiminin de önemli olduğunu vurgulayarak, öğrencilerin yorgunluklarını bu spor tesisinde atacaklarını, derslerine daha zinde bir şekilde girerek başarılı olacaklarına inandıklarını söyledi.

Spor tesisinin açılışında öğrencilerle birarada bulunmaktan ve onların sevincini paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyduğunu ifade eden İsmail Öner, öğrencilerin rahat, huzur ve güvenli bir ortamda eğitimlerini devam ettirmeleri noktasında Türkiye Diyanet Vakfı'nın imkanları ölçüsünde her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu ifade etti.

Öğrencilerle bir süre sohbet eden Vakfımız Genel Müdür Vekili A.İhsan Sarımert de, öğrencilerin başarılı olmalarının kendilerini

mutlu ettiğini, geleceğin gençlerin ellerinde şekilleneceğini ifade ederek, "Sizler geleceğimizin meşalelerisiniz. Kendinizi iyi yetiştirir ve geleceğe iyi hazırlanırsanız, yarınlarımız daha aydınlık olacaktır. Bu sebeple sizlere büyük görevler düşmektedir. Bizler sizlerin başarısı ve rahatı için elimizden geleni yapmaya hazırız" dedi.



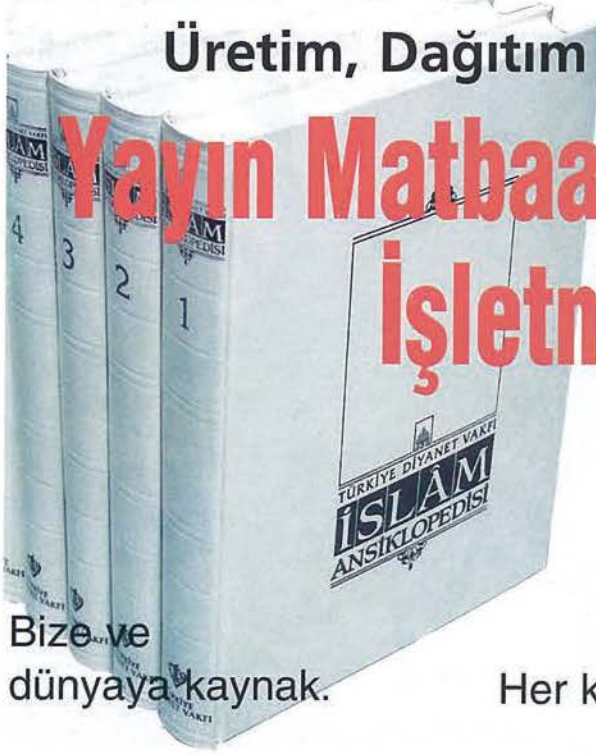
Türkiye Diyanet Vakfı Altındağ Kız Öğrenci Yurdu'nun yıllardır eksikliğini hissettiği spor tesisi geçtiğimiz günlerde açıldı.

Spor tesisinin açılışına, Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi İsmail Öner, Vakfımız Genel Müdür Vekili A.İhsan Sarımert, Genel Müdür Yardımcısı Recep Yıldırım, Eğitim Kültür ve Sosyal Hizmetler Müdürü Ömer Sağlam, Personel ve İdari İşler Müdürü Mahmut Süleymanoğlu, Yurt Müdürü Habil Acar,



Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisinin Üretim, Dağıtım ve Pazarlama İşleri

Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesinde



Konusunda dünyanın ilk ve tek ansiklopedisi.

Bize ve
dünyaya kaynak.

Her kültürün bir ansiklopedisi vardır;

Türkiye'nin ansiklopedisi TDV İslâm Ansiklopedisi'dir

Ansiklopediler; bir toplumun yapısını, bir milletin karakterini, bir medeniyetin özünü ve bir kültürün genel bakış açısını anlatan temel eserlerdir.

Günümüzde her toplum manevi hazinelerini, kültür hayatının zenginliklerini ve kendi medeniyetinin detaylarını bir ansiklopedide sergilemektedir. İngiltere'nin Britannica'sı, Fransa'nın Larousse'u, Almanya'nın Lexikon'u gibi.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi de Türkiye'nin bir ansiklopedisidir. İlk defa tamamı Türk yazarlar tarafından kaleme alınan bu eser, Türk-İslâm kültür ve medeniyetlerinin zenginliklerini ortaya koyan dev bir kaynaktır.

7 Kasım 1988'de ilk cildi yayımlanan İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı'nın bir kuruluşu olan İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi) tarafından hazırlanmaktadır.

40 cilt olarak planlanan İslâm

Ansiklopedisi'nin 24 cildinin basımı ve dağıtımı tamamlanmış durumdadır. Ayrıca 25 ve 26. ciltler için kampanya açılmıştır.

Türkiye Diyanet Vakfı'ndaki yenden yapılanma sebebiyle şirketlerin KOMAŞ A.Ş. bünyesinde birleştirilmeleri üzerine İslâm Ansiklopedisi'nin üretim, dağıtım ve pazarlama hizmetleri 01.01.2002 tarihinden itibaren Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi tarafından yapılmaktadır.

Okuyucularımız her türlü abonelik işlemlerini, talep ve şikayetlerini Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesine iletebilirler.

Ayrıca İslâm Ansiklopedisi için

il ve ilçe müftülükleri ile Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesine bağlı yayınevleri hizmet vermektedir.

Adres :

**TDV Yayın Matbaacılık ve
Ticaret İşletmesi**

Mithatpaşa Cad. No: 62/B

06420 Kızılay/ANKARA

Tel : 0312 425 27 75

Fax : 0312 417 00 09



AFYON

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Afyon Şubemiz tarafından "Hz. Peygamber ve İnsana Saygı" konulu bir konferans düzenlendi. Konferansa konuşmacı olarak Diyanet İşleri Başkanlığı Dış İlişkiler Dairesi Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi Yusuf Kalkan katıldı.

Konferansın açış konuşmasını yapan Afyon Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı M. Hakkı Özer, Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (SAV)'in hayatından örnekler vererek "Sevgili Peygamberimizin hayatından ibret ve örnek alacağımız çok yönler vardır. Kutlu Doğum Haftalarında uygulanan programlar Peygamberimizi tanımaya vesile olmaktadır. Her meslek erbabının ibret alacağı yönlerle dopdolu olan Hz. Muhammed'in hayatı öğrenilmesi ve yaşama geçirilmeleidir." dedi.

Konferansta tebliğini sunan Yusuf Kalkan da yaptığı konuşmada, İslamın insanların mutluluğu için gönderildiğini belirterek, insan olmanın önemi üzerinde durdu.

Yaratılan her insana eşit hakların verildiğini vurgulayan Yusuf Kalkan, "Adaletin olmadığı yerde huzur ve güven olmaz, sevgi, saygı ve hoşgörü olmaz." dedi.

Yusuf Kalkan, Hz. Muhammed (SAV)'in, insanlığın cehalet ve zulmün pençesinde inlediği bir dönemde Peygamber olarak geldiğine dikkat çekerek, "Hz. Peygamber, insanlık tarihinin en büyük ve en hızlı devrimini gerçekleştirerek, insanlığa insanlığı öğretti. Yüce Allah'ın "Habibim" diye hitap ettiği Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV), hayatı boyunca müminlere örnek bir şahsiyet olarak yaşadı. O zaman en katı kalpleri yumuşatan, en karanlık ruhları aydınlatan Peygamberî düsturlar, bugün de insanların yolunu aydınlatmaya devam etmektedir." dedi.



Vatandaşların yoğun ilgi gösterdiği konferansa; Vali Yardımcıları H.İbrahim Türkoğlu, İsmail Çetinkaya ve Faruk Eraslan, Emniyet Müdür Yardımcısı Muammer Gürdal, Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürü İlhami Doğangün, Milli Eğitim Müdürü Veli Cengiz katıldı.

Afyon Şubemiz tarafından ayrıca bayanlara yönelik de bir program icra edildi. Hz. Peygamberin hayatından örnekler sunulan programda duygulu anlar yaşandı.



AKSARAY

Kutlu Doğum Haftası Aksaray Şubemiz tarafından çeşitli etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle "Kur'an ve Sünnet İlişkisi, Örnek İnsan Hz. Muhammed" konulu bir konferans düzenlendi. Konuşmacı olarak Ankara İl Müftü Yardımcısı Mahmut Sezgin'in katıldığı konferansa Vali Yardımcısı İsmet Bahadırılar, Belediye Başkanı Osman Ertuğrul, siyasi parti temsilcileri, ilçe belediye başkanları, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk iştirak etti.

Peygamber Efendimizin hayatından örnekler vererek, O'nun insanlığa sunduğu ev-



rensel prensipleri anlatan Mahmut Sezgin, Kur'an ve sünnet ilişkisine değinerek, sünnetin vazgeçilmesi mümkün olmayan bir değerler bütünü olduğunu vurguladı.

Ayrıca hafta münasebetiyle, İl

Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Gündüz tarafından huzurevi, kimsesiz Çocuklar Yurdu ziyaret edilerek çeşitli hediyeler verildi.

Kaş

Kaş Müftülüğü tarafından düzenlenen "Ezanı Güzel Okuma" kursundan mezun olan din görevlileri, Belediye Düğün Salonu'nda verdikleri Türk Tasnvuf Müziği konseri ile dinleyicilere coşkulu saatler yaşattı.

Kursu başarıyla tamamlayan 23 din görevlisi, konserde Saba, Uşşak, Hicaz, Segah ve Rast makamlarında seslendirdikleri ilahi, marş ve türküler ile kurstaki başkanlarını sergilediler.

Din görevlilerine Antalya Şarmpol Camii Müezzini Tahir Çetin tarafından 100 saat olarak veilen kurs bir ay sürdü. Kurs sonunda düzenlenen konserde açış konuşmasını yapan Kaş Müftüsü Mehmet Güler, "Çirkin ses yoktur, eğitilmemiş ses vardır. İnşallah personelimiz ve halkımızın eğitimine devam edeceğiz. Hizmet içi eğitim, hitabet, İngilizce, bilgisayar ve beşeri ilişkiler kursları vereceğiz" dedi.



Ayrıca Kaş Belediye Düğün Salonu'nda kalabalık bir kadınlar topluluğuna Antalya Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı Ayşe Eroğlu tarafından "İslam'da Kadın ve Aile" konulu bir konferans verildi.

KÜTAHYA



Panelde Hz. Muhammed (SAV)'in hayatından örnekler verilerek, insana verdiği değer ve insan sevgisi anlatıldı.

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Kütahya Şubemiz tarafından "Hz. Peygamber ve İnsan Sevgisi" konulu bir panel düzenlendi.

Oturum Başkanlığını Kütahya İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Rıza Deniz'in yaptığı panele konuşmacı olarak Os-mangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim üyelerinden Doç.Dr. Yaşar Düzenli ile Doç.Dr. Ali Çelik katıldı.



Panelin sonunda Kütahya Müftülüğü Türk Tasavvuf Musikisi Korusu da bir konser ver-di.



OSMANİYE



Kutlu Doğum Haftası Osmaniye Şubemiz tarafından da bir dizi etkinlikle kutlandı.

Merkez Belediye Düğün Salonu'nda Doç.Dr. Salim Öğüt'ün konuşmacı olarak katıldığı "Etkili bir din hizmeti için Hz. Peygamber'in örnekliliği" konulu bir konferans düzenlendi. Güllerin ikram edildiği, ilahilerin okunduğu konferansa halkın yoğun ilgi gösterdiği gözlemlendi.

Osmaniye Şubemiz, hafta münasebetiyle Valilik, Belediye Başkanlığı, Emniyet Müdürlüğü ve Basın kuruluşlarını ziyaret ederek, Kutlu Doğum Haftalarını tebrik etmiş ve kendilerine Peygamberimizin simgesi olan gül takdiminde bulunmuştur.

Hafta münasebetiyle değişik konularda panel ve konferanslar tertip eden Osmaniye Şubemiz bu yıl Kutlu Doğum Haftasını dolu dolu icra etti.



Karacabey

Karacabey Şubemiz tarafından Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Konak Düğün Salonu'nda "Etkili Bir Din Hizmeti Açısından Hz. Peygamberin Örnekliliği" konulu bir konferans düzenlendi. Açış konuşmasını Karacabey Müftüsü ve Vafkımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı İdris Çatmakaş'ın yaptığı konferansa konuşmacı olarak, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Doç.Dr. Ahmet Güç katıldı. Kalabalık bir vatandaş topluluğunun katıldığı konferansa ilginin bir hayli fazla olduğu gözlemlendi.

Karacabey Şubemiz yine hafta münasebetiyle 23 köyde mevlid programları icra etti. Pilav ikram edilen programlarda köy halkının Kutlu Doğum Haftası'na iştirakleri sağlanırken, yapılan konuşmalarda da Peygamber sevgisi dile getirildi.



SAKARYA



Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Sakarya Şubemiz tarafından bir konferans düzenlendi.

Konferansın açış konuşmasını yapan Sakarya Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Şark, Peygamberimizin yolundan yürümeye her zamankinden daha fazla ihtiyaç olduğunu dile getirerek, "Bugün O'nun yolundan yürümeye ne kadar ihtiyacımız olduğunu görüyoruz. Ülkemiz bir ateizm

çemberi ile kuşatılmaya çalışılmaktadır. Bu aziz Türk Milleti üzerinde çeşitli entrikalar ve oyunlar oynanmaktadır. Biz millet olarak uyanık olmalıyız." dedi.

Prof.Dr. Bayraktar Bayrak'lı da konferansta sunduğu tebliğinde Kur'an'ın insanlığın yolunu aydınlattığını ifade ederek, "Kur'an insanlığın gönlünü fethediyor, insanlığa sevgiyi, kardeşliği barışı gösteriyor. Peygamber Efendimiz de insanlığa sevgi, barış ve kardeşlik ile yol gösterdi" dedi.

İlahilerin okunduğu, güllerin takdim edildiği konferansta davetlilere çeşitli ikramlarda da bulunuldu.



SİVAS

Sivas Şubemiz tarafından hafta münasebetiyle; Atatürk Kültür Merkezi konferans salonunda Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Doç.Dr. Ramazan Altıntaş'ın tebliğci olarak katıldığı "İslam'da Sosyal Dayanışmanın Önemi ve Sosyal Danışma Müesseseleri" konulu bir konferans düzenlendi.

Konferansta İslam'da sosyal dayanışmanın önemini dile getiren Doç.Dr. Ramazan Altıntaş, "İslam'da vazifeler, haklardan önce gelir. İslam'da sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı zorunlu kılan hükümlerin yanında, bu yardımların ulaşmadığı ya da eksik bıraktığı alanları doldurmada vakıf gibi, karz-ı hasen gibi gönüllü yardım vasıtaları devreye girer. Dinimizde sosyal dayanışmadan amaç, maddi anlamda fakirlik problemini olabildiğince en asgari bir düzeye çekebilmektir." dedi.

İslamın sosyal dayanışmaya önem veren bir din olduğuna da işaret eden Altıntaş, "Bu duyguyu harekete geçirecek motor ise, yine din olacaktır. O halde, in-

sanları 'ben' merkezli ve bencil duygu ve düşüncelerden kurtarmanın yolu da iyi ve sağlıklı bir din eğitiminin geçer." dedi.

Sivas Şubemiz tarafından Gürün İlçesi Öğretmenevi'nde düzenlenen "Hz. Peygamberin Örneği" konulu konferansa da konuşmacı olarak Sivas Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Sinan Cihan katıldı.

Sinan Cihan yaptığı konuşmada, Peygamberimizin yaşantısından örnekler vererek, insanlığın O'nun hayatını örnek almasının gerekliliğini vurgulayıp "Günümüz insanı, Peygamberimizi örnek almayı; O'nun gibi eş, O'nun gibi ticaret adamı, O'nun gibi komşu, O'nun gibi vatandaş, O'nun gibi devlet adamı olmak şeklinde anladığı ve bunu gerçekleştirmeye koyulduğu zaman, gündelik hayatı da dahil, toplum hayatında ne kadar büyük bir değişikliğin ve manevi zenginliğin meydana geldiğini kendiliğinden farkedecektir." dedi.

İpsala

İpsala Şubemiz tarafından Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle "Hz. Muhammed'in Kişiliği" konulu bir konferans düzenlendi. Konferansa konuşmacı olarak Edirne Müftü Yardımcısı İlyas Serenli katıldı.

Halkın yoğun ilgi gösterdiği



konferansa İpsala Kaymakamı Mustafa Yel, Belediye Başkanı Mehmet Karagöz, İpsala Cumhuriyet Savcısı Önder Yaman ve daire amirleri de iştirak etti.

Açış konuşmasını İpsala Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Yakut'an yaptığı konferans sonunda davetlilerle gül takdim edildi. Ayrıca çeşitli ikramlarda bulunuldu.

Nazilli



Nazilli Müftülüğü ile Türkiye Diyanet Vakfı Şubesi'nin ortaklaşa düzenledikleri, Emekli Müzik Öğretmeni Lütfü Selek yönetimindeki, "T.C. Nazilli Müftülüğü Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu"nun verdiği konser büyük ilgi gördü.

Konsere, Nazilli Kaymakamı Sa-

lih Keser, Belediye Başkanı Esat Ergüler, Cumhuriyet Başsavcısı Ali Temel Ünal, Aydın İl Müftü Vekili Mehmet Öz, daire amirleri, ilçe müftüleri, din görevlileri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Nazilli Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Osman

Şen konserin açış konuşmasında, din görevlilerinin bu tür etkinliklerde de büyük başarı gösterdiğini, güzel seslerin cami ile sınırlı kalmayacağını vurgulayarak, "Bu çalışma cami görevlilerimizin azmi ve emeklerinin bir eseri olmuştur." dedi.

Ula

Muğla ili Ula ilçesine bağlı Gökçe köyü camii düzenlenen bir törenle ibadete açıldı. Ula İlçe Müftülüğü ve Vakfımız şubesinin gayretli çalışmaları neticesinde 17 köye yeniden cami yapımı kampanyası çerçevesinde inşa edilen Gökçe Köyü camii'nin açılış törenine Ula Kaymakamı Ali Çetin, Ula Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Albayrak, ilçe Jandırma Bölük Komutanı Teğmen Levent Bayram, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Yapılan protokol konuşmalarını müteakiben Gökçe Köyü Camii ibadete açıldı.



ISPARTA



Kutlu Doğum Hatası Isparta şubemiz tarafından da çeşitli etkinliklerle kutlandı. Hafta münasebetiyle Müftülük bünyesinden bir heyet oluşturularak çocuk yuvası ile huzur evi ziyaret edildi ve çeşitli hediyeler verildi. Haftaya renk katmak düşüncesiyle, kız Kur'an kurslarında öğrenim gören öğrenciler ile öğretmenlerin hazırladıkları eliş ve gıda kermesinin açılışı yapıldı.

Isparta şubemizin etkinliklerinden biri de "Etkili Bir Din Hizmeti Açısından Hz. Peygamberin Örnekliliği" konulu konferans idi. Konuşmacı olarak 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr. Hayrettin Öztürk'ün katıldığı konferansa; Vali Yardımcısı Ertan Peynircioğlu, Belediye Başkanı Yusuf Ziya Günaydın, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk iştirak etti.

Açış konuşmasını Isparta Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Namık Hisar'ın yaptığı konferansta, lise ve dengi okul öğrencileri arasında düzenlenen şiir yarışması ile din görevlileri arasında düzenlenen hutbe hazırlama yarışmasında dereceye girenlere ödülleri verildi. Konferans sonunda dinleyicilere "Namaz Surelerinin Terceme ve Tefsiri" adlı kitap hediye edildi.

Isparta şubemiz tarafından Kanal 32 Televizyonu'nda canlı yayınlanan, yöneticiliğini Isparta Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Namık Hisar'ın yaptığı, Antalya İl Müftüsü Kadir Çetin ve Burdur İl Müftüsü Mehmet Köse'nin konuşmacı olarak katıldığı "İslam'da Sosyal Dayanışmanın Önemi ve Sosyal Dayanışma Müesseseleri" konulu panel de büyük ilgi gördü.

Yatağan

Yatağan Şubemiz bu yıl Kutlu Doğum Haftası'nı düzenlediği bir programla kutladı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan programa, İlçe Kaymakamı, Garnizon Komutanı, Belediye Başkanı, Cumhuriyet Savcısı, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk iştirak etti.

İlahilerin okunduğu programda Muğlu İl Müftüsü Mahmut Yeleser tarafından "Alemlere Rahmet Hz. Muhammed" konulu bir konferans da yer aldı. Mahmut Yeleser konferansta sunduğu tebliğinde Peygamber Efendimizin hayatından kesitler sunarak, O'nun örnek şahsiyetini anlattı.

Program, Yatağan Müftülüğü Halk Kütüphanesi'nin açılışından bu güne kadar üye olarak en çok kitap okuyan beş ilköğretim okulundan birer öğrenciye çeşitli hediyeler verilmesiyle sona erdi.

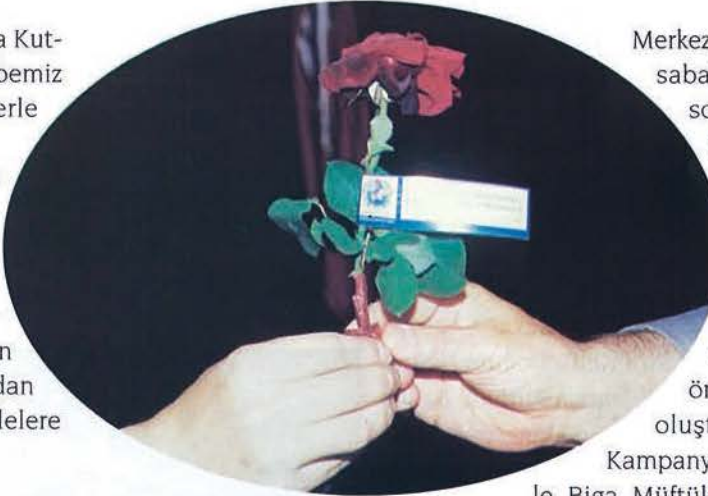


Biga



Her yıl olduğu gibi bu yıl da Kutlu Doğum Haftası Biga Şubemiz tarafından çeşitli etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle 113 köy ve kasabanın her birinden tesbit edilen fakir ve yardıma muhtaç üçer aileye iâşe yardımı yapıldı. Yardımlar Biga şubemiz tarafından oluşturulan ekipler tarafından köylere tek tek gidilerek ailelere teslim edildi.



Merkez Çarşı Camii'nde sabah namazından sonra cemaate süt ikram eden Biga şubemiz, 3000 kişilik keşkek hazırlayarak halka dağıttı.

Kutlu Doğum Haftası'nın önemli bir ayağını oluşturan Gül Günü

Kampanyası münasebetiyle

Biga Müftülüğü personeli ve Kur'an kurslarında okuyan öğrencilerin katılımıyla hastane, cezaevi ve resmi daireler ziyaret edilerek 1431 adet gül dağıtıldı.

Biga şubemiz "İslamda Sosyal Dayanışmanın Önemi ve Sosyal Dayanışma Müesseseleri" konulu bir de konferans düzenledi. Konuşmacı olarak Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd.Doç.Dr. M.Asım Yedi yıldız'ın katıldığı konferansa İlçe Kaymakamı Ferhat Peşin, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk iştirak etti.



Ulaş

Ulaş Şubemiz tarafından Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Kur'an kursları arasında bilgi yarışması düzenlendi. İstiklal Marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başlayan yarışmanın açış konuşmasını yapan Ulaş Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Şaban Çakır, yarışmayı, hem Hz. Peygamberimizi anmak, hem de öğrencilerin bilgilerini derinleştirmek amacıyla düzenlediklerini söyledi.

Heyecanlı anların yaşandığı yarışmada Baharözü Kur'an Kursu öğrencileri birinci oldu. İlçe Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Şaban Çakır tarafından birinci gelen öğrencilere birer çeyrek altın, dereceye giren diğer öğrencilere de gümüş hediyeler verildi.

Ayrıca hafta münasebetiyle lise öğrencileri arasında düzenlenen "Gönüller Sultanı Hz. Peygamber" konulu kompozisyon yarışmasında dereceye giren öğrencilere de çeşitli hediyeler verildi.



Midyat



Midyat Müftülüğü'nden emekli olan müftü, memur, imam-hatip, ve müezzin-kayyımlar için Müftülük ve Türkiye Diyanet Vakfı Midyat Şubesi işbirliği ile bir tören düzenlendi.

Törende bir konuşma yapan Midyat Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Eyyup Aydın, emekli olan personele yaptıkları hizmetlerden dolayı teşekkür ederek, "Din hizmeti bir



bütündür. Şu anda gelinen noktada bütün personelin emeği vardır. Hep-sinden Allah razı olsun. Din görevlisi her ne kadar emekli de olsa din görevliliği sıfatı ve toplumun bakış açısı değişmez. Bundan sonraki yaşantınızda da başarılarınızın devamını dilerim." dedi.

Tören sonunda emekli olan personele çeşitli hediyeler de takdim edildi.

Mut

Mut şubemiz Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle bir dizi etkinlik gerçekleştirdi.

Hafta münasebetiyle düzenlenen "Din Hizmeti Açısından Hz. Peygamberin Örnekliği" konulu panelin oturum başkanlığını Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi Durmuş Aslan yaptı. Panele konuşmacı olarak; Yrd.Doç.Dr. Abdullah Kahra-

man, Yrd.Doç.Dr. Hasan Keskin ve Doç.Dr. Ali Akpınar katıldı. Vatandaşların yoğun ilgi gösterdiği panelde, Hz. Peygamberin din hizmeti açısından vermiş olduğu mükadele örneklerle anlatıldı.

Mut şubemiz ayrıca;

İlçedeki kamu kurum ve kuruluşları arasında voleybol turnuvası düzenledi.

Esnafların katılımı ile bir kitap

kampanyası düzenledi ve 525 kitap dağıttı.

İlçedeki lokantaların katkılarıyla 120 fakir öğrenciye yemek verdi.

Eczanelerin katkısı ile 50 fakir ve hasta vatandaşa ücretsiz ilaç temin etti.

Konfeksiyoncuların işbirliği ile 20 fakir öğrenciyi giydirdi.

İlköğretim ve lise öğrencilerine yönelik kompozisyon yarışmaları düzenledi.

KIRIM

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Kutlu Doğum Haftası Kırım'da çeşitli etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle "Hz.Peygamberin Örnekliği" ve "İslam

Medeniyetinin Dünyaya Yansımaları" konularında bir konferans düzenlendi. Konferansa konuşmacı olarak Türk Din Görevlileri Yöneticisi Bekir Kaplan ile Kırım Özerk Cumhuriyeti Devlet Sanayi

Pedagoji Enstitüsü Kırım Dili ve Edebiyatı Bölümü hocalarından Doç.Dr. Nezihi Turan katıldı.

Halkın yoğun ilgi gösterdiği konferansın verimli geçtiği gözlemlendi.

AZERBAIJAN / BAKÜ

Yurtiçinde olduğu gibi yurtdışında da Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle çeşitli etkinlikler icra edildi.

Azerbaycan'ın Bakü şehrinde düzenlenen Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri ile Peygamber Efendimizin örnek hayatı anlatılarak, O'nun evrensel mesajları halka yeni bir ruhla takdim edildi.

Bakü Din Hizmetleri Müşavirliği tarafından Azerbaycan'ın Bakü şehrinde Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle bir dizi etkinlik düzenlendi. Bu etkinlikler şunlardır:

* Müşavirliğimiz tarafından "Gönüller Fatihi Hz. Peygamber" konulu bir kompozisyon ve şiir yarışması düzenlendi. Orta ve lise sevi-

yesinde öğrenim gören öğrencilerin iştirak ettiği yarışmada dereceye giren öğrencilere çeşitli hediyeler verildi.

* Hafta vesileysiyle Hz. Peygamberin hayatının anlatıldığı mesajlar radyo, televizyon ve gazetelerde yayınlatılmış ve halkın bunlara büyük ilgi gösterdiği müşahade edilmiştir.

* Bakü Şehitlik Camii önünde 1500 kişilik etli pırlavdan oluşan "Kutlu Doğum Aşı" verilmiştir.

* Azerbaycan'ın en büyük ve en güzel salonlarından olan "Milli Akademik Dram Tiyatro Salonu"nda bir konferans düzenlenmiştir. Konferansa konuşmacı olarak,

Prof.Dr. Vasım Memmedaliyev, Doç.Dr. Saffet Köse ve Doç.Dr. Süleyman Akkuş katıldı. Konferansa Azerbaycan milletvekilleri, Bakü Devlet Üniversitesi'nin öğretim üyeleri, akademisyenler, yerli idareciler, Müslüman ülkelerin temsilcileri, Büyükelçiliğimiz mensupları, müşavirlerimiz, iş adamları, öğretmenler, öğrenciler ve kalabalık bir topluluk iştirak etmiştir. Salonun tamamen dolduğu konferansa katılımın çok olması ve konferansın büyük bir dikkat ve ilgiyle izlenmesi de memnuniyet vericiydi.

Programda sunulan ilahiler de konferansa ayrı bir renk kattı.



Mehmet Erdoğan

KONFÜÇYÜS ve ÖĞRETİSİ

Eğitimci ve devlet adamı olan Konfüçyüs, M. Ö. 552-479 yılları arasında yaşamış ve insanı hayata bağlayan ilkelerin erdemden kaynaklanan sorumluluklar olduğu görüşünü savunan Çinli bir filozoftur. Konfüçyüs'ün felsefesi Çin geleneklerinden kaynaklanan ve eğitimi temel alan bir ahlâk öğretisidir. Onun ahlâk öğretisinin bilgelik, insanlık, doğruluk, bağlılık ve ölçülülük gibi beş ilkesi vardır. Bunlar birer erdem niteliği taşıdığından sürekli geçerliliği olan ahlâk yasası durumundadırlar. Bu beş ilkenin ortak kaynağı öğrenmedir. Öğrenme insanda sorumluluk bilincini, sevgi ve saygı duygusunu geliştirir. İşte bilgeliğin yolu da budur.

Ona göre bilgelik insanın gelişmesine, inanç ve geleneklerine uyarak hayatını düzenlemesine yarar. Bilgeliğin birtakım kuralları vardır. Bunlar teorik değil, pratik kurallardır; yani bizzat hayatın içinde yaşanılarak öğrenilirler. İnsanlık denen ilkenin özünü sevgi, merhamet ve yardımlaşma duygusu oluşturur. İnsanlar, birbirlerine karşı merhametli ve yardım sever olmalıdırlar. Kendine yapılmasını istemediğini başkalarına yapmamalıdır. Doğruluk ruhun kurtuluşunu sağlar. İnsanın önce kendi nefesine karşı doğru olması gerekir. Kendini bilmeyen, kendine karşı doğru olmayan, doğruluğun gerektirdiği biçimde davranamaz ve onu başkalarına öğretemez. Bağlılık, insanı ikiyüzlülüktan ve tutarsız davranışlar-

dan korur. Ölçülülük (itidal) bütün insanlara karşı eşit, adaletli davranmak, gerekeni yapmada dengeyi bozmaktır.

Konfüçyüs için temel varlık insandır. Ona göre, bireylerin birbirine karşı görevleri vardır. Toplumun çekirdek kurumunu aile oluşturur. Aile üyelerinin aile içinde görev ve sorumlulukları vardır. Toplumda yönetenle yönetilen arasındaki bağlantı da tıpkı aile üyelerinin ilişkilerine benzer. Yönetenler eğitici, yetiştirici, bilge kişiler olmalıdırlar. Yönetilenleri yönetime karşı saygılı, çalışkan ve bağlı kılmanın başka bir yolu yoktur.

Konfüçyüs'ün öğretisinde bilgi hayat içindir ve toplumdan öğrenilir. İnsanın özünde birtakım yetenekler varsa da bunları geliştiren sonradan edinilen bilgilerdir. Neyin öğretilmesi gerektiğini gelenekler ve görenekler gösterir. Değerleri şekillendiren ve onları besleyen geleneklerdir.

Konfüçyüs'ün öğretisi, çağlar boyunca Çin'de eğitim ve öğretimin temeli sayılmış, yeni yorumlarla geliştirilmiş ve toplumun hayat anlayışını şekillendirmiştir. Evrensel niteliği sayesinde, özellikle günümüzün yozlaşmaya yütutan modern toplumlarında büyük bir ilgiyle benimsenmektedir.

Konfüçyüs'ün öğretisi konuşmaları-na dayanır. Kendine sorulan sorulara verdiği cevaplar, şifahî olarak yüzyıllarca korunmuş, çok sonraları kayda geçi-

rılmıştır. Ama öğretisi, toplum tarafından öylesine benimsenmiştir ki hiçbir kesintiye uğramadan 2500 yıl boyunca etkisini korumuştur. Bugünkü dev Çin toplumunu ve süper güç Çin'i besleyen tarihsel ve manevî öğretisi işte budur.

Konfüçyen öğretisi bir ahlâk felsefesi olduğu için toplum tarafından sürekli yaşatılmış, geliştirilmiş ve bütün çağlarda etkili olabilmektedir. Yozlaşma dönemlerinde manevî güç, kalkınma dönemlerinde yol gösterici güç olma niteliğini korumuştur.

Şimdi, büyük bilge Konfüçyüs'ün hikmetli sözlerinden küçük bir seçki sunalım:

"Evinde bir düzen kuran, devletini iyi bir yönetime kavuşturur."

"Adalet devletin hazinesidir."

"Yönetmek düzeltmekten ibarettir. Sen doğruluğunla yönlendirirsen kim cesaret edebilir doğru olmamağa?"

"Kendi inancından olmayanlar için özveride bulunmak dalkavukluktur. Hakkı görüp eyleme geçmemek ödlektir."

"İnsanlar beni bilmiyor diye kaygı duymam ama ben onları anlamıyorsa kaygılanırım."

"Bilmek bilgiyle amel etmektir, bilmediğin zaman da biliyormuş gibi görünmemektir."

"Eski zamanlarda insanlar bilgiyi kendilerini yetiştirmek için edinirlerdi. Şimdiler başkalarını etkilemek için ediniyorlar."

"Konuşmamak gereken yerde konuşmak, buna acelecilik denir; konuşmak gereken yerde susmak, buna gizlenme denir ve konuştuğu zaman ifadesine dikkat etmemek, buna körlük denir."

Konfüçyüs'e, "Ülkenin yönetimi sana bırakılsaydı ilk iş olarak ne yapardın?" diye sorarlar. O da "Hiç kuşkusuz dili gözden geçirmekle, dili düzeltmekle işe başladım." der. "Niçin?" derler. "Dil düzgün olmayınca söylenen söylenmek istenen değildir, söylenen söylenmek istenen olmayınca yapılması gereken yapılmadan kalır, yapılması gereken yapılmadan kalınca törelerle sanatlar geriler, törelerle sanatlar gerileyince de adalet yoldan çıkar, adalet yoldan çıkınca halk çaresizlik içinde kalır. Bu sebeple söylenmesi gereken başıboş bırakılamaz. Onun için dil her şeyden önemlidir." der.

"Aldatmayı anlamayan veya vefasızlık hesapları yapmayan fakat bir hile yapıldığında hileyi görmekte çabuk olan insan, sağlam bir duyguya (sağduyuya) sahip olmalı."

"Hiçbir şey yüreğin sırları kadar dışarıdan görülebilir değildir. İnsanın gizlemeğe çalıştığı şeyden daha açık ne vardır"

"İnsan, ötekilere kendinden giderek ulaşır."

"Herkes yer içer fakat pek az kişi tadı farkedir."

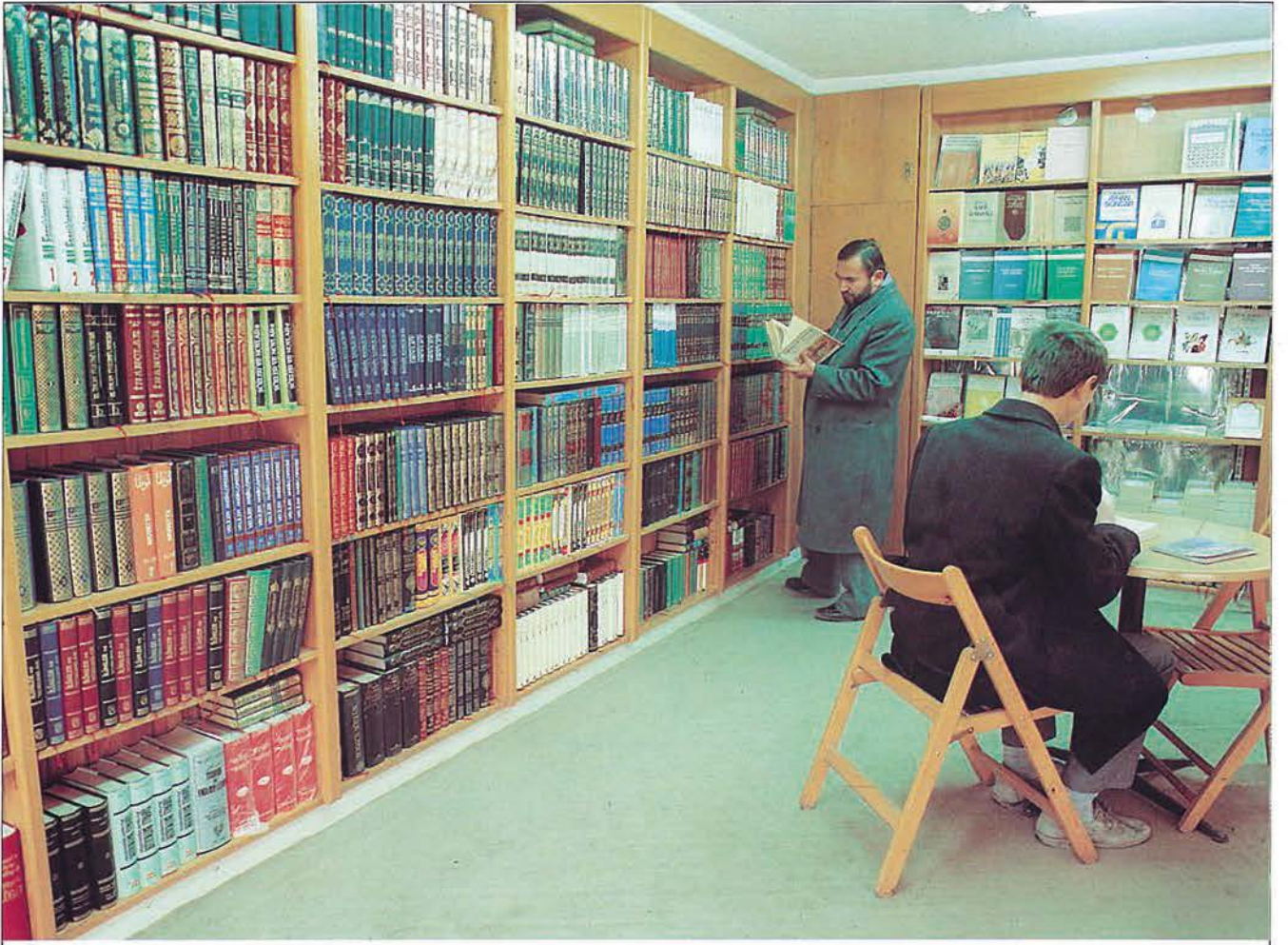
"Bir atın cins oluşu kuvvetinden değil özelliklerinin dengesinden gelir."

Konfüçyen öğretisi şu özlü sözlerle özetlenebilir:

"Nasıl yenilerse gün
yenile gün be gün
yenile ve yinele."

-Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, 6. cilt, Anadolu Yayıncılık, 1983.

-Ezra Pound, Konfüçyüs, Türkçesi: Ahmet Yücel, Bürde Yayınları, 1981.



Güveninizle Gelişen Dostluk ve Ötesi...

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları;
yayıncılık dünyasında farklı ve nitelikli çizgisiyle
yıllardan beri insanımızın sevgi ve teveccühüne
layık olmanın haklı gururunu yaşıyor.
Daha iyi ve daha kapsamlı hizmet verebilmenin
gayretlerini sergiliyor...



TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK VE TİCARET İŞLETMESİ

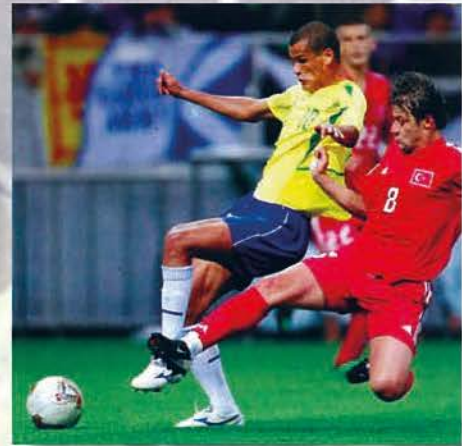
Dostluğun Altın Kapısı

Mithatpaşa Cd. No: 62/B 06420 Kızılay / Ankara Tel: (312) 418 59 49 - 425 27 75 Fax: 417 00 09

Millî Takımımıza Başarılarından Dolayı Teşekkür Ederiz

"Zafer, "Zafer Benimdir" diyebilenin,
"başarı" "başaracağım" diye başlayanın
ve "başardım" diyebilenindir.

M.Kemal ATATÜRK



TÜRKİYE DİYANET VAKFI

Dr. Mediha Eldem Sk. No: 72/B 06640 Kocatepe / ANKA
Tel: (0.312) 417 12 35 • Fax : 418 19 00
<http://www.diyanetvakfi.org.tr>